DOCUMENTE PRIVIND CONTRIBUŢIA DIVIZIEI 3 MUNTE LA ELIBERAREA BIHORULUI (II)

de
VIOREL FAUR
VALERIU A. GIURAN

Publicarea surselor documentare de primă importanţă oferă publicului larg posibilitatea unei cunoaşteri obiective şi exacte a modului de desfăşurare a evenimentelor trecutului, care este practic temeiul cel mai solid al receptării textelor de factură istorică. În virtutea unei asemenea optici, care este — după opinia noastră — cea mai adecvată, continuăm să edităm partea a doua[1] a documentelor militare ce se referă la luptele purtate de Divizia 3 Munte pentru eliberarea Bihorului, în perioada dintre 21 septembrie şi 14 octombrie 1944. Deci, este vorba de 24 de zile din existenţa eroică a acestei mari unităţi române, care a contribuit, în bună măsură, la alungarea trupelor inamice care trecuseră fruntariile ţării în partea de vest a acesteia, apoi la eliberarea oraşului Oradea, ca şi a altor aşezări din partea de nord a judeţului Bihor, de sub vremelnica dar odioasa dominaţie horthystă.

Ca şi cazul pregătirii şi editării părţii iniţiale a grupajului documentar, am efectuat investigaţii în peste zece fonduri din Arhiva Ministerului Apărării Naţionale, din care am reprodus cu acest prilej un număr de 215 documente. Mai exact, am extras părţile semnificative — purtătoare de informaţie istorică utilă — din *Jurnalele de operaţii* ale Diviziei 3 Munte (22 documente), Grupului 3 Vînători Munte (14 doc.), Grupului 6 Vînători Munte (23 doc.), Batalionului 5 (21 doc.), Batalionului 6 (19 doc.), Batalionului 11 (22 doc.), Batalionului 12 (17 doc.), Batalionului 21 (16 doc.), Batalionului 22 (20 doc.), Divizionului 1 Tunuri (22 doc.), Divizionului 9 (15 doc.) şi Ambulanţei 39 (4 doc.). Deci, categorii diverse de surse informative, prezentate însă în mod cronologic, fapt care permite stabilirea unor relaţii între ele, de evidentă complementaritate. Adoptarea unei asemenea formule asigură o lectură relevantă, deoarece pot fi urmărite toate firele realităţilor pe care le consemnează documentele, impresia de autenticitate şi adevăr fiind deosebit de puternică. De altfel, în spaţiul acestor surse primare se reflectă, cu toată claritatea, angajarea totală a ofiţerilor şi soldaţilor din componenţa marii

[1] Prima parte a apărut în *Crisia*, 1983, p. 315—422.

unităţi şi a subunităţilor menţionate în bătălia împotriva unui inamic ce dispunea de o tehnică de luptă (în special avioane şi tancuri) mult superioară. Patriotismul ostaşului român este evident în toate acţiunile militare purtate de trupele la care ne referim pe teritoriul judeţului Bihor, ca parte inseparabilă a unui remarcabil efort militar, menit a contribui la eliberarea întregului teritoriu al nord-vestului transilvan, numai astfel fiind posibilă repararea unei cumplite nedreptăţi istorice pe care poporul român a fost nevoit să o suporte timp de patru ani.

Documentele în discuţie au constituit baza informativă a excelentei lucrări memorialistice intitulată *Asaltul vînătorilor de munte* (Editura Militară, 1967), scrisă de comandantul Diviziei 3 Munte, generalul-locotenent în rezervă Leonard Mociulschi. Desigur, autorul a apelat şi la însemnările personale din timpul desfăşurării operaţiunilor militare, precum şi la cele mai pregnante amintiri, reuşind să elaboreze un text prob şi entuziast, care are o certă capacitate de a restitui fragmente de viaţă adevărată, de întîmplări şi evenimente, atitudini şi psihologii, care toate se însumează în cunoscuta dăruire a soldatului român pentru cauza naţională. Cartea s-a impus în literatura de referinţă, atît prin rigoarea cu care sînt tratate faptele, cît şi prin stilul vioi şi captivant, fără asperităţi, cu care este derulată prezentarea drumului parcurs de Divizia 3 Munte în lunile septembrie-octombrie 1944 (perioadă care intră în sfera de interes a lucrării de faţă), precum şi în lunile în care aceasta a acţionat pe teritoriul Ungariei şi Cehoslovaciei. Remarcînd valoarea şi utilitatea istoriografică a acestei cărţi, nu ignorăm însemnătatea operaţiei de editare a surselor informative principale, care facilitează accesul cititorului la documente autentice, caracterizate printr-un grad sporit de obiectivitate, element fundamental pentru reconstituirea adevărului, acesta fiind scopul oricărei cercetări.

Setul de documente pe care-l editām se deschide cu un extras din *Jurnalul de operaţii al Diviziei 3 Munte* pe ziua de 21 septembrie 1944, în care este consemnată hotărîrea de a se trece la ofensivă — în dimineaţa zilei următoare — pe direcţia Beiuş—Oradea, pentru a fi alungate trupele horthyste şi hitleriste care se infiltraseră, în zilele anterioare, pe valea Crişului Negru, cu intenţia de a pătrunde în Munţii Apuseni, a cădea asupra trupelor române din centrul Transilvaniei şi a se apropia de Carpaţii Meridionali şi Orientali. Iată cum descrie generalul Leonard Mociulschi momentul iniţial al ofensivei: „... În zorii zilei, vînătorii de munte au trecut la atac cu un avînt de nedescris. Inamicul a fost surprins, uluit. Nu se aştepta să trecem atît de repede la ofensivă — ne-au spus ulterior prizonierii capturaţi.

Vînătorii noştri de munte au spulberat, pur şi simplu, elementele înaintate duşmane, au pătruns în poziţii luînd cu asalt rezistenţele întîlnite... Focul artileriei, al aruncătoarelor grele, al tunurilor antitanc şi „Katiuşei" era deosebit de precis, de eficace şi masiv. Presiunea forţe-

lor noastre era foarte puternică. Vînătorii de munte nu cunoșteau oboseala. Manevra se desfășura excelent amenințînd de moarte inamicul care încerca cu disperare să se salveze, retrăgîndu-se precipitat și dezorientat. . .“[2].

După ce orașul Beiuș — în care fasciștii comiseseră atrocități — a fost curățat de trupe inamice, s-a stabilit ca să se continue acțiunea spre Oradea, cu multă energie și rapiditate. Direcția de atac a fost Beiuș—Leș—Tărian, în strînsă colaborare cu Divizia 337 sovietică. „Un eveniment semnificativ s-a petrecut — remarcă generalul Leonard Mociulschi — cînd batalionul de moți 5 vînători de munte „Avram Iancu“ a trecut primul granița vremelnică, trasată nedrept prin odiosul dictat de la Viena. Cum au ajuns acolo, ostașii au scos bornele cu lopeţile și paturile armelor, după care le-au aruncat. Unul dintre moți, cu glas de tunet a strigat: „S-o dus granița lui Hitler! A noastră-i dincolo de Oradea! . . .“ La aceste cuvinte, ostașii au izbucnit în urale nesfîrșite reluînd viguros înaintarea spre hotarul cel adevărat. Și la Miersig, și la Păușa, și la Leș bornele au fost scoase și călcate în picioare“[3]. Populația românească a trăit cu intensitate clipa istorică a eliberării ei de sub dominația străină: „La intrarea în comuna Bicaciu, populația i-a întîmpinat pe vînătorii de munte cu flori, foarte multe flori, cu pîine caldă și bucate de tot felul. Mulți locuitori plîngeau de bucuria revederii ostașilor români. În alte comune eliberate, cetățenii au întîmpinat ostașii români cu drapele tricolore românești pe care le păstraseră cu sfințenie timp de 4 ani. Nădejdea lor că vor fi eliberați se îndeplinise, reveniseră iarăși la sînul patriei mame — România“[4]. Vînătorii de munte au parcurs, cu o viteză de 20 km pe zi, o distanță de 80—90 km, din zona Vașcău și pînă pe Crișul Repede. Înaintarea a fost, fără îndoială, extrem de rapidă în condițiile atmosferice și de teren, precum și în cele ale confruntării cu două divizii horthyste, din care au luat aproape 2 000 de prizonieri[5], fără să mai amintim pierderile în morți și răniți provocate inamicului.

În dimineața zilei de 12 octombrie, Divizia 3 Munte a cucerit localitatea Sîntandrei și a luat sub control șoseaua Sîntandrei—Oradea, interzicînd inamicului posibilitatea de a se folosi de aceasta în caz de retragere, astfel că a fost nevoit să utilizeze un culoar strîmt de-a lungul malului de nord al Crișului Repede. De altfel, vînătorii de munte au ajuns în seara zilei de 12 octombrie pe malul Crișului Repede, contribuind la încercuirea, dinspre vest, a orașului Oradea și aducîndu-și, astfel, contribuția — alături de Divizia „Tudor Vladimirescu“, Divizia 337 sovietică și unități de tancuri și cavalerie din Grupul Pliev — la eliberarea importantului centru urban, industrial și nod de comunicație de pe Crișul Repede. A fost pentru orașul nostru una din cele mai semnifica-

[2] Leonard Mociulschi, *Asaltul vînătorilor de munte*, [București], Editura Militară, [1967], p. 50.
[3] *Ibidem*, p. 55.
[4] *Ibidem*, p. 55—56.
[5] *Ibidem*, p. 57.

tive zile ale existenţei sale, marcată de lupta eroică şi de marea victorie împotriva trupelor hitleristo-horthyste, care au fost lovite şi aruncate peste fruntariile adevărate ale ţării[6].

ANEXE DOCUMENTARE

1

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septemvrie 1944

Patrulele noastre, în căutarea contactului, au ajuns pînă la Valea Neagră, Măgura şi Pietroasa, fără a întîlni inamic. În după amiaza zilei, elemente înaintate aliate din Divizia 337, care afluieşte pe Valea Crişului Negru, au intrat în satul Lunca.

În noaptea de 20/21 IX. un Batalion aliat din Div(izia) 337 rusă a sosit la Băiţa dinspre Arieşeni, traversînd Munţii Bihorului; în cursul zilei, această Divizie a început afluirea spre zona nord-Vaşcău.

Artileria Diviziei s-a pus în marş spre Vaşcău, spre şoseaua Vîrfuri, Lazuri, Vaşcău.

Ofiţerii aliaţi execută recunoaşteri în legătură cu gruparea Colonel Constantinescu.

În după amiaza zilei, la ora 16,30, aviaţia inamică a executat bombardament asupra zonei Cărpinet.

Luîndu-se legătura cu Comandamentul Sovietic al Diviziei 337 se hotărăşte, pentru dimineaţa de 22 sept. 1944, trecerea la ofensivă pe direcţia Beiuş—Oradea.

Pentru aceasta, Divizia dă ordinul de operaţii nr. 21, care prevede o regrupare în noaptea de 21/22 şi atacul în dimineaţa de 22 IX 1944, astfel:

— Gruparea Lt. Col. Vagner, cu Batal(ionul) 21 V(înători) Munte şi Div(izionul) 9 Aruncătoare, se regrupează în zona Lunca şi atacă pe axul Lunca—Rieni—Sudrigiu—Beiuş.

— Gruparea Col. Cârnu, cu Batal(ionul) 11, 22 şi 12 V(înători) Munte, Diviz(ionul) 3 Aruncătoare, se regrupează în zona Sighiştel—Brădet—Broaşte—Leleşti—Nimăieşti.

— Grupările sînt urmate de unităţi aliate, care sprijină cu aruncătoare şi artilerie.

În rezerva Diviziei Batal(ionul) 5 şi 6 V(înători) Munte, Diviz(ionul) 1 T(unuri) Munte se regrupează în zona Sîrbeşti şi urmează Grupul Colonel Cârnu.

În cursul nopţii se face regruparea unităţilor.

(Arhiva Ministerului Apărării Naţionale, Marele Stat Major (în continuare: A.M.A.N., M.St.M.), *fond 544*, dos. nr. 23, f. 40—42; *Fond microfilme: F—II—2.1232*, cadrele 46—48.)

---

[6] Viorel Faur, *Bihorul: 23 August—12 octombrie 1944*, în *Familia*, 1984, nr. 7, p. 11.

2

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

În seara zilei de 21 sept. 1944, Grupul 6 V(înători) Munte se pune în mişcare pe direcţia: Criştior—Vaşcău—Cîmpani, conf(orm) ord(inului) de operaţii în următorul dispozitiv:

— Bat(alioanele) 11 şi 12 V(înători) Munte, în linia I-a
— Bat(alionul) 22 V(înători) Munte în linia II-a.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.
Pierderi: nimic. Consum de muniţie: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742,* dos. nr. 4, f. 10)

3

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septemvrie 1944

Se continuă la lucrări de organizarea terenului pe poziţia ocupată. La orele 17, Batalionul primeşte ordin de strîngere în dispozitiv articulat, în vederea mişcării pentru care se aşteaptă ordin. La orele 18 se primeşte ordin de deplasare în direcţia Cărpinet. Compania cercetare rămîne pînă la noi ordine la Isbuc. La orele 23,30, Batalionul soseşte în localitatea Cărpinet, de unde, la ordinul Domnului General Comandant al Diviziei, continuă mişcarea spre localitatea Sîrbeşti, unde ajunge la orele 2 — 22 IX 44.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145,* dos. nr. 2, f. 92)

4

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

Situaţia şi dispozitivul

Batalionul rămîne în apărare în acelaşi sector. La orele 23 se primeşte ordinul de operaţii al Diviziei 3-a Munte, prin care se ordonă ca unităţile să treacă imediat la urmărirea inamicului pus pe fugă de către Corpul 33 Armată rus, sub ordinele căruia intră Divizia.

Batalionul 6 V(înători) Munte+Batalionul 5 V(înători) Munte+Divizionul 1 T(unuri) Munte formează Gruparea de rezervă a Diviziei, sub comanda Maiorului Clăianu Ioan.

Comanda Batalionului o ia căpitanul Paşa Ioan.

Batalionul se deplasează încă în cursul nopţii la Sîrbeşti.

Activitatea inamicului: Nici o acţiune.

Activitatea aviaţiei inamice: Redusă.

Diverse: pierderi: —. Consum de muniţii: —.

Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 17, trupă 1159.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. *Litu Constantin*

Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 101)

5

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 IX 1944

Orele 8,20. S-a primit raportul patrulei nr. 4, slt. rez. Baciu Gheorghe, care comunică: din informaţii, maşini ungureşti au circulat în comuna Pietroasa pînă în seara zilei de 19 IX 1944, iar în ziua de 20 IX 1944 numai pînă în comuna Dumbrăvani şi Broaşte.

În aceste maşini erau civili din comuna Tărcaia şi Negru cu gradaţi unguri, fără ofiţeri. În comuna Poienii de Jos, situată în prelungirea comunei Poienii de

Sus, se găseşte o companie de cercetare, care face patrulări, iar bucătăria Companiei se găseşte la şcoală. Din direcţia vîrfului Ţapului înaintează trupele Aliate.

Orele 10,00. S-a primit de la Divizie un aparat radio emisie—recepţie, pentru ca Batalionul să comunice prin radio atît cu Gruparea, cît şi cu Divizia.

Orele 11,30. Plotonul slt. Fitero a pus stăpînire pe satul Hîrseşti şi Seghişte. La Seghişte o patrulă inamică de tăria unei grupe s-a retras din sat, îndreptîndu-se spre Rîpa Galbenă din partea de nord-vest a satului.

Orele 12,00. Din informaţiile aduse de civili(i) din regiunea Ştei, rezultă următoarele: un civil, care a făcut armata cu un locuitor din comuna Ştei, de origine ungur, a declarat că toţi locuitorii care au făcut armata în România au fost mobilizaţi toţi în armata ungară. Tot acesta a mai declarat că a auzit pe unguri vorbind despre retragerea spre frontieră peste o zi sau două, întrucît au auzit că s-au aglomerat pre(a) multe trupe ruseşti pe linia frontului.

Orele 14,15. S-a dat următorul ordin Companiei 1-a: Veţi organiza două posturi fixe a şase grenadieri şi anume: unul pe dealul Groapei, 3 km nord-est Fînaţe, iar unul pe dealul Prislopului, cota 1040. Posturile fixe vor avea în special grenade.

Orele 16,00. Compania cercetare, avînd 4 grupe, la Hîrseşti şi Seghişte raportează că nu a putut înainta dincolo de liziera de nord a acestor sate, fiind primiţi cu focuri de la liziera pădurii. Asemenea, raportează că inamicul posedă numai arme automate şi branduri şi execută lucrări de sapă. Tăria inamicului ar fi de aproximativ un ploton, iar din informaţii s-ar considera unităţi de sacrificiu.

Orele 21,00. Conform ordinelor primite, Comandantul Batalionului a ordonat Companiei 1 următoarele: veţi lua de îndată măsuri pentru strîngerea tuturor răspîndirilor. Vă veţi deplasa de îndată în comuna Sighiştel, unde veţi primi ordine în vederea deplasării înainte. Se vor completa muniţiunile de la P(unctul) B(atalion), mişcare(a) trebuie să fie terminată la orele 24,00. Compania 1-a va lua măsuri de siguranţă la nord-vest de Sighiştel, dincolo de pădure, în spre Valea Neagră, prin două plotoane de puşcaşi, o grupă de mitraliere şi una grupă Branduri 60 mm. Unităţile se camuflează în pădurea sud-Sighiştel. De la primirea prezentului ordin, Companiile au început să-şi strîngă efectivul şi să-şi facă aprovizionarea cu muniţii.

Orele 22,00. De la această oră Companiile au început deplasarea spre locul de adunare (Pădurea sud-Sighiştel).

Orele 23,30. Batalionul s-a adunat la punctul fixat mai dinainte prin ordin.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă: morţi, răniţi, dispăruţi (în Jurnalul de operaţii nu se face nici o menţiune).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 171)

6

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 IX 1944

Divizionul în aceleaşi poziţii. La orele 8,30, Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, inspectează Bateria 3-a din 3 obuziere, în poziţia de la Vărzarii de Mijloc. La orele 17,30, avioane de recunoaştere şi bombardament inamice, în

număr de 6, execută sboruri de recunoaștere deasupra zonei și bombardează cu bombe razante în partea de s(ud) a comunei Vașcău. La orele 23,30 se primește ordinul de operații (fără nr.), prin care se dispune mișcarea Divizionului (Dos. nr. 30, fila 45).

La orele 24, Divizionul dă Bateriilor ordinul de mișcare nr. 94, prin care se dispune (Dos. nr. 30, fila nr. 47): Divizionul 1 Tunuri Munte, în rezerva Diviziei, se adună la Sîrbești, de unde va mărșălui pe itinerariul ce se va ordona.

Bateriile gata de mișcare la orele 0,45 (ora Moscovei, care este cu o oră înaintea orei actuale).

Ordinea încolonării: Bateria A(nti) C(ar), Grupul Comandă Divizion, Bateriile 1, 2, 3, Trenurile de luptă ale Bateriilor se deplasează la T(renul) L(uptă) Divizion, la eșirea de sud Vașcău, unde vor primi ulterior ordine prin agent.

Consum muniție: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos, nr. 3, f. 80—81)

7

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 sept. 1944

La ora 9,45, înapoia poziției Comp(aniei) 1-a, ruși(i) trag cu pistoalele automate. Gloanțele șuieră pe deasupra, stingherind activitatea Companiei. Patrulele Comp(aniei) 3-a raportează că patrule ruse de cercetași călări au ocupat satul Lunca și inamicul se retrage. Patrule din Comp(ania) 3-a raportează că au văzut 15 călăreți inamici retrăgîndu-se. Pe Valea Rezeghișului, în direcția Lunca, au fost opriți de 5 lovituri de brandt inamice, la punctul 1000 m, n(ord)-v(est), cota 364, pe aceeași vale.

Brandurile inamice bat cota 364, la nord de satul Lunca, pe unde se strecoară coloana rusească cu armament greu și căruțe. Bat de la pădurea care se găsește în nordul comunei Petrileni.

Plotonul de pioneri a cercetat pădurea, a ajuns în satul Lunca, unde este un batalion rusesc. Ungurii s-au retras pe noi poziții îndepărtate. După ultimele informații primite, ungurii s-au retras dincolo de staul (satul) Șteiu.

Două patrule tari, sub comanda slt. Guntă, raportează: în sat nu se află nici un ungur. Din informații, au fost puțini însă foarte bine înarmați și s-au retras în cursul nopții. Se bănuiește că s-ar afla ceva elemente de ariergardă în satul Șteiu. Patrulele Comp(aniei) 1 au rămas în satul Lunca, pînă primesc ordine.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 49—50)

8

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 sept. 1944

Bateriile au continuat îmbunătățirea lucrărilor de sapă și au mai executat regulări de tragere pe cîteva repere din zonă.

Primele elemente inamice sînt observate în satul Lunca. Inamicul execută trageri cu artileria și brandturi, însă slab și fără efect.

Sosește în sector artilerie sovietică, care execută regulări de tragere cu tunul. După amiază trage cîteva salve de Katiușa, dintre care una incendiază cîteva case din comuna Lunca, ocupată de unguri.

Bateriile au tras cîteva lovituri asupra unor grupe inamice și asupra a 2 cuiburi de Brandturi.

Trenul regimentar, în comuna Cărpinet, fiind bombardat de aviația inamică, Divizionul a avut următoarele pierderi: 8 morți, 16 răniți. Consum muniție: 20 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.N., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 77)

9

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septemvrie 1944

La ora 5 Grupurile reiau mișcarea pentru a ajunge pe linia trupelor aliate, pe care trebuie să le depășească la ora 6.

Pînă la ora 10,30, Grupurile depășesc linia Sudrigiu—Broaște. Se primește ordinul Corpului de Cavalerie nr. 40025/1944, care prevede că Divizia 3-a Munte, îndată ce va fi înlocuită de unitățile aliate, se va regrupa la dispoziția Corpului de Cavalerie, pentru organizare în zona: Tîrnova—Agriș—Dranta—Tăut—Șindia.

Divizia răspunde telefonic, cu nr. 32071, că Divizia este în întregime angajată cu ariergărzile inamicului și că operațiunea se desfășoară în strînsă colaborare, în strînsă legătură cu Divizia 337, care cere continuarea operațiunii în aceleași condițiuni. O telegramă similară se expediază și Armatei I-a.

Respingînd rezistențele slabe inamice de la Sudrigiu și sud-Beiuș, Grupările ajung pînă în seara zilei pe linia nord-Beiuș, reintrînd în Beiuș după 6 zile de stăpînire străină.

Pentru continuarea operaţiunei, Divizia dă ordinul de operaţii nr. 22, care prevede: Grupările cu aceeaşi compunere vor înainta pe direcţiile:

— Lt. Colonel Vagner: Dameş—Vintere—Holod—Calea Mare.

— Colonel Cârnu: Şoimuş—Petreasa—Cojdeni—Rotăreşti—Tăşad—Hidişelul de Sus.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 42)

10

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 22 şi 11 V(înători) Munte, în linia I-a.

— Bat(alionul) 12 V(înători) Munte, în linia II-a.

Inamicul în retragere. Se continuă urmărirea inamicului, începînd de la ora 2 noaptea pînă seara la ora 7, cînd se atinge obiectivul final, linia Nimăeşti—pădurea oraşului Beiuş.

Activitatea aviaţiei inamice: foarte intensă în tot cursul zilei.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniţii: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 10)

11

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

Batalionul ajunge la orele 2 în localitatea Sîrbeşti, unde cantonează, în aşteptarea primirii de noi ordine.

La orele 15,35 primeşte ordin de deplasare pe direcţia: Sîrbeşti—V. Neagră—Leleşti—Talpe—Nimăeşti—Beiuş. Batalionul se pune în mişcare precedat de Batalionul 6 V(înători) Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 92)

12

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 IX 1944

Orele 7,00. S-a primit ordinul de operaţii de la Grup, care a fost transmis la Companii astfel: inamicul pe linia Broaşte—Dumbrăvani—Sudrigiu, în contact cu trupele aliate.

Batalionul 11 V(înători) Munte, încadrat la stînga de Batal(ionul) 22 V(înători) Munte şi la dreapta descoperit, are ordin să înainteze pe direcţia: Sighiştel, Valea Neagră de Sus, Brădet, Broaşte, Poieni, Tileac, Pociovelişte, cu misiunea de a atinge linia de contact şi a depăşi, înaintînd pe direcţia de mai sus. Linii succesive de atins: Dumbrăvani, Broaşte, unde vor fi depăşite de forţele aliate.

Linia Leleşti, cota 345.

Dealul cu cota 327, 352.

Talpe—Tileac.

Nimăeşti—Pociovelişte.

Dispozitiv: Compania cercetare în linia 1-a, avînd 1 ploton pe axul de mişcare. Restul Batalionului în linia 2-a în ordinea: Compania 1-a asigurată pe dreapta cu un ploton, Compania 2-a, Compania 3-a şi Compania Armament Greu.

Orele 9,40. Batalionul a intrat în Broaşte, a luat contact cu trupele aliate şi continuă înaintarea.

Orele 10,00. Din informaţii, inamicul a ţinut în satul Leleşti, spre liziera de nord, aproximativ un număr de 150 de civili.

Orele 12,10. Batalionul a ajuns la liziera de nord a satului Belejeni.

Orele 13,00. Batalionul a ajuns la cota 327 (dealul sud-Selişte de Beiuş). Batalionul continuă înaintarea.

Orele 14,00. Patrula slt. rez. Şiclovan, ajunsă la nord satul Talpe, raportează: Tileac şi Talpe libere. În Valea de la nord Tileac se observă unităţi inamice retrăgîndu-se.

Orele 15,40. Batalionul a ajuns la cota 336, pe drumul de care între Tileac şi Saca.

Orele 16,20. Batalionul a ajuns pe linia şoseaua Beiuş—Budureasa, cota 306. S-a oprit o jumătate de oră pentru a reface legăturile şi să reînoiască siguranţa pe direcţia Pociovelişte.

Orele 17,15. Batalionul a ajuns la Pociovelişte, unde s-a oprit avînd siguranţă pe dealurile nord-Pociovelişte, aproximativ 1 km, 200 m.

Orele 18,40. Batalionul s-a instalat în dispozitiv de apărare pe obiectivul zilei, luînd măsuri de siguranţă conf(orm) ordinului Grupului 6 V(înători) Munte.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă: morţi, răniţi, dispăruţi (în Jurnalul de operaţii, la această poziţie nu este făcută nici o menţiune).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 171—173)

13

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 sept. 1944

Bat(alionul) se strînge, punîndu-se în mişcare pe direcţia: Sîrbeşti—Cîmpani de Jos—Hîrseşti—Valea Neagră de Jos—Bunteşti—Talpe—Nimăeşti.

Cu începere de astăzi, Bat(alionul) colaborează împreună cu armata rusă.

Ora 6, inamicul în retragere a opus slabă rezistenţă la Şteiu—Sudrigiu—Broaşte. Bat(alionul) reia înaintarea pe direcţiile Valea Neagră de Jos—Bunteşti—Talpe—Nimăeşti, pentru a atinge linia trupelor ruse, pe care urmează să le depăşească, pentru a cuceri succesiv liniile: Totoreni—Leleşti—cota 345—Drăgăneşti—Dealul Mare 327—cota Negru—Mezieş—înălţimile sud Valea Mare—Beiuş—Pădurea oraşului—Nimăeşti.

Inamicul, în contact cu trupele aliate, pe linia Broaşte—Dumbrăvani—Sudrigiu. Bat(alionul) 12 V(înători) M(unte) înaintează la 1 km de dispozitivul Bat(alionului) 22 V(înători) M(unte).

(Ora) 20,15. Bat(alionul) împinge o comp(anie), plus un ploton mitralieră, la nord-Delani, pentru a face protecţia Bat(alionului) 21 V(înători) M(unte) aflat în contact cu inamicul la sud de Pocola, făcînd legătura cu acest Batalion.

Compania trimite recunoaşteri înspre Şoimuş—Petreasa, spre a se vedea dacă este sau nu ocupată de inamic. Pentru aceasta, Comp(ania) şi-a luat toate măsurile de siguranţă.

Inamicul, sub protecţia ariergărzii, se retrage spre Oradea. Bat(alionul) primeşte ordin de înaintare pe direcţia Şoimuş—Petreasa—Drăgoteni—Cojdeni—Hidiş—Rotăreşti—Sîmbăta—Ceica—Drăgeşti—Gara Tăşad. Coloana inamică se află în formaţiuni subţiri, dar strînse.

Bat(alionul) 12 V(înători) M(unte) dă o companie de legătură cu coloana Colonel Vagner, care înaintează pe direcţia: Pocola—Răbăgani—Holod—Calea Mare.

Direcţia de mişcare a Comp(aniei) legătură: Delani—Dealul Drăgoteni—Glimeia—E. Vărăşeni—Dumbrăviţa—E. Lupoaia—Moara Chiunchi—Dealul Dicăneşti—Calea Mare, unde se opreşte în dispozitiv.

Trenurile de luptă urmează coloana spre Pocola, după Bat(alionul) 11 V(înători) M(unte) şi se opresc la Ceica—Bucium.

Batalionul face siguranţă spre dreapta unităţilor care merg pe direcţie cu Compania 1-a: Remetea—Josani—Goia.

Căruţele cu muniţie merg înapoia Batalionului, la 200—300 metri, pe itinerariul de marş al Bat(alionului).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152,* dos. nr. 1, f. 50)

14

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 IX 1944

La orele 1 bateria 3/III obuziere Munte iese de sub comanda Divizionului şi se duce la Divzionul de origine. La aceeaşi oră Divizionul se pune în marş şi la orele 2 cantonează în comuna Sîrbeşti.

La orele 15 se primeşte de la Gruparea Maior Clăianu Ordinul de marş no. 31, prin care se ordonă ca rezerva Diviziei 3-a Munte, din care face parte şi Divizionul 1 Tunuri Munte, se pune în marş la orele 15,45 (Dos. nr. 30, fila nr. 60), pe următorul itinerar: Sîrbeşti—Fînaţe—Sighiştel—Hîrseşti—Valea Neagră de Jos—Dumbrăvani—Bunteşti—Leleşti—Sălişte de Beiuş.

Unităţile vor ţine legătura din vedere şi vor lua măsuri de siguranţa flancului şi spatelui. Divizionul 1 Tunuri Munte mărşăluieşte după Batalionul 6 V(înători) M(unte).

La orele 15,30 Divizionul dă bateriilor ordinul de marş no. 68 (Dos. nr. 30, fila nr. 53), prin care se ordonă bateriilor cele de mai sus.

La orele 20 se primeşte de la Gruparea Maior Clăianu ordinul No. fără nr — (Dos. nr. 30, fila nr. 52), prin care se dispune că Divizionul 1 Tunuri Munte, în noaptea de 22/23 IX 44, cantonează în satul Bunteşti, în centrul satului.

Se dă ordin prin agenţi Comandanţilor de baterii. Consum de muniţie: —. Pierderi: 1 grad inferior dispărut.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 594, dos. nr. 3, f. 81)

15

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

La orele 23, conf(orm) ord(inului) Diviziei 3-a Munte nr. 32068/944, Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte)+Div(izionul) 9 T(unuri) M(unte) (Gruparea Col. Vagner) se pune în marş pt. ca la ora 2 să fie în com(una) Lunca, unde va lua contact cu Lt. Col. Zabaloski, cdt. Regimentului rus.

La ora 2, în com. Lunca, se ia contact cu un maior de Stat Major rus, care informează că inamicul s-a retras pe linia Băleni—Şebiş şi că Lt. Col. Zabaloski se găseşte în com. Petrileni.

Batalionul se pune din nou în marş şi în Petrileni se ia contact cu Lt. Col. Zabaloski.

Misiunea Batalionului, de a ataca de-a lungul şoselei Petrileni—Beiuş—Pocola, pt. a pune stăpînire pe liziera n(ord) şi v(est) Pocola, plecînd de la liziera n(ord)-Sudrigiu.

Dispozitiv:

— Compania 1-a+1 plot. mitr(aliere) călare pe şosea
— Comp(ania) 2-a+un plot(on) mitr(aliere) dreapta
— Comp(ania) 3-a+un plot(on) mitr(aliere) dreapta Comp(aniei) 2-a.

Cu misiunea de a pune stăpînire, întări pe liziera n(ord) Beiuş, apoi la ordin pe liziera n(ord) Pocola (Comp. 1-a), liziera e(est) Pocola (Comp. 3-a). Legătura între Comp(aniile) 1-a şi 3-a, Comp(ania) 2-a.

Comp(ania) cercetare flancardă pe dreapta, pe direcţia: Băleni—Totoreni—Tărcaia—Finiş, cu misiunea de a acoperi flancul Grupării şi a rămîne pe poziţie, pe înălţimile v(est) Finiş, pînă la ordin.

La orele 7,30 de la liziera n(ord)-Sudrigiu, în dispozitivul de mai sus, Batalionul porneşte spre Beiuş.

Se întîmpină rezistenţe la Drăgăneşti şi Băleni, care sînt respinse, continuîndu-se atacul spre Beiuş.

Batalionul cucereşte Beiuşul la orele 14,30, oprindu-se pe liziera n(ord) pentru reorganizare.

La orele 15,30 se porneşte spre Pocola, dar, primit cu focuri puternice de inf(anterie) şi branduri, nu poate ocupa obiectivul ordonat, ci se organizează în sat, pe aceleaşi direcţii.

În aer: nimic.

Pierderi: subof. morţi 1, ofiţeri, răniţi: 1.

Trupă: morţi: 8, răniţi 38, dispăruţi: — (...)

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 89—90)

16

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 IX (1944)

La orele 1, Batalionul se deplasează pe direcţia ordonată, unde ajunge în spre dimineaţa zilei. La Cîmpanii de Jos, Batalionul primeşte ordinul de operaţii (pag.) 126, prin care se ordonă preluarea înaintării pe direcţia Cîmpanii de Jos—V. Dumbrăvani, Bunteşti, Talpe, Nimăeşti. Batalionul îşi reia înaintarea şi în seara zilei de 22 sept. 1944 ajunge, fără a fi întîlnit inamicul la Nimăeşti, unde se instalează în apărare. Compania 1, 2 şi 3 şi Plot(onul) de Pioneri în linia I-a pe înălţimile n(ord)-v(est) Nimăeşti.

Compania cercetare în rezervă la Nimăeşti.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 77)

17

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 sept. 1944

La ora 1 se primește ordin ca Divizionul să se deplaseze imediat la Lunca, unde va găsi Batalionul 21 V(înători) M(unte), pe care urmează a-l sprijini cu începere de la această dată.

La ora 2, Divizionul se pune în mișcare, ajungînd să se încoloneze la Lunca în urma Batal(ionului) 21 V(înători) M(unte), la ora 2,45.

Comandantul Divizionului, împreună cu Comandantul Batalionului 21 V(înători M(unte) (Lt. Colonel Vagner), ajungînd la Petrileni cu comandantul unui Regiment aliat, sub ordinele căruia urmează a lucra Detașamentul nostru. După primirea ordinelor, Detașamentul continuă înaintarea către Beiuș. În regiunea Băleni—Totoreni—Păcălești, Batalionul 21 (V.M.) întîlnește rezistențe, pe care reușește să le înlăture pînă la orele 14, cu concursul trupelor aliate. Divizionul a executat cîteva trageri de neutralizare pe dealul Rosteasca (est-Totoreni), dintr-o poziție de la liziera est-Băleni.

La ora 15, se reia înaintarea, ajungînd la ora 17 în Beiuș. Detașamentul se dirijează pe șoseaua Beiuș—Pocola, în urmărirea inamicului, care este respins pînă la 1 km vest-Pocola. Divizionul ocupă poziție în regiunea cotei 176 (1,5 km vest Beiuș).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 77—78)

18

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septemvrie 1944

La ora 7 Grupările reiau mișcarea pe direcțiile ordonate. Către ora 10, Grupările iau contactul cu inamicul, care a opus rezistență pe dealul Zăcătoarea și înălțimea Pontoske. Grupările atacînd, cea de nord reușește să cucerească dealul și 1/2 din satul Drăgoteni.

Divizia ordonă, cu ordinul special no. 23, ca Batal(ionul) de Grăniceri și Regionalele Fixe să se regrupeze în zona Beiuș. Batal(ionul) de Pioneri se deplasează la Beiuș, pentru a executa deminarea comunicațiilor.

P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează la Drăgănești iar în după amiază, la reședința sa (din) Beiuș.

La orele 17, inamicul a contraatacat cu 4 care de luptă și a recucerit dealul Zăcătoarea.

La ora 18,30, Batal(ionul) 12 V(înători) Munte, împreună cu un Bat(alion) aliat, contra-atacă și ocupă din nou D. Zăcătoarea și satul Drăgoteni.

Divizia dă ordinul de operații No. 24, pentru continuarea înaintării și în cursul zilei de 23/24 Grupurile, cu aceiași compunere, înaintează pe aceiași direcție.

La orele 20 se primește ordinul de operații no. 021 al Corpului 33 Armată Sovietic, care prevede: Intrarea Diviziei 3-a Munte din punct de vedere operativ sub ordinele sale. Fixează noi limite la sud-vest de comună, către sud-vest Oradea, astfel că unitățile trebuie să se deplaseze spre vest, pentru a intra în noul sector. Divizia, încadrată la dreapta de Divizia 337 rusă și la stînga de Divizia 78 rusă. Comandantul Corpului 38 A(rmată) rus este Generalul Simionov, iar șeful de Stat Major, Generalul-Maior Fomin.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 42—44; *Fond microfilme F—II—2.1232*, cadrele 48—50)

19

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 22 și 11 V(înători) Munte, în linia I-a

Bat(alionul) 12 V(înători) Munte, în linia II-a.

Inamicul în apărare pe aliniamentul: Viile Remetea—Dealul Zăcătoarea (informații de la populația civilă).

Începînd de la ora 8, Batalioanele se pun în mișcare în dispozitivul de urmărire, întrucît contactul cu inamicul nu era verificat.

La orele 9,30 primele elemente ale Grupului sînt primite cu focuri de brandturi și infanterie.

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Verificat,
Comand. Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

Se împing Companiile pe rînd din ambele Batalioane pînă la contactul cu inamicul, luînd dispozitiv de atac.

La ora 11,30, sub protecția tirului de artilerie, se pornește la atac, însă acest atac este oprit din cauză că între linii apar patru tancuri inamice. Toată ziua se dau lupte puternice în sectorul Grupului 6 V(înători) Munte. Seara la ora 20,15 se contraatacă cu Bat(alionul) 12 V(înători) M(unte) și un Bat(alion) de infanterie aliat. La ora 21, dispozitivul inamicului este sdruncinat și poziția lui ocupată de unitățile de sub comanda Grupului 6 V. Munte. În dispozitivul de mai sus se continuă urmărirea inamicului pînă la Cojdeni. Timpul: Frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 3 ofițeri, 8 trupă.
Consum de muniții: Pușcă: 26 000, Brd (Brandt) 81,4 (mm): 160 (lovituri), Brd (Brandt) 60 (mm): 100 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 11)

20

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septemvrie 1944

Batalionul se găsește în deplasare pe direcția indicată în ziua precedentă, continuînd mișcarea către Coșdeni prin Șoimuș—Petreasa, Drăgoteni, Săliște Pomezeu.

La orele 14, Batalionul ocupă poziție în dispozitiv articulat pe pantele de s(ud) a(le) localității Delani, în spatele Batalionului 22 și 12 V(înători) Munte. În urma atacului inamic, pronunțat în fața Batalionului 22 V(înători) Munte, Compania I-a ocupă o poziție de avanposturi către Delani și Compania 2-a călare, pe drumul care merge către Remetea.

Se primește ordin că intrăm sub comanda Grupului 6 V(înători) Munte, de sub comanda D-lui Maior Clăianu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 92)

21

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 IX 1944

Orele 9,15. Conform ordinului Grupului 6 V. Munte, Batalionul a început mișcarea pe direcția: Pocioveliște—Șoimuș—Drăgoteni, apoi pe axul Grupului, cu siguranța pe dreapta în ordinea: Compania 1-a cu siguranța pe dreapta (Plot. Slt. Fitero), Compania 2-a, Compania 3-a, Comp(ania) 4-a și Compania Cercetare.

Orele 13,10. Batalionul primește ordin de a manevra rezistențele ce se opun Batalionului 22 V. Munte, aflat pe dealul Zăcătoarei.

Orele 16,00. Batalionul, folosind terenul, a ajuns la liziera de sud-vest a viilor Remetea (cota 216), unde s-a angajat în lupte.

Orele 18,35. Companiile din linie raportează: inamicul la liziera nord a pădurii sud-Drăgoteni, foarte activ în foc de arme automate și branduri. Pe Dealul nord-Chicera, un tanc mare, cu aproximativ 2 Plotoane pușcași. Liziera de sud-vest a satului Drăgoteni ocupată de Compania 3-a din Batalionul 22 V(înători) Munte.

Peste noapte, Batalionul a ordonat Companiilor următoarele măsuri: organizarea la teren. Siguranță înainte cu observare și ascultare. Compania 2-a în legătură cu trupele aliate și siguranța dreapta. Compania cercetare, legătura cu Batalionul 22 V(înători) Munte.

Orele 20,00. S-a(u) trimis grupele de reînprospătare cu muniție spre înapoi. Tot la această oră Batalionul a ocupat întreg satul Drăgoteni în legătură strînsă cu Batalionul 22 V(înători) Munte. Ultimele elemente inamice, sprijinite de tancuri, s-au retras spre direcția Cojdeni.

Ofițeri, subofițeri trupă: morți, răniți, dispăruți (în Jurnalul de operații, nu se face nici o mențiune privind pierderile în această zi, ale Batalionului 11 V.M.).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 173)

22

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

În zorii zilei, Batal(ionul), sprijinit de Div(izionul) 9 T(unuri) M(unte), atacă cu misiunea de a respinge inamicul de pe înălțimile n(ord)-e(st) Pocola, după care va continua înaintarea dealungul șoselei spre Răbăgani, Vintere, Holod, pentru a ajunge în seara zilei cu vîrful la Hidișelul de Jos, iar cu grosul la Calea Mare. Cu toate eforturile făcute de Batalion, inamicul rezistă pe poziție.

La orele 14,30 intră în acțiune și dreapta Bat(alionului) 21 V(înători) M(unte), cîte un Bat(alion) aliat, care sînt oprite de un puternic foc de art(ilerie) și branduri pe linia Batalionului.

La orele 23 se trimite ordin Comp(aniei) cercetare ca să revină la Batalion, pe direcția Finiș—V. Pocola, unde va intra în dispozitiv, legată cu dreapta de stînga cu Comp(ania) 1-a, cu misiunea ca în zorii zilei de 24 să pornească la atac împreună cu celelalte Comp(anii).

În aer: Recunoașteri efectuate de avioane germane.

Pierderi: Ofi(țeri) răniți: 3

Trupă: morți 17, răniți 109
Bolnavi evacuați 1, cai: 8. (...)

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 90)

23

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 sept. 1944

Peste noapte a fost linişte. La orele 6 Batalionul îşi reia înaintarea spre Şoimuş—Petreasa, ocupînd la orele 14 dealul Zăcătoarea. Inamicul rezistă cu înverşunare în satul Drăgoteni. Domnul Maior Ghiciulescu ordonă Companiei 1—3 şi cercetare să manevreze satul pe la liziera n(ord)-e(st). În timpul cînd se executa manevrarea satului, inamicul contraatacă, însoţit de 4 care de luptă, în sectorul Comp(aniei) 2-a, la cota 265, pe dealul Zăcătoarei. Cu toată rezistenţa îndîrjită a Companiei 2-a, în lipsa de tunuri A(nti) C(ar), Batalionul se repliază pe malul pîrîului V. Roşie, călare pe drumul ce leagă satul Petreasa de Şoimuş. Compania 1-a, 3-a şi cercetare intră în sat pe partea de n(ord)-e(st) a satului Drăgăteni.

Pierderi:

Serg. Maj. Enuică N. Ioan, rănit

Trupă morţi: 14; trupă răniţi: 13; trupă disp(ăruţi): 12.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 77)

24

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 IX 1944

Inamicul, sub protecţia ariergărzilor, se retrage spre Oradea. Divizia 3 Munte, în colaborare cu Divizia 337 rusă, reia mişcarea spre Oradea.

La orele 12 se primeşte ordinul de operaţii nr. 14 al Grupării Maior Clăianu, prin care se dispune că Divizionul se deplasează în spatele Batalionului 6 V.M., pe următorul itinerar: Nimăeşti—Şoimuş—Drăgoteni—Sălişte Pomezău—Cojdeni—Rotăreşti—Sîmbăta—Ceica—Tăşad.

La orele 13 Divizionul soseşte în comuna Nimăeşti, de unde, după o haltă de 2 ore, coloana porneşte din nou, iar pe dealurile n(ord)-e(st) Beiuş, Divizionul ocupă poziţie, iar trenurile de luptă se reîntorc în Nimăeşti.

La orele 16, (un număr de) 9 avioane de bombardament inamice trec pe deasupra Divizionului.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 81)

25

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 sept. 1944

În cursul dimineţii este cucerit satul Pocola şi Bateriile schimbă poziţia 2 km, înainte. P(unctul) C(omandă) al Divizionului în sat, asemenea şi observatoarele. Divizionul execută trageri în sprijinul atacului Batalionului 21 V(înători) M(unte), pentru a cuceri înălţimile de la vest-Pocola. Cu toate eforturile făcute, situaţia rămîne neschimbată.

Consum muniţie: 84 lovituri. Pierderi: 3 morţi.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 78)

26

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 sept. 1944

Bat(alionul) 12 V(înători) M(unte) se găseşte cu Comp(aniile) în dispozitiv articulat pe creasta dealului vest-Şoimuş—Petreasa.

Compania 1-a, aflîndu-se în executarea misiunei, a primit lovituri de brandt din dreapta, înainte de a intra în sat. Căutînd a ţine legătura cu Bat(alionul), s-a deplasat 200 metri spre stînga. Continuînd înaintarea, în dreapta satului Remetea a fost primită cu foc de mitralieră. Se deschide foc asupra inamicului de la liziera satului Remetea.

Inamicul a rărit focul. Compania are un rănit.

Patrulele din Comp(ania) 3-a întoarse din misiune, raportează că Compania 1-a este în acţiune contra unui ploton inamic în comuna Remetea.

Compania 1-a îşi reia locul în dispozitivul Bat(alionului) în dreapta, în urma umplerii golului ce exista pe direcţia de înaintare, de către Comp(ania) 1-a Bat(alionul) 22 V. M.

Ora 17. Plotonul din dreapta al Comp(aniei) 1-a se află în interiorul satului Şoimuş, pe cuta de teren, avînd cîmp de tragere. Compania 3-a s-a stabilit în dreapta. Legătura cu nimeni.

Ora 20,15. Bat(alionul) atacă şi cucereşte dealul Zăcătoarea.

Conform ord(inului) Comandamentului Rusesc, transmis printr-un căpitan rus, Bat(alionul) s-a încolonat şi înaintează în urma Bat(alionului) rusesc, cu care a

contraatacat pe direcţia de înaintare a Grupului, cu toate Companiile, afară de Comp(ania) Cercetare, care a avut o misiune specială şi care nu a fost aflată la stînga Bat(alionului), după ocuparea dealului Zăcătoarea.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 50—52)

27

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septemvrie 1944

Grupările continuă înaintarea şi în timpul nopţii pe vechile direcţii.

Pe baza Ordinului Corpului 33 Arm(ată) R., Divizia dă ordinul de operaţii no. 26. Gruparea coloanelor aceiaşi. Schimbîndu-se limitele, dreapta Beiuş, Miheleu, Apateu, Tărian, iar la stînga Ursand, Tinca, Ianoşda, Divizia dă noi direcţii Grupurilor, astfel:

— Colonel Cârnu pe direcţia: Pocola, Ginta, Mociar, Ciumeghiu.

— Maior Clăianu pe direcţia: Pocola, Şoimi, Rîpa, Husasăul de Tinca, Miersig.

În cursul nopţii şi în dimineaţa zilei Grupările se axează în noile direcţii.

Pînă la ora 11,30 capul coloanelor ajunge pe linia nord-Forău, Urviş. Rezerva la Uileacul de Beiuş.

Prin Ordinul no. 27 se face cunoscut Grupurilor că de la linia Crişurilor, Grupările vor rămîne în sprijin numai cu cîte un Divizion de artilerie în sprijin aliate.

În după amiaza zilei, Grupările, învingînd rezistenţele inamice de pe satele Petid şi Ginta, ajung pînă în seara zilei pe linia Mociar—Rîpa. La Petid se capturează 1 ofiţer şi 41 trupă maghiari.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 44; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 50)

28

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septemvrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 12 şi 22 V(înători) Munte în linia I-a. Bat(alionul) 11 V(înători) Munte, în linia II-a.

Inamicul în retragere. Se continuă urmărirea în dispozitivul de mai sus, pînă în satul Ginta, unde slabe forţe inamice opresc înaintarea, pentru un foarte

scurt timp. Aceste forţe sînt lichidate repede iar Grupul continuă înaintarea după o scurtă judecare a situaţiei. Trecerea peste Crişul Negru s-a făcut cu întîrziere mare, din cauză că podul a fost aruncat în aer de către inamic.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 1 ofiţer, 8 trupă.

Consum de muniţii: Puşcă (cartuşe): 34 000; Brd (Brandt) 81,4 (mm): 140 (lovituri); Brd (Brandt) 60 (mm): 160 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 11)

29

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septemvrie 1944

Batalionul primeşte ordin de deplasare pe direcţia Petrani—Urviş—Şoimi—Sînicolaul de Beiuş—Husasăul de Tinca, urmărind inamicul în retragere.

Precedînd coloana Batalionului 6 V(înători) Munte, Batalionul mărşăluieşte ca avangarda Grupului, ajungînd la intrarea în localitatea Petid, elemente de siguranţă din ariergarda unităţilor ce se retrăgeau pe această direcţie, cu cari se angajează în luptă, capturînd 7 prizonieri. La intrarea în localitate, primindu-se informaţii de la populaţia civilă, că în partea de v(est) s-ar afla elemente inamice, Companiile se organizează repede în dispozitiv de atac, atacînd cu vigoare, bagă în panică inamicul şi după o luptă de 1,1/2 ore se capturează 162 prizonieri, dintre care 1 căpitan, 2 subalterni, mai mulţi subofiţeri şi o bogată pradă de armament, muniţiuni şi alte materiale.

După lichidarea inamicului, prizonierii sînt trimişi cu santinele, pentru a fi predaţi Diviziei, iar Batalionul continuă mişcarea pe direcţia ordonată, ajungînd la orele 21 în localitatea Cheşa unde cantonează peste noapte.

A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 92)

30

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septemvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:

Conform Ordinului nr. 39 al Grupării Maior Clăianu, Batalionul reia mişcarea urmînd inamicul pe direcţia: Nimăeşti, Pocola, Uileacu de Beiuş, Borz, Urviş, Şoimi, Petid, Cheşea.

Compania de cercetare avangarda Batalionului. Restul Batalionului în ordinea normală, cu distanţele mărite între Companii şi plotoane. La circa 200 m înaintea satului Petid avandgarda întîlneşte slabe rezistenţe inamice. După o luptă scurtă se capturează un ofiţer şi 50 trupă, şapte căruţe, trei puşti mitraliere. După lichidarea acestor rezistenţe, Batalionul reia mişcarea, ajungînd către orele 19 la Cheşa, unde cantonează.

Activitatea inamicului: A opus slabe rezistenţe.
Activitatea aviaţiei inamice: Redusă.
Starea atmosferică: Timp frumos.
Diverse:
Pierderi: Trupă-răniţi 9 (...)
Efectivul Batalionului: Ofiţeri 28, subofiţeri 17, trupă 1 150.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 104)

31

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24. IX. 1944

Orele 2. Ordinul primit de la Grupul 6 V(înători) Munte transmitea (prevedea) deplasarea imediată a Batalionului ca avangarda Grupului, sprijinită de o Baterie din Divizionul 3 Obuziere Munte, pe direcţia Drăgoteni, Sălişte de Pomezeu, Cojdeni, Răbăgani, Vintere, Lăzureni, Calea Mare, unde ocupă o poziţie cu avanposturi pe înălţimile nord-Hidişelul de Jos. Înaintare(a) va continua energic, pe tot timpul nopţii, pentru a nu da voie inamicului să se regrupeze.

Orele 2,30. Batalionul a început deplasarea cu următorul dispozitiv: Compania cercetare, avangarda Batalionului întărită cu un ploton de mitraliere după care urmează: Comp(ania) 3-a, Compania 2-a, Compania 1-a, Compania Armament Greu şi Comp(ania) Comandă + Bateria de Artilerie.

Compania de cercetare trimite în eşalonul 1-iu 2 plotoane, unul drept axiar altul pe stînga axului de mişcare.

Orele 7,15. Batalionul a luat contact cu inamicul şi-a făcut prizonieri un ofiţer şi 4 soldaţi. Din informaţiile luate, în pădurea din faţă se găseşte aproximativ un Batalion cu 27 puşti mitraliere şi 2 aruncătoare mari.

Înaintarea s-a reluat prin salturi, întrucît inamicul reacţionează prin focuri de arme automate.

Orele 8,45. Au fost prinşi un plot. major şi 10 grade inferioare, care au declarat că au ordin să se retragă cît mai departe.

Orele 9,00. Batalionul a primit ordinul de deplasare de la Gruparea Colonel Cârnu, astfel: Cojdeni—Dealul Negru—Forău—Căpîlna—Ginta—Mociar—Gepiş (Gepiu). Inamicul, retrăgîndu-se în grabă, Batalionul a continuat înaintarea pe direcţia ordonată.

Orele 11,25. Batalionul a ajuns în satul Forău, la încrucişarea de drumuri la Saldăbagiu Mic. Inamicul s-a retras. Compania cercetare continuă înaintarea înspre Ginta, restul Batalionului oprit pentru luare(a) distanţei.

Orele 12,20. Se aud focuri de arme pe boturile de deal est-Săldăbagiu, însă nu sînt îndreptate asupra noastră. Din informaţii, inamicul s-a retras spre Ginta. Batalionul a luat dispozitiv de luptă eşalonîndu-se în spre dreapta şi continuînd înaintarea.

Orele 14,00. Batalionul a ajuns la liziera de sud a satului Ginta şi s-a angrenat în lupte cu inamicul. Curăţirea satului încet, dar sigur.

Orele 18,10. Compania cercetare a ajuns la sud de biserica reformată, iar Compania 1-a şi a 3-a curăţă satul pe la liziera de nord.

Orele 20,00. Satul a fost complect ocupat. După ocupare, Batalionul a luat măsuri de siguranţă, instalîndu-se pe o poziţie de apărare la nord-vest de sat. În timpul nopţii au continuat activitatea de patrule prin sat şi postul de supraveghiere şi observare înaintate.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă: morţi, răniţi, dispăruţi (în Registrul de operaţii, pentru ziua respectivă, nu se face nici o menţiune la această poziţie).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 176)

32

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

În dimineaţa zilei, la orele 7, Bat(alionul) atacă şi reuşeşte să răstoarne poziţia inamicului. Bat(alionul) urmăreşte viguros inamicul, care se retrage în debandadă spre Răbăgani. La ajungerea la 2 km s(ud)-Răbăgani, Bat(alionul) primeşte ordin, ca împreună cu Div(izionul) 9 T(unuri) M(unte), să se deplaseze înapoia Grupării Col. Cârnu, pe itinerariul: Pocola, Uileacul de Beiuş, Căpîlna, Ginta, Gepiş (Gepiu), constituind rezerva Diviziei. Bat(alionul) se regrupează şi mărşăluieşte pe itinerariul ordonat pînă la Căpîlna, unde cantonează.

În aer: intensă activitate de recunoaştere executată de avioane germane.

Pierderi: nimic. Consum de muniţii: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 90—91)

33

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 sept. 1944

La orele 4 se reia urmărirea inamicului pe direcţia Drăgoteni—Cojdeni—Răbăgani—Forău—Ginta.

Pierderi: Trupă morţi 1, trupă răniţi 4.

Urmărirea se desfăşoară fără a se întîmpina rezistenţă din partea inamicului pînă în comuna Ginta. (...)

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 77)

34

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24. sept. 1944

Ora 8,20. Itinerariul Bat(alionului) s-a schimbat pe direcţia: Cojdeni—Răbăgani—Forău—Căpîlna—Ginta—Mociar—Gepiu—Şumugiu—Păuşa—Leş—Tărian.

Trenul de luptă urmează Bat(alionul) pe itinerariul de mai sus.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152,* dos. nr. 1, f. 52)

35

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24. IX. 1944

La orele 8 dimineaţa se primeşte Ordinul de operaţii No. 17, emis la orele 7,30 de la Gruparea Maior Cleianu (Clăianu) (Dos. nr. 30, fila 59), prin care se ordonă, ca Divizionul, care face parte din această Grupare, va înainta pe itinerariul: Delani—Uileacul de Beiuş—Urviş—Beliu—Şoimi—Petid—Cheşa—Rîpa—Fonău, pentru a ajunge în seara zilei în comuna Husasăul de Tinca. Se dă ordin verbal în acest sens comandanţilor de Baterii şi Divizionul se încolonează după Batalionul 6 V(înători) M(unte).

La orele 12 Divizionul staţionează în zona gării Şoimi, pentru a lua oameni(i) masa şi pentru a se hrăni şi adăpa cai(i).

La orele 20 Divizionul soseşte în comuna Cheşa, unde staţionează şi cantonează peste noapte.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond. 594,* dos. nr. 3, f. 81—83)

36

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 sept. 1944

La orele 8 se reia atacul asupra înălţimilor de la vest-Pocola, reuşindu-se la orele 10 ca inamicul să fie respins către Răbăgani. Se dă ordin de înaintare Divizionului, însă în momentul cînd depăşea Pocola se primeşte ordin de regrupare la Pocola, urmînd ca Detaşamentul să se pună în marş pe direcţia Uileacul de Beiuş—Forău—Căpîlna—Ginta—Mociar. Divizionul se pune în marş la ora ordonată, în urma Batal(ionului) 21 V(înători) M(unte), ajungînd în seara zilei la Ginta, unde cantonează în timpul nopţii.

Consum de muniţie: 24 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 78)

37

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septemvrie 1944

La ora 6 Grupările reiau înaintarea pe direcţiile:
— Colonel Cârnu: Mociar, Gepiu, Şumugiu, Leş.
— Maior Clăianu: Rada, Forău, Miersig, Gepiu.

Gruparea de rezervă urmează coloana din dreapta. Înaintarea este îngreuiată din cauza podurilor distruse.

Pînă la ora 14,30 Gruparea Colonel Cârnu atinge linia Şumugiu, fără a întîlni rezistenţă, iar Gruparea Maior Clăianu ajunge la sud de Miersig.

P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează de la Uileacul de Beiuş la Rîpa.

Aviaţia inamică bombardează în comuna Gepiu coloanele de căruţe.

Pe vreme ploioasă, prin pădure, peste dealuri, Grupările continuă înaintarea spre obiectivele fixate.

Pînă la ora 20, Gruparea Colonel Cârnu atinge linia vest-Păuşa, unde ia contact cu inamicul, fiind oprită de rezistenţe(le) de la sud-est satul Leş.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 44—45)

38

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septemvrie 1944

Dispozitiv:
Bat(alioanele) 12 şi 22 V(înători) Munte, în linia I-a.
Bat(alionul) 11 V(înători) Munte, în linia II-a.

Inamicul în retragere. Se continuă urmărirea inamicului prin comunele: Mociar, Şumugiu, Păuşa, pînă la liziera comunei Leş.

Bat(alionul) 22 V(înători) Munte ia contact cu inamicul, iar Bat(alionul) 12 V(înători) Munte este depăşit la orele 21,30 de către Bat(alionul) 21 V(înători) Munte.

În cursul nopţii este verificat contactul cu inamicul prin incursiuni şi patrule organizate de către Plotoanele de pistolari.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate. Pierderi: nimic.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă: 24 000; Brd. (Btandt) 81,4 (mm): 40 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (calibru în mm): 30 (lovituri).

Ofiţer cu operaţiile,
Lt. rez. Vasile Chişu

Văzut,
Comand. Grupului 6 V(înători) Munte
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 11)

39

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septemvrie 1944

Din ordinul Grupului, Batalionul este depăşit de Batalionul 6 V(înători) Munte, care continuă mişcarea către Husasăul de Tinca, prin Rîpa şi Fonău.

Batalionul se pune în marş la orele 6 iar la orele 10,30 este oprit în localitatea Fonău, pînă cînd Batalionul 6 V. Munte a rezolvat rezistenţele inamice ce se găseau instalate la liziera de n(ord)-v(est) a localităţii Husasăul de Tinca.

La orele 13 se reia mişcarea în direcţia Miersig. Ajungînd în partea de s(ud) a localităţii la orele 16, Batalionul este primit cu focuri de arme automate din pădurea Peri.

Compania 1-a, 2-a şi a 3-a face faţă situaţiei iar Compania cercetare, Armament Greu şi comandă intră în localitate, instalîndu-se în cantonamente pentru cursul nopţii.

La orele 20 se raportează de către comandantul Trenurilor, care mărşăluiau în urma unităţilor, că la ieşirea din localitatea Husasăul de Tinca au fost atacaţi de inamic, în forţă de circa 2 plotoane.

Ordonîndu-se Companiei 2-a şi Cercetare, pleacă imediat pentru degajare. În acest timp contraatacîndu-se sub comanda Plut. major cu Administraţia Companiilor, resping inamicul, continuîndu-şi drumul spre Miersig.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 92—93)

40

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septemvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:

La orele 8, conform ordinului Grupării Maior Clăianu, Batalionul trece în avangarda Grupului, urmînd inamicul pe direcţia Cheşa—Rîpa—Fonău—Husasăul de Tinca—Miersig.

În avangarda Batalionului, Compania de cercetare. Restul Batalionului urmează la distanţe de 500 metri în ordinea normală, cu distanţe mărite între unităţi.

Din informaţii, se găseau încă în Husasău elemente inamice, care se pregăteau să se retragă.

Compania Locot. Stoicovici, care a lucrat foarte repede, a surprins inamicul, nedîndu-i posibilitatea să se retragă şi să-şi ducă materialul ce-l avea. S-au capturat de la inamic 8 căruţe, 24 cai, 2 bucătării pe roate, 3 puşti mitraliere şi 20 prizonieri.

Înainte de a intra în Miersig, Compania de avangardă dă din nou peste o coloană inamică, însă acţionînd rapid capturează şi de aici 10 prizonieri, 2 căruţe cu 4 cai.

La orele 18 Batalionul intră în Miersig, unde ocupă o poziţie în următorul dispozitiv: Compania locot(enent) Carpen barează şoseaua Miersig—Bicaciu, Compania cercetare drumul spre Şauaieu, Compania 2-a spre Ianoşda. Compania 1-a în rezervă în sat.

Activitatea inamicului: Luptă în retragere.

Activitatea aviaţiei inamice: Redusă.

Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 17, trupă: 1 140.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 105)

41

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 IX 1944

Orele 1,00. Batalionul a primit ordin de deplasare spre com(una) Mociar. La Mociar, Batalionul a luat un dispozitiv de siguranţă, pînă în zorii zilei cînd a început deplasarea spre Cărănzel, conform ordinului verbal de la Grup. La Cărănzel, Batalionul a făcut popas o jumătate de oră, ca după aceia să continue înaintarea spre Şumugiu.

Orele 14,00. Batalionul a ajuns la Şumugiu. Aci a primit ordin ca să ocupe partea dreaptă a satului şi se va odihni pînă la orele 16, cînd va relua înaintarea. Pînă la aceasta, marşul s-a executat în condiţiuni foarte bune.

Orele 16,00. Batalionul a continuat marşul de data aceasta mai greoi, din cauza aviaţiei inamice care domina aerul.

De la orele 18,00 a început ploaia şi marşul a devenit mai greoi, deci a trebuit să părăsim drumurile, să o apucăm prin pădure.

Orele 21,30. Batalionul a ajuns la Păuşa, unde, conform ord(inului) Grupului, a cantonat. În timpul nopţii au funcţionat patrule pe străzi, iar în cantonamente uscarea echipamentului.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă, morţi, răniţi, dispăruţi (în Jurnalul de operaţii, la această dată şi poziţie nu este nici o menţiune).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 176)

42

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septembrie 1944

La orele 7, Bat(alionul) se pune în marş înapoia Grupării Col. Cârnu, pe itinerariul: Ginta—Mocear—Cărănzel—Gepiş (Gepiu).

La ieşirea din Carănzel, orele 14, Bat(alionul) primeşte ordin verbal de la Dl. General Comandant, să schimbe direcţia către Rîpa unde va ocupa o poziţie la liziera de v(est).

Bat(alionul) ocupă această poziţie cu 3 Comp(anii) în linie (Comp(ania) 1, 2 şi cercetare) şi cu una rezervă (3-a). Pierderi: nimic. Consum de muniţii: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 91)

43

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 sept. 1044

Bat(alionul) în marş înaintează pe itinerariul de mai sus.

Ora 15. Bat(alionul) în dispozitiv de apărare pe înălţimile nord-vest Păuşa.

În urma acţiunei de recunoaştere întreprinsă astăzi după masă de Bat(alion) asupra satului Chişirid s-a constatat că inamicul a părăsit satul, retrăgîndu-se pe direcţia Oradea, lăsînd pe teren 2 morţi şi 15 răniţi, 14 din ei au fost transportaţi cu căruţele din sat, iar un rănit a fost capturat de Plutonul V(înători) Care (tancuri).

Executînd recunoaşteri asupra satului Chişirid şi înălţimilor (de la) sud de sat, s-a aflat că sînt ocupate de circa o Comp(anie) inamică. La apropierea Plot(onului) trimis în recunoaştere, inamicul organizat pe liziera satului a deschis foc puternic asupra plotonului, angajîndu-l în luptă. În această situaţie, Plot. a luptat în retragere pînă la liziera de nord a pădurei Mălăiştea, unde a rămas în supraveghiere. Bat(alionul) face 18 prizonieri maghiari.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 52)

44

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 IX 1944

Ora 7 dimineaţa. Divizionul se pune în marş, se trece Crişul pe un pod făcut din căruţe, trece prin comuna Rîpa, apoi Fonău, unde se face o haltă pînă la orele 15, cînd Divizionul se pune în marş şi la orele 17 capul coloanei ajunge la intrarea în comuna Husasăul de Tinca. Aici coloana este primită cu foc de arme automate şi cîteva lovituri de brandt uşor.

Coloana Divizionului se opreşte, cele două plotoane A(nti) C(ar) şi servanţii de la piese se formează în grupe şi pătrund în sat.

Inamicul, de tăria unui Ploton, este pus pe fugă şi Divizionul îşi urmează drumul spre Miersig, luînd măsuri de siguranţă pe flancul stîng.

La circa 2 km de comuna Miersig, capul Coloanei este somat şi oprit; erau 2 Companii din Batalionul 6 Moţi, cari înaintau spre Husasăul de Tinca, deoarece au fost informate că forţe inamice au atacat Trenurile Batalionului 5.

Divizionul dă căpitanului Ionescu G. Ioan ordinul No. 79, emis la orele 19,30 (dos. nr. 30, fila nr. 63), prin care se ordonă să se ia măsuri de siguranță și să se informeze Trenul Regimentar pentru a rămîne la Fonău.

La orele 20, 1/2 Divizionul ajunge în comuna Miersig, unde cantonează.

Consum de muniție: — . Pierderi: — .

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 83)

45

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 sept. 1944

Se reia marșul pe direcția: Ginta—Mociar—Cărănzel—Gepiu, unde trebuie ajuns pînă în seara zilei.

Cînd Detașamentul, compus din Batal(ionul) 21 V(înători) M(unte) și Divizionul 9 Tunuri Munte, ajunge la 1 ($1^1/_2$) km. Gepus (Gepiu), se primește ordin de schimbarea direcției de marș și deplasarea imediat la Rîpa.

Divizionul ocupă poziție pe liziera nord-vest Rîpa, avînd supravegherea pe satul Tinca, ocupat de inamic.

Noaptea trece în liniște.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 78)

46

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 sept. 1944

Se reia urmărirea inamicului pe direcția: Mociar—Valea Mare de Codru, Miheleni—Cărănzel—Gepiu—Șumugiu—Șauaeu—Păușa—Leș, unde ajungem după un marș greu, prin drumuri noroioase și pe un timp ploios. Pe la orele 22 luăm contactul cu inamicul ce se găsește în apărare pe comuna Leș. Din cauza întunericului, Batalionul se repliază pe comuna Pușa (Păușa), unde, în urma ordinelor, cantonează la fermele din V. Păușa.

Pierderi: Trupă morți 1, răniți 5.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. 1, f. 78)

47

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL AMBULANŢEI 39 MUNTE, SECŢIA 39 AUTOSANITARĂ DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 IX. 1944

Ambulanţa primeşte ordin de deplasare de la Beiuş la Rîpa, cu care ocazie una din maşinile autosanitare este utilizată pentru transportul materialului postului de Ambulanţă.

Între orele 16,30 pînă la 17, în apropiere de Ginta, pe şosea, Autosanitara este atacată de un val de avioane inamice prin surprindere. Cu această ocazie este rănit mortal un sergent sanitar şi uşor rănit un medic şi un soldat sanitar. Autocamioneta sanitară a suferit următoarele avarii: parbrizul din faţă complet distrus din cauza schijelor, aripa şi cauciucul drept din faţă de asemenea distruse de proiectile. După o reparaţie sumară, maşina şi-a continuat drumul spre Rîpa, unde, din cauza ploii, drumului foarte prost şi a distrugerii podurilor de către inamic, se ajunge seara pe la orele 20.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond microfilme F-II-2.1234*, cadrul 198)

48

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septemvrie 1944

În dimineaţa zilei, Divizia reia înaintarea cu Gruparea Cârnu atacînd rezistenţele de pe satul Leş.

În după amiaza zilei, Gruparea cu Batalionul 11 V(înători) M(unte) cucereşte satul Leş, unde capturează 2 autoturisme, 1 motocicletă, 15 bicilete şi material de transmisiuni.

Întrucît în satul Tinca au rămas elemente răsleţe, Divizia trimite Gruparea Vagner să atace dinspre Rîpa, satul Tinca, în legătură cu aliaţii, care atacă de la vest. După curăţirea satului, se va deplasa la Husasăul de Tinca.

Ordin special No. 27 (D. 31, f. 219).

Pînă la orele 15, Gruparea Lt. Col. Vagner termină curăţirea satului Tinca şi se deplasează la Husasăul de Tinca.

P(unctul) C(omandă) se deplasează la Husasăul de Tinca.

Artileria moto, dată în sprijinul Grupării s-a regrupat, intrînd sub ordinele Diviziei „Tudor Vladimirescu", căreia (îi) aparţine organic.

La dispoziţia fiecărei Grupări din linia I-a au fost împinse cîte 1 Companie de Pioneri.

Divizia dă Ordinul de operaţii No. 28, care prevede continuarea înaintării în direcţie generală Cheresig (D(osar) 32, f(ila) 264).

Gruparea Colonel Cârnu, cu grosul în zona Leş şi siguranţa la Nojorid—Regele Ferdinand.

Gruparea Maior Clăianu împinge grosul în zona Bicaciu—Gepiu, cu siguranţa la Berechiu, Cefa şi Inand.

Gruparea Vagner va trimite recunoaşteri spre Ianoşda.

Ordinul de operaţii No. 29 complectează Ordinul No. 28, cu obiectivele de atins pentru ziua de 27. IX. 1944, astfel:

— Gruparea Colonel Cârnu, cu grosul în zona Tărian—Girişul de Criş, cu siguranţă puternică, spre Palota, Sîntandrei.

— Gruparea Maior Clăianu: cu grosul în zona est-Toboliu—Ferma Notarului, Cîmpia Alecului, cu siguranţă puternică spre Roit.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 45; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 51)

49

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septemvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 11 şi 22 V(înători) Munte, în linia I-a

— Bat(alionul) 12 V(înători) Munte în rezervă.

Bat(alionul) 22 V(înători) Munte şi Comp(ania) 120 a Grupului 6 V(înători) Munte se deplasează la Şauaeu, cu misiunea de a închide comunicaţia Apateu, Şauaeu şi Chişirid.

Bat(alionul) 11 V(înători) Munte atacă satul Leş După lupte grele care au durat toată ziua, satul a fost curăţit de inamic, capturîndu-se prizonieri şi mult material de geniu şi transmisiuni.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 1 ofiţer, 25 trupă.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă: 42 000; Brd. (Brandt) 81,4 (calibrul în mm): 300 (lovituri); Brd. 6 Brandt) 60 (calibrul 60 mm): 180 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 13)

50

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

Batalionul continuă curăţirea rezistenţelor inamice din pădurea Peri, ocupînd o poziţie apoi în dispozitiv de apărare, orientat spre n(ord)-v(est). Se trimit patrule spre localitatea Bicaciu, pentru a menţine contactul cu inamicul.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 93)

51

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 IX 1944

Orele 5,20. Inamicul, din informaţii, se găseşte în regiunea Leş. Batalionul are ordin să ocupe, organizeze şi să apere partea de nord a satului Păuşa, în următorul dispozitiv: Compania 2-a la dreapta drumului, Compania 3-a la stînga drumului înspre Leş, Compania 1-a şi Compania Comandă înapoi şi înspre centru.

Compania cercetare va împinge elemente înaintate, pentru a lua contact cu inamicul. Compania Armament Greu dă cîte un ploton mitraliere la Companiile din linia I-a, restul la Compania 1-a. Compania 2-a îşi asigură dreapta printr-un ploton.

Orele 6,00. Batalionul a început înaintarea pe grupe şi a reuşit să se apropie la 400 m., sud — satul Leş.

Orele 9,40. Compania 3-a din stînga raportează: de la biserică, spre stînga, sînt oprit de arme automate. Mă găsesc cu Compania în faţa satului, la circa 100 m. Elementele cele mai înaintate se găsesc în sat, pe linia bisericii şi trag focuri rare, ceea ce îngreuiază înaintarea în comună.

Orele 11,00. Compania 2-a a ajuns la liziera de nord-vest a satului Leş.

Orele 11,30. S-a auzit zgomot de motoare la nord-vest de satul Leş. În jurul bisericii s-au observat trupe, de asemenea şi la ieşirea din sat, înspre Oradea.

Orele 12,00. Inamicul din interiorul satului Leş a deschis foc asupra Companiei Cercetare cu aproximativ 4 arme automate.

Orele 13,30. Compania 2-a a prins un prizonier, care a declarat că în comuna Chişirid se găsesc 150 de ostaşi cu 3 ofiţeri, 2 mitraliere, 3 pistoale mitraliere şi arme şi că nu au legătură cu unităţile lor, de care s-au rătăcit cu o zi mai înainte.

Orele 15,00. Companiile reiau atacul cu înverșunare asupra satului. Slt. rez. Abrudan D. Iosif a luat comanda unui Ploton de cercetare și s-a infiltrat în sat. S-a degajat (angajat) o luptă crîncenă între el și inamic, deoarece satul Leș era locul de baștină, și locurile fiindu-i cunoscute, s-a infiltrat cu mare greutate, din cauza armelor automate amplasate în fața bisericii și în fața școlii, și, neprecupețindu-și viața, a trecut la asalt, reușind să reducă armele automate la tăcere și să-l alunge pe inamic din sat.

Orele 16,40. După lupte crîncene și luptîndu-se de la casă la casă, satul Leș a fost cucerit. S-au capturat: o mașină de piatră, 2 motociclete și mai multe biciclete. Inamicul s-a retras în grabă spre gara Leș, de unde probabil a plecat cu trenul sau cu automotorul.

Orele 18,15. Batalionul primește ordin să apere comuna Leș contra oricărui atac inamic, ocupînd o poziție la nord de sat, călare pe șoseaua ce duce la Nojorid, îngrijindu-se de siguranța ambelor flancuri.

Orele 19,20. Din informațiile luate de la civili, pînă în dimineața zilei de 26 septembrie 1944 au fost aproximativ 150 de parașutiști, care la ora 6 au fost întăriți cu o companie de bicicliști (109 oameni). Deci, Batalionul a avut în fața lui 250 de oameni, numai cu armament automat și brandturi.

Orele 19,30. Batalionul a dat următorul ordin companiilor, pentru siguranță și luptă: Compania 2-a și Compania 3-a în linia 1-a; Compania 1-a rezervă la școală; Compania cercetare face siguranța flancurilor, trimițînd un ploton la Compania 2-a iar altul la Compania 3-a; Compania Arm(ament) Greu dă cîte un ploton de mitraliere la Companiile din linia 1-a iar cu restul ia măsuri de a bate în fața poziției.

În cursul nopții s-au organizat patrule, care au activat în întreg sectorul Batalionului.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți (în Jurnalul de operații al Batalionului, din această zi, nu figurează nici o mențiune la această poziție).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 178)

52

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

La orele 9,30, Bat(alionul) este trecut în revistă de D-l General Comandant.

Se primește ord(in) verbal ca Bat(alionul), întărit cu Div(izionul) 9 T(unuri) M(unte), să curețe orașul Tinca.

Dispozitiv:

— Comp(ania) 3-a stînga+un plot(on) mitr(aliere);

— Com(ania) 1-a centru+una gr(upă) mitr(aliere);

— Comp(ania) 2-a dreapta+una Gr(upă) mitr(aliere);

— Comp(ania) Cercetare rezervă înapoia dreptei.

Acțiunea de curățire se termină la orele 16,30, cu 11 prizonieri maghiari.

Pînă la orele 17,30 Bat(alionul) se regrupează, după care continuă marșul spre Husasăul de Tinca, unde ocupă poziție cu Comp(ania) 3-a, bătînd drumul spre

Gurbediu, schimbînd o Comp(anie) din Bat(alionul) 6 V(înători) M(unte) și cu Comp(ania) 2-a, barînd drumul spre Miersig.

Pierderi: Trupă: răniți — 3, caii — 13, căruțe — 4, arme — 3.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 22.300, mitr(alieră): 14.000, pistol mitr(alieră) 750, grenade Kiser: 130, Bdt (Brandt) 60 (mm): 200 lovituri, B-dt (Brandt) 81,4 (mm): 150 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 91)

53

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 sept. 1944

Batalionul primește ordin de a se reîntoarce în comuna Șauaeu și a bara comunicația spre Apateu contra unui eventual atac inamic dinspre acea parte. Ordin ce se execută. Imediat Batalionul, deplasîndu-se la Șauaeu și barînd șoseaua cu Comp(ania) 3-a iar a 1-a, ocupînd poziție pe liziera n(ord)-e(st). Restul Companiilor în rezervă în comuna Șauaeu. Toată ziua și noaptea a fost liniște.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 78)

54

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 IX 1944

Sublocotenentul Moldovan Sorin, ofițerul de legătură cu infanteria, cu o grupă de observatori și agenți este trimis pentru a face legătura cu Gruparea Maior Clăianu. O altă grupă este trimisă la Batalionul 5 V(înători) M(unte) iar una la Batalionul 6 V(înători) M(unte).

La orele 13, Divizionul ocupă poziție în partea de n(ord) și v(est) Miersig, în sprijinul Batalionului 5 V(înători) M(unte) și 6 V(înători) M(unte).

La orele 23,40 se primește ordinul de operații nr. 22 al Grupării Maior Clăianu emis la orele 23,10, prin care se comunică următoarele: Gruparea Maior Clăianu împinge grosul în zona Bicaciu—Gepiu, cu siguranța la Berechiu și Cefa și Inand.

La orele 23,50, Divizionul dă bateriilor ordinul de operații No. 115, prin care se ordonă ca Divizionul, mîine 27 IX 44, orele 7, se va găsi încolonat, cu capul coloanei la biserică.

La ora 7, Comandanții de subunități vor da raportul.

Consum de muniție: —. Pierderi: —.

(Dosar nr. 30, fila nr. 64)

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 83)

55

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALINULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 sept. 1944

Se continuă înaintarea spre dispozitivul zilei: Canalul vest—Tărian.

Ora 18,5. Batalionul 12 V(înători) M(unte) la Tărian, cu 2 Companii la Girișul de Criș își face siguranța în față prin patrule trimise chiar dincolo de Criș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 52)

56

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 sept. 1944

La ora 7 dim. se reia înaintarea către satul Tinca. La ora 9, Divizionul ocupă o poziție pe șosea, trăgînd 10 lovituri asupra satului Tinca, unde erau slabe rezistențe inamice, care au fost repede înlăturate și Detașamentul și-a reluat înaintarea pe direcția Tinca—Husasăul de Tinca, unde s-a cantonat în timpul nopții
Consum de muniții: 10 lovituri.

(A.M.AA.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 78)

57

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septemvrie 1944

La ora 7 Grupările reiau acţiunea de înaintare, respingînd rezistenţele slabe inamice spre vest, atingînd pînă în seara zilei linia Crişului Repede pînă la sud-vest Oradea şi canalul Felfögö.

La Berechiu, inamicul a opus rezistenţă mai serioasă, cu un Batalion maghiar. Satul a fost curăţit de Gruparea din stînga, care a capturat 214 prizoneri, dintre care 3 ofiţeri.

Pe linia Crişului, rezistenţele inamicului mai slabe la Tărian şi Girişul de Criş.

Prin ordinul de operaţii No. 30, Divizia ordonă Grupării Lt. Colonel Vagner să se deplaseze imediat în zona Miersig şi pădurea Filip, călare pe şosea, în măsură a interveni înspre vest, fie spre Leş, fie spre Gepiu.

Ordinul de operaţii No. 31, din 27 IX 1944, ora 13,16, prevede misiunea de apărare temporară a Diviziei pe Crişul Repede şi canalul Felfögö, în zona satelor Sîntandrei, Roit, ambele inclusiv.

Pentru aceasta se formează:

— Gruparea Colonel Constantinescu, cu Batalionul 11, 12, 22 şi 5 V(înători) Munte, Divizionul 1 T(unuri) Munte, Divizionul 3 Ob(uziere) Munte, avînd cîte un Batalion la Sîntandrei, cu siguranţa la Iclod şi Balota, altul pe Girişul de Criş, Tărian, altul la Toboliu, cu siguranţa pe ferma Tamaşeu şi unul în rezervă la Macea 124, Cîmpia Alecului.

— Gruparea Maior Clăianu, cu Batalionul 6 V(înători) M(unte), 1 bateria la Roit, cu legătura la ferma Tamaşeu şi spre Sînicolaul Român.

— Gruparea Lt. Col. Vagner, cu Batalionul 21 V(înători) M(unte) şi Divizionul 9 Aruncătoare la Leş, în măsură a interveni spre Sîntandrei sau Toboliu.

Pînă în seara zilei se realizează dispozitivul:

— Batalionul 12 V.M.+Div(izionul) 1 T(unuri) M(unte) la Toboliu.

— Batalionul 22 V.M.+1 baterie din Divizionul 3 Aruncătoare+Compania 120 mm, Grupul 6 V.M., la Girişul de Criş—Tărian.

— Batalionul 11 V.M.+Divizionul 3 Aruncătoare la Sîntandrei.

— Batalionul 5 V(înători) M(unte) în rezervă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544,* dos. nr. 23, f. 45—47; *fond microfilme, F-II-2.1232,* cadrele 51—53)

58

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septemvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 22 şi 12 V(înători) Munte, în linia I-a.

— Bat(alionul) 11 V(înători Munte, în linia II-a.

Inamicul în retragere.

Grupul 6 V(înători) Munte are misiunea să înainteze pe direcția Regele Ferdinand și să ocupe comuna Girișul de Criș și Tărian.

Bat(alionul) 22 V(înători) Munte ia contact cu inamicul în marginea satului Girișul de Criș, pe care îl respinge după o scurtă dar aprigă luptă peste Criș, ocupînd, la ora 17, satul Girișul de Criș.

Bat(alionul) 12 V(înători) Munte ocupă satul Tărian pe la vest, după ce lichidează slabele rezistențe de la marginea și din interiorul satului.

La ora 18, ambele batalioane se găsesc pe aliniamentul digului de la Criș, în dispozitiv de apărare, atingînd obiectivul zilei.

Avioane de bombardament și recunoaștere au sburat deasupra pozițiilor noastre.

Timpul: noros. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 2 trupă.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă: 50.000; Brd (Brandt) 81,4 (mm): 240 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 260 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 13)

59

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚII „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septemvrie 1944

Conform ordinului de operație al Grupului 3 V(înători) Munte, Batalionul, întărit cu Compania Aruncătoare 120 mm. a Grupului 3 V(înători) Munte și 1 pluton din Compania Pioneri a Diviziei, se grupează pe șoseaua Miersig—Cefa, la liziera de v(est) a localității Miersig, de unde la orele 6,30 continuă înaintarea spre direcția Bicaciu—Gepiu—Berechiu.

La orele 8,0 batalionul trece granița vremelnică.

Populația de origine română desrobită de prin localitățile din traseul de înaintarea Batalionului primește ostașii cu urale și drapele tricolori, păstrate cu sfințenie timp de 4 ani, dăruindu-le alimente.

Pe la orele 10, Compania 2-a din stînga dispozitivului care ajunsese la liziera satului Cefa și Compania 3-a care se mișca călare pe ax în dispozitiv de apropiere, sînt primite cu puternice focuri de arme automate din partea inamicului, de tăria a 2 Companii regrupate din Reg(imentul 20 Honvezi, 6, 8 și 18), cu misiune de avangardă.

Reacțiunea viguroasă și hotărîtă a unităților noastre are ca rezultat, după 2 ore de luptă, capturarea a 216 prizonieri, între care au fost și 3 ofițeri, 1 tun A(nti) C(ar), mai multe mijloace de transport hipo, armament și echipament.

La orele 15, Batalionul, regrupat din ordinul Grupului, este depășit de Batalionul 6 V(înători) Munte. Astfel, se continuă mișcarea în grosul coloanei, pe direcția Sînicolaul Român—Roit.

La ajungerea în localitatea Roit, la orele 17, se primește ordin de la Divizie, prin care Batalionul trece sub comanda Grupării Colonel Constantinescu și se deplasează în regiunea Macea (cota 124, 1500 m. n(ord)-v(est) comuna Regele Ferdinand). Ocupă o poziție în dispozitiv articulat, cu misiunea de contraatac în direcțiile Toboliu—Giriș—Sîntandrei, de a intercepta comunicația Giriș—Regele Ferdinand sau calea ferată Oradea—Salonta, în dreptul comunei Regele Ferdinand.

În acțiunea de la Berechiu am avut următoarele pierderi: Sublt. Minculescu Constantin rănit și trupă răniți.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145,* dos. nr. 2, f. 93)

60

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septemvrie 1944

Situația și dispozitivul:

Conform ordinului de operații No. 41 al Grupării Maior Clăianu, Batalionul continuă urmărirea inamicului pe direcția Miersig—Bicaciu—Gepiu—Berechiu—Sînicolaul Român—Roit.

La ieșirea din comuna Berechiu, avangarda a surprins pe șosea un Batalion maghiar care mărșăluia spre Cefa. La vederea soldaților români, ungurii încearcă să se răspîndească prin porumb, dar nu au timpul, deoarece avangărzile acționează rapid și, în decurs de o oră, sînt făcuți prizonieri 4 ofițeri cu 231 trupă. S-au mai capturat: 2 trăsuri, 5 căruțe, 14 cai, 1 tun A(nti) C(ar).

Activitatea inamicului: Luptă în retragere.

Activitatea aviației inamice: Redusă.

Starea atmosferică: Ploaie.

Diverse:

Pierderi: trupă, răniți: 12. (...)

Efectivul Batalionului: ofițeri 29, subofițeri 17, trupă 1128.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 107)

61

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 IX 1944

Orele 6,00. Batalionul primeşte ordin ca să înainteze pe direcţia Leş, Ferdinand, Cheresig. Pentru aceasta s-a ordonat următoarele: Compania 1-a trimite patrule tari de cîte un ploton, cu călăuze, pe direcţia Nojorid, unde se opreşte şi va fi depăşită spre Regele Ferdinand şi spre ferma Pîncota. După depăşirea patrulelor de către Compania Cercetare, urmează a se încolona în coada Batalionului.

Orele 6,30. Batalionul a început înaintarea.

Orele 8,50. Batalionul a ajuns la Ferma Pop, unde s-a adăpostit pentru un moment, din cauza aviaţiei inamice care trecea să bombardeze Nojoridul. S-au trimis patrule spre Ferma Regele Ferdinand.

Orele 9,50. Primele elemente au ajuns la ferma Regele Ferdinand.

Orele 10,30. Batalionul primeşte ordin să se regrupeze după trecerea avangărzii, să se încoloneze la 1 km. înapoia Divizionului 3 Obuziere Munte, continuînd înaintarea.

Orele 11,30. Batalionul a ajuns la Ferma Regele Ferdinand, unde a cantonat pînă la primiri de ordine.

Orele 14,30. Batalionul primeşte ordin să reia înaintarea după ce Divizionul 3 Obuziere Munte a depăşit Batalionul cu 1 km.

Orele 18,00. Batalionul a primit ordinul să ocupe satul Sîntandrei, făcînd siguranţa la dreapta, la ferma Iclod, iar la stînga, la satul Palota. Pentru aceasta, Batalionul a ordonat: Compania 1-a+un ploton de mitraliere ocupă şi apără ferma Iclod, făcîndu-şi siguranţă pe dreapta. Compania 2-a ocupă şi apără satul Palota, făcîndu-şi siguranţă spre stînga.

Compania 3-a şi Compania cercetare, întărite cu restul de mitraliere şi Branduri, ocupă satul Sîntandrei şi-l apără.

Orele 21,00. Compania 1-a raportează că a ocupat Ferma Iclod şi că frontul inamic este prea departe de fermă, întrucît cu puţin mai de vreme o patrulă inamică (după spusele locuitorului Fordea Dumitru) au venit să recunoască dacă ferma este ocupată sau nu de trupele româneşti sau aliate.

Orele 21,40. Compania 2-a a ocupat satul Palota.

Orele 23,30. Batalionul a ajuns în satul Sîntandrei, unde a început organizarea la teren.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă: morţi răniţi, dispăruţi (în Registrul de operaţii al unităţii, la data şi poziţia respectivă, nu se fac menţiuni în acest sens).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 178—179)

62

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 sept. 1944

Peste noapte Batalionul primeşte ordin să se deplaseze pe direcţia Şauaeu—Leş—Regele Ferdinand, Girişul de Criş.

De la Leş, Batalionul trece în avangarda Grupării, pe aceeaşi direcţie. La orele 14 intră în Girişul de Criş cu Compania 3-a, fără a întîmpina rezistenţă. Un Ploton de ciclişti maghiari trece în acelaşi timp pe marginea comunei şi întîlneşte Compania 2-a ce înainta spre comună. Se reîntoarce şi este primit de Grupul de comandă cu Domnul Maior Ghiciulescu, cu focuri. Se capturează întreg materialul. Ungurii au mai mulţi morţi şi răniţi, iar restul sînt capturaţi de Compania 3-a, în momentul cînd voiau să treacă Crişul. Compania 3-a se instalează în apărare pe liziera de n(ord) a comunei Giriş, fiind bătută încontinuu cu focuri de branduri şi tunuri A(nti) C(ar). Podul peste Criş este ocupat de această companie, care capturează pioneri maghiari şi-i pune să demineze podul. Totuşi, podul este surpat de tunurile A(nti) C(ar) inamice. Restul Batalionului primeşte ordin să se deplaseze în comuna Toboliu şi să apere această comună.

Batalionul se deplasează, ajungînd la orele 22 şi intră în dispozitiv de apărare cu Compania 1-a pe liziera de n(ord)-v(est) de comună. Compania V(înători) de care (tancuri) la s(ud)-v(est) de comună, de dig avînd un post de legătură la ferma Tămăşeu iar Plotonul de Pioneri la podul de cale ferată n(ord)-e(est) Toboliu, făcînd legătura cu Compania 3-a ce a rămas la Girişul de Criş.

Pierderi: Trupă, morţi: 3. Trupă, răniţi: 8.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 78)

63

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 IX 1944

La orele 7 Divizionul se pune în marş în spatele Batalionului 6 V(înători) M(unte) şi urmează itinerariul: Bicaciu—Gepiu—Berechiu.

La orele 12 se dă bateriilor ordinul No. 82, prin care se comunică următoarele: avangarda rezolvă, la intrarea în Berechiu, lichidarea unei Companii inamice ce

era îndreptată spre Cefa (dos. nr. 30, fila nr. 74). O parte s-a predat, restul fiind în curs de lichidare.

Cele 2 Plotoane A(nti) C(ar) fac siguranţa pe stînga coloanei Divizionului. Divizionul gata de acţiune la ordin.

La orele 13,30 se dă căpitanului Ionescu S. Ioan, ordinul No. 83 (dos. nr. 30, fila nr. 75), prin care se comunică: Inamicul ce a opus rezistenţă în curs de lichidare. Majoritatea s-au predat (3 ofiţeri, 300 trupă).

La orele 15, Divizionul se pune în marş, trecînd prin Berechiu, Sînicolaul Român, pînă la Roit unde Bateriile stau în poziţie de aşteptare pe roate.

Bateria 1-a rămîne în comuna Roit, la dispoziţia Grupării Maior Clăianu, iar restul Divizionului se pune în marş spre comuna Regele Ferdinand.

La orele 19 se primeşte ordinul de operaţii No. 7 al Grupului 3 Artilerie (dos. nr. 30, fila nr. 70), emis la orele 18, prin care se dispune: una baterie din Divizionul 1 Tunuri Munte în sprijinul Grupării Maior Clăianu, în zona Roit. Comanda Divizionului şi celelalte două baterii ocupă poziţie în zona cota 100 Ferma Notarului, pentru sprijinul Batalioanelor de la Toboliu.

Se dă ordin verbal comandanţilor de baterii în acest sens.

Ferma notarului de pe hartă nu exista în teren şi Divizionul ocupă poziţie în zona unde se afla pe hartă această fermă.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 83—85)

64

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septevrie 1944

Inamicul, în strîns contact cu trupele noastre, pe malul Crişului Repede reacţionează cu foc de arme automate şi tunuri A(nti) C(ar), mai ales în sectorul Girişul de Criş—Tărian. De asemenea, execută trageri cu artileria în satul Girişul de Criş.

Se primeşte ordinul general de operaţii No. 2, din 22 IX 1944, al Corpului de Cavalerie, care nu mai este de actualitate, întrucît se referă la regruparea Diviziei.

Inamicul ocupă satele Berek Bösörmeny—Keresteszy, atacînd la nord-vest de Criş, avînd şi artilerie.

Grupările cer împrospătarea cu muniţiuni, care li se trimite în două camioane pînă la Regele Ferdinand.

Divizia dă ordin Grupărei Colonel Constantinescu să ocupe gara Toboliu, iar Batalionul de la Sîntandrei să fie atent la dreapta Oradea.

Inamicul atacă în sectorul Batalionului 11 V(înători) M(unte) la Girişul de Criş, fără rezultate.

Divizia dă ordinul de operaţii No. 32, la ora 17,30, care prevede (D(osar) 31, F(ila) 240): aceeaşi misiune de rezistenţă pentru Divizie.

Întrucît inamicul, înaintînd dinspre nord, a atins Crişul Repede la Harşani, Gruparea Maior Clăianu de la Roit va împinge recunoaşteri peste canal în direcţia Harşani, pentru a lua legătură cu trupele aliate.

Gruparea Lt. Col. Vagner barează comunicația Oradea—Salonta, cu o companie întărită, restul se deplasează la Chișirid, unde ocupă dispozitivul de luptă, cu frontul de nord în măsură a interveni, fie spre Nojorid, fie spre Ciheiu, fie spre Regele Ferdinand.

Deplasarea în seara de 28 IX 1944, găsindu-se gata sector la ora 21.

Inamicul presează mai puternic în sectorul din dreapta, la Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu" și Divizia 337 Rusă, unde dispune de blindate și multă aviație, reușind a respinge trupele noastre pînă la Hidișelul de Jos și de Sus.

Divizia dă ordinul special Nr. 33. Întrucît este posibil(ă) o înaintare inamică spre sud, Gruparea Lt. Colonel Vagner se deplasează imediat la Nojorid, unde ocupă poziție cu frontul la nord în legătură cu părți din Regimentul 1 Infanterie din Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu". Gruparea Maior Clăianu lasă la Roit 1 Companie întărită. Restul Grupării se deplasează la Regele Ferdinand, la dispoziția Colonelului Constantinescu. Dispozitivul va fi realizat pînă la 29 IX 1944, ora 5.

La ora 18,30 Divizia dă ordinul de operații No. 33, pentru organizarea apărării A(nti) C(ar) pe șoseaua Oradea—Leș și podurile peste canalul Felfögö.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 47—48; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrele 53—54)

65

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septemvrie 1944

— Bat(alioanele) 22 și 12 V(înători) Munte în linia I-a, în apărare pe liziera de vest a satului Toboliu, pînă la liziera satului Girișul de Criș și Tărian—Palota.

— Bat(alionul) 11 V(înători) Munte în apărare pe liziera de nord a satelor Palota și Sîntandrei, inclusiv pînă la ferma Iclod și valea Crișului Repede.

Inamicul bombardează continuu pozițiile și satele din spatele pozițiilor cu artilerie grea, tunuri A(nti) A(eriene), branduri grele etc. Toată ziua au continuat lupte grele defensive.

Activitate intensă a aviației inamice.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 1 ofițer, 1 subofițer, 89 trupă.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă): 38.000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 300 (lovituri); Brd. (Brandt de calibrul) 60 (mm): 240 (lovituri).

Ofițeri cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comand. Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 13)

66

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septemvrie 1944

Batalionul se deplasează la ordinul Grupării Constantinescu, instalîndu-se în dispozitiv articulat la cota 134—3 km. s(ud) Sîntandrei, organizînd o poziție în apărare. Se trimit patrule de cercetare și se organizează, studiindu-se mai multe ipoteze de contraatac, în direcția sectorului 11 V(înători) Munte, în a cărui sprijin sîntem plasați.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 93)

67

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septemvrie 1944

Situați(a) și dispozitivul

Batalionul se instalează în apărare la est de Roit, pe canalul Felfögö, în următorul dispozitiv: Compania 1, 2 și 3 în linia I-a. Compania cercetare în rezervă înapoia Companiei 1-a. Misiunea Companiilor este de a apăra podurile care sînt peste canal. Din cauză că trupele aliate care luptau la Oradea nu puteau înainta, din cauza rezistențelor inamice, Batalionul este obligat să rămînă și pe timpul nopții în apărare.

Activitatea inamicului: Nici o acțiune.

Activitatea aviației inamice: Redusă.

Starea timpului: Ploios.

Diverse: Pierderi: —. Consum de muniție: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 108)

68

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 IX 1944

Orele 9,00. Batalionul a fost încadrat de trageri masive de artilerie.

Orele 10,00. Batalionul, după încetarea tragerii de artilerie, a împins Compania 3-a spre calea ferată. Aci a fost primită cu focuri puternice de arme automate și aruncătoare. Orice încercare de a trece calea ferată a fost zadarnică. Atunci s-a încercat o manevră: Compania 3-a pe la dreapta, prin păpuș(oi). Cînd au fost la 300 m departe de calea ferată au fost primiți cu foc puternic de arme automate. Cu toată intervenția artileriei noastre nu s-a putut trece calea ferată pînă la căderea serii. În cursul nopții s-au luat măsuri severe de patrulare prin sat și posturi înaintate de supraveghere.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți (nu se face nici o mențiune la această poziție din Jurnalul de operații).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 179)

69

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie 1944

Batalionul se găsește pe poziția zilei de 27 sept. 1944. La orele 18,30, conf(orm) ord(inului) Diviziei, Batalionul se deplasează în Chișirid, cu misiunea de a face siguranța Diviziei pe liziera de e(st). Mai puțin Comp(ania) Cercetare, care ocupă poziție călare pe șoseaua Leș—Nojorid. În aer: nimic. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 91)

70

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 sept. 1944

Ora 10,45. Ungurii şi nemţii au intrat în liziera de n(ord) la intrarea canalului în satul Tărian.

Slt. Crăciun controlează personal turla bisericii unde nu s-a aflat nici un post de emisiune, instalînd în turn un post fix cu puşcă mitralieră, avînd misiunea de observare. Ora 11,20, inamicul a atacat puternic (Comp(ania) 3-a pe liziera de nord a satului Tărian, cu brandturi şi pistoale mitralieră.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 52)

71

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 sept. 1944

Peste zi schimburi de focuri de infanterie. Inamicul bate comuna cu tunuri A(nti) C(ar). La ora 15,30 Grupul ordonă ca Batalionul să ocupe, cu 2 Plotoane, comuna Cheresig. D-l Comandant al Batalionului ordonă Companiei 2-a, la care se alătură şi 3 voluntari din comuna Cheresig. Atacul progresează şi Compania ajunge cu elementele înaintate în marginea comunei, dar în faţa puternicei rezistenţe inamice şi a focurilor de branduri este silită să se replieze, cu pierderi grele, înapoi în comuna Toboliu. Restul zilei schimburi de focuri de infanterie şi aceleaşi tunuri A.C. bat pe comună.

(A.M.A.N., M.St.M. *fond 164*, dos. nr. 1, f. 78)

72

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 IX 1944

La orele 7, Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, pleacă la recunoaştere în zona satului Toboliu. Pe la orele 10 se primeşte ordin prin ofiţerul observator al Divizionului, slt. Moldovan Sorin, ca Divizionul să se pună în marş şi să ocupe poziţie la liziera satului Toboliu. Bateria 2 şi 3 ocupă poziţie în zona s(ud)-e(st) Toboliu, lîngă linia ferată şi instalează observator în turla bisericii din sat şi înaintat la infanterie pe Criş. Inamicul execută trageri cu un tun A.A. Guslov asupra lizierei satului Girişul de Criş. Aviaţia de recunoaştere inamică foarte activă. Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 85)

73

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septemvrie 1944

În cursul nopţii pînă la ora 16,30, Batalionul 5, 6 şi 21 V(înători) M(unte) intră în noile dispozitive. Inamicul a reacţionat cu focuri în tot sectorul şi atacuri la ora 2,30 şi 3,30, fără rezultate, în sectorul Grupului 6 V(înători) M(unte).

În dimineaţa zilei, inamicul reia atacul cu care de luptă (tancuri) şi, zdrobind Divizia 1 „Tudor Vladimirescu“ şi Batalionul 21 V(înători) M(unte) şi Divizionul 9 Aruncătoare din Divizia 3-a Munte, ocupînd Chişirid şi Nojorid (D(osar) 31, f(ila) 252).

Şeful de Stat Major, la ora 11, se prezintă la Corpul 33 rus, unde arată situaţia şi primeşte direct de la Comandantul Corpului următorul ordin:

— Divizia 78 rusă se va îndruma spre nord, pentru a scurta frontul.

— Divizia 3-a Munte se va regrupa în zona finală Salonta.

În acest scop, Divizia se va regrupa, avînd datoria de onoare de a ataca pentru a eşi din încercuire pe direcţia Gepiu, Miersig, Husasăul de Tinca. În acest scop, Divizia se va acoperi tot timpul puternic spre est.

Pe baza acestui ordin, Divizia dă ordinul de operaţii No. 34, care prevede regruparea în zona Husasăul de Tinca—Gurbediu—Căuaşd—Ianoşda (D(osar) 31, F(ila) 246). După regrupare, Divizia se va dirija în zona Salonta, la ordin special.

— Gruparea Colonel Constantinescu, asigurîndu-se puternic spre est, cu Batalionul 6 V(înători) M(unte), se va desprinde, deplasîndu-se pe direcţia generală Tărian—Bereteu—Gepiu—Bicaciu—Gurbediu.

— Gruparea Lt. Colonel Vagner se retrage pe direcţia Nojorid—Leş—Miersig—Husasăul de Tinca.

Desprinderea de inamic începe imediat. În cazul că inamicul interceptează comunicaţiile, Grupările vor ataca pentru a-şi deschide drumul.

La ora 14 Grupurile încep desprinderea, sub presiunea puternică a aviaţiei inamice, care bombardează şi mitraliază continuu coloanele în retragere, provocînd pierderi.

P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează de la Leş la Miersig.

Prin ordinul de operaţii Nr. 35, Divizia hotărăşte dislocarea unităţilor pentru regruparea în zona Ianoşda / Batal. 5+Div(izionul) 3 Arunc(ătoare) / Tulca / Bat(alioanele) 12, 22, Grupul 3 V(înători) M(unte) şi Div(izionul) 1 T(unuri) Munte / — Căuaşd şi pădurea Goronişte / Batalionul 11, 6 V(înători) M(unte) şi 3 Pi(oneri) Munte / — Gurbediu şi Pădurea Ceriul / Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte); Div(izionul) 0 Arunc(ătoare), Grup(ul) 6 V(înători) M(unte) şi Comp(aniile) 39 As. şi 39 A.A. / .

La ora 19 se primeşte ordinul de operaţie No. 095 al C(orpului) 33 A(rmată) rus care prevede că Divizia 3-a Munte are misiunea de a lovi în flanc inamicul de la Nojorid, după a cărui cucerire Divizia va trece în eşalonul 2 al Corpului în zona Bicaciu—Miersig şi Pd (pădurea) la vest de Captalan, gata a interveni pe direcţiile Apateu, Nojorid, Gepiu.

Se trimite imediat un ofiţer din statul major, care să îndrumeze unităţile din noua zonă de regrupare. Pînă la ora 19 sosesc în zonă Batalionul 11, 21, 12 şi 5 V(înători) M(unte), care sînt dirijate în sectoare pentru îndeplinirea misiunei (D(osar) 31, F(ila) 250).

Prin ordinul de operaţii No. 36 se fixează misiunea şi sectorul Batalioanelor.

— Batalionul 12 V(înători) M(unte) la Bicaciu cu Divizionul 1 T.M.

— Batalionul 22 V.M. cu Divizionul 9 T(unuri) M(unte) la ferma Pădurea Filip.

— Batalionul 6 V(înători) M(unte) la Pădurea lui Filip, 2 km. nord-est Miersig.

— Batalionul 5, 11, V(înători) M(unte) şi Div(izionul) 3 Arunc(ătoare) în Pd (pădurea) Peri.

— Batalionul 21 V(înători) M(unte) se regrupează în satul Miersig, Pionerii şi Compania Asanare idem. Nu se ştie de Bat(alionul) 6, 21 şi părţi din Batalionul 22 V(înători) Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544,* dos. nr. 23, f. 48—49); *fond microfilme F-II-2.1232,* cadrele 54—55).

74

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 11, 22 şi 12 V(înători) Munte, în linia I-a, cu misiunea de a apăra poziţiile ocupate în ziua de 28 sept. 1944.

Inamicul atacă pozițiile noastre începînd de la orele 8 dimineața. Cu tot focul vărsat asupra pozițiilor noastre și cu toate atacurile repetate ale inamicului, batalioanele Grupului 6 V. Munte stau neclintite, apărîndu-și cu înverșunare sectoarele.

La orele 13,30 se primește ordin de repliere pe itinerariul: Berechiu—Inand—Miersig.

Batalioanele rup lupta cu inamicul, pe companii în conformitate cu ordinul de repliere.

În tot timpul replierii avioane de bombardament și vînătoare germane sboară pe deasupra coloanelor, la înălțime mică, bombardînd și mitraliind tot dispozitivul de repliere.

Timpul: noros. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 1 ofițer, 2 subofițeri, 38 trupă (...).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 14)

75

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septemvrie 1944

Conform ordinului Grupării Colonel Constantinescu, la orele 3,20 Batalionul se deplasează la ferma Iclod, ocupînd o poziție de apărare călare pe C(alea) f(erată), cu misiunea de a rezista pe această poziție oricărui atac inamic, fără gînd de retragere.

Batalionul este încadrat la flancul drept cu Reg(imentul) 3 (Infanterie) (Divizia „Tudor Vladimirescu"), iar la flancul stîng încadrat cu Batalionul 11 V(înători) Munte.

La orele 5,30 inamicul atacă puternic cu forțe blindate și infanterie pe întreg sectorul, reușind să străpungă poziția din dreapta Batalionului, cari încep retragerea către orele 0, cu direcția Nojorid—Leș, lăsîndu-ne descoperit flancul drept și spatele. În această situație, Batalionul rezistă pînă la orele 13,30, cînd tancurile inamice, pătrunzînd în spatele Companiei 1-a, care se găsea în dreapta dispozitivului nostru, periclitîndu-ne astfel întreg dispozitivul, cu posibilitate de a ne tăia comunicația de retragere. Batalionul se repliază, pentru a ocupa o nouă poziție pe ferma Preoților, în scopul de a ne asigura spatele și dreapta Batalionului 11 V(înători) Munte, care se găsea în contact cu inamicul la Sîntandrei.

În timpul replierii, Batalionul primește ordinul Grupării Colonel Constantinescu de a se replia pe axul c(alea)-f(erată) Oradea—Salonta—Inand, asigurînd scurgerea coloanelor pe șoseaua Oradea—Salonta.

Către orele 22, Batalionul, complet regrupat în localitatea Inand, unde fusese ordin de repliere, ia contact cu Comandamentul rus și intră în poziție pe liziera de n(ord) a localității, în scopul de a apăra intrările în comună pe comunicațiile ce veneau dinspre Cefa.

La orele 22,30 apar tancuri germane pe comunicația principală în dreptul satului, deschizînd foc puternic asupra lizierii de n(ord)-e(st), unde era amplasat Ba-

talionul și 2 Baterii A(nti)-C(ar), din Regimentul 1030 Artilerie rus. Bateriile deschid foc cu toate piesele asupra tancurilor, care pentru un moment se retrag.

La orele 22,45, cele 2 Baterii, plus Batalionul 3 din Regimentul 453 rus, ce se afla în dreapta Batalionului nostru, se retrag către Salonta, fără a anunța Batalionul de această retragere, lăsîndu-ne flancul drept descoperit și fără sprijin de artilerie în fața tancurilor germane. În această situație, Batalionul hotărește deplasarea către Miersig, unde se regrupa toată Divizia.

La orele 23,35 Batalionul, încolonat, pornește pe axul Inand—Bicaciu—Miersig.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 93—94)

76

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septemvrie 1944

Situația și dispozitivul:

La orele 5, conform ord(inului) nr. 44 al Grupării Maior Clăianu, Batalionul se pune în mișcare spre comuna Regele Ferdinand. Inamicul, contraatacînd puternic, a respins trupele noastre, care au încercat să pătrundă în Oradea. Întregul plan de operații fiind dat peste cap, s-a hotărît replierea pînă la Leș.

Conf(orm) ord(inului) verbal al D-lui Colonel Constantinescu, comand(ant) secund al Diviziei, Batalionul 6 V(înători) Munte ocupă o poziție la 2 km nord Regele Ferdinand, pe linia cotei 101, Cîrciuma Veche, pentru a sprijini retragerea celorlalte batalioane. Tot timpul aviația inamică a mitraliat și bombardat linia I-a și, din cauza terenului descoperit, a apăririi a(nti) a(eriene) slabe, ne-a cauzat mari pierderi.

La orele 18, toate Batalioanele repliindu-se de pe poziție, se repliază și Batalionul 6 V(înători) Munte pe direcția Regele Ferdinand—Roit—Sînicolaul Român—Berechiu—Inand—Ianoșda—Gurbediu.

Activitatea inamicului: Atacă puternic, sprijinit de tancuri și aviație.

Activitatea aviației inamice: A mitraliat și bombardat linia I-a.

Starea atmosferică: Ploaie.

Pierderi:

Ofițeri răniți: Locot. Speteanu Nicolae.

Trupă: morți 12, răniți 28, dispăruți 10.

Consum de muniție: —.

Efectivul Batalionului:

Ofițeri: 28, subofițeri: 17, trupă: 1078.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 108—109)

77

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 IX 1944

Odată cu ivirea zorilor Batalionul a trimis înainte la calea ferată un ploton din Compania 3-a, aceasta s-a instalat în apărare pe rambleu(l) căii ferate.

Orele 9,00. Plotonul a primit ordin de trecere a căii ferate om cu om. La primul salt făcut, inamicul a început să tragă cu aruncătoarele pe calea ferată şi să bată cu un tun anticar dealungul căii ferate. Plotonul de pe calea ferată a fost nevoit să se replieze 50 m mai înapoi. Atunci a încercat o manevră Compania cercetare, care nu a putut înainta mai mult de 100 m, cu tot sprijinul dat de artilerie şi brandurile de 81,4 (mm) ale Batalionului.

Orele 12,00. S-a încercat din nou trecerea căii ferate cu Plotonul 3 din Compania 3-a, însă nici de data aceasta nu a reuşit trecerea, din cauza puternicului baraj de aruncătoare şi tunuri anticare.

Orele 15,00. S-a încercat trecerea căii ferate, după o pregătire puternică de artilerie cu Compania 3-a şi Comp(ania) Cercetare, de data aceasta, tunurile anticare fiind mai numeroase, au dezlănţuit un baraj de netrecut, dealungul căii ferate.

Orele 16,30. Batalionul a primit ordin de retragere imediată pe direcţia Sîntandrei, Ferdinand, Sînicolaul Român, Cefa, Inand, Bicaci, Miersig, unde urmează a se regrupa şi instala pe poziţie. Retragerea s-a făcut cu mare greutate, din cauza aviaţiei inamice, care domina aerul şi mitralia şoselele.

Orele 22. Batalionul a ajuns la Inand, unde a poposit o jumătate de oră, iar după aceia şi-a continuat marşul spre Bicaciu. (...)

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 180)

78

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 sept. 1944

Presat puternic de (un) inamic sprijinit de numeroase tancuri, frontul ruso—român din jurul Oradiei este silit să se replieze.

Ora 11, faţă de această situaţie, Grupul 3 V(înători) Munte ordonă replierea Batalionului de pe poziţia Tărian, cu ordin de regrupare la Miersig.

În strîns contact cu inamicul, Bat(alionul) începe desprinderea, reuşind să se regrupeze către ora 1.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 55)

79

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

Dimineaţa, la orele 2, din ordinul Diviziei, Batal(ionul) ajunge la Nojorid, unde, împreună cu resturi din Reg. „T. Vladimirescu", să ocupe o poziţie pe liziera e(st) Pădurea Cerea. Să ia contact cu comand(antul) Reg. „T. V.", se fixează sectoarele şi la ora 6,30 Bat(alionul) se găseşte în poziţie.

La orele 9, inamicul atacă cu care de lupte germane, urmate de inf(anteria) maghiară. Carele de luptă încercuiesc complet poziţia pe la v(est) de Pădurea Cerea, deschizînd un puternic foc de arme automate şi tunuri de bord, în timp ce inf(anteria) se apropie sprijinită de un foc viu de art(ilerie). Batalioanele aliate se retrag, antrenînd şi Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte). Resturi din Bat(alion) se regrupează la Chişirid, de unde, la ord(inul) Diviziei 3-a Munte, prin D-l Maior Stehan, se fixează comuna Miersig ca loc de regrupare a batalionului.

În aer: intensă activitate de protecţie a tancurilor şi infanteriei.

Pierderi: of(iţeri) morţi 1, răniţi 1, dispăruţi 3. subof(iţeri) disp(ăruţi) 1, *trupă:* morţi 3, răniţi 9, dispăruţi 166, cai 5, căruţe 1.

Consum de muniţii: cartuşe puşcă şi p(uşcă) mitr(alieră) 20 000; (cartuşe) Mitr(alieră): 4 000; (cartuşe) pistol mitr(alieră): 250; lov(ituri) B-dt (Brandt) 60 (mm): 250.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 92)

80

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 sept. 1944

Schimburi de focuri de infanterie şi focuri de branduri şi tunuri A(nti) C(ar). La orele 11, Batalionul primeşte ordin pentru a rupe lupta şi a se retrage pe direcţia Toboliu, Roit, Sînicolaul Român, Cefa, Inand, Miersig.

Batalionul rupe lupta şi se retrage pe direcţia ordonată, urmărit de focul inamic.

La ieşirea din Toboliu este atacat de aviaţia inamică, circa 30 aparate, dar fără însă a avea pierderi. După trecerea aviaţiei, Batalionul îşi reia mişcarea. În apropierea comunei Roit, din nou este atacat de aviaţia inamică, circa 30 bombardiere, care aruncă bombe şi mitraliază cîmpul pe care se împrăştiase Batalionul. De astă dată Batalionul are 3 răniţi şi mai mulţi cai morţi şi răniţi. Se continuă mişcarea.

Trupă morţi: 3; trupă răniţi: 32.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 79)

81

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 IX 1944

Divizionul în aceeaşi poziţie la Toboliu. Bateriile 2 şi 3 fac reglări de tragere. La orele 13,50, Divizionul primeşte ordinul no. 36 de la Gruparea Colonel Constantinescu, prin care se ordona următoarele (Dos. nr. 30, fila nr. 85): Divizionul 1 Tunuri Munte se va retrage împreună cu Batalionul 22 V(înători) M(unte) pe direcţia Toboliu, Roit, Sînicolaul Român, Cefa, Inand, Miersig. La Miersig se va primi ordinul de regrupare.

Se dă imediat ordin prin telefon bateriilor, care procedează imediat la scoaterea pieselor din poziţie.

În momentul cînd Divizionul este gata de a se pune în marş, aviaţia inamică de bombardament apare deasupra zonei şi începe să bombardeze şi să mitralieze coloana, cauzînd pierderi în oameni, cai şi material.

După plecarea aviaţiei deasupra coloanei, Divizionul îşi urmează marşul spre Roit, Sînicolaul Român, Berechiu. La Cefa, coloana Divizionului este din nou atacată de aviaţie, cauzînd pierderi.

La ieşirea din Bicaciu, dintr-un ordin aflat la un sergent jandarm de la Divizie, reiese că Divizionul 1 Tunuri Munte se regrupează în zona Tulca.

Prin Ianoşda spre Tulca, unde Divizionul soseşte la orele 24.

Consum de muniţie: 26 lovituri.

Pierderi: Plotonier Mărăscu Constantin, rănit, Submaistru Cismar, Pleşoianu Ioan, rănit, 8 grade inferioare răniţi; 5 grade inferioare dispăruţi, 13 cai morţi, 1 aruncător 120 (mm) distrus.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 85)

82

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 sept. 1944

La ora 4 Divizionul se află în poziţie la liziera sud-vest Nojorid gata a deschide focul.

La ora 7 Comandantul Divizionului, însoţit de comandanţii de Baterii, pleacă să ia legătura cu Comandantul Batalionului 21 V(înători) M(unte), care se afla înstalat în poziţie la 2 km nord-est Nojorid, însă în apropierea poziţiei Batalionului sînt surprinşi de 6 tancuri inamice şi siliţi să se înapoieze către Baterii. Comandantul Divizionului, care se adăpostise în ruinele unei cazemate din fosta linie de fortificaţii de vest, unde a fost găsit şi făcut prizonier de germani, de la care a reuşit să scape într-un moment de neatenţie.

Comandantul Bateriei 1-a, ocupînd un observator în podul unei case din sat, deschide focul asupra infanteriei inamice şi continuă să tragă la ora 15. Inamicul, pătrunzînd în sat, forţează Bateriile să părăsească poziţiile şi să se retragă la Chişirid, în timp ce grupele de apărare apropiată acopereau retragerea, ţinînd inamicul pe loc, prin focul puştilor mitralieră.

La Chişirid soseşte Comandantul Batalionului 21 V(înători) M(unte) cu 20 de oameni.

La orele 16,30 soseşte de la Păuşa agentul trimis să facă legătura cu Divizia, care aduce ordine conform cărora Divizionul se pune în marş pe direcţia Şauaeu—Miersig, unde ajunge la orele 18 şi rămîne în cantonament. Tot aici se regrupează şi Batalionul 21 V(înători) M(unte). Tot aici soseşte şi comandantul Divizionului care reuşise să scape de la inamic.

(A.M.A.N., M.St.N., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 78—79)

83

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septemvrie 1944

În cursul nopţii se trimit ofiţerii de Stat Major, care să îndrumeze unităţile găsite.

În dimineaţa zilei se găseşte Batalionul 6 V(înători) M(unte) în comuna Gurbediu (vechea zonă) şi Batalionul 22 V.M. (parte) în drum spre Miersig.

Batalionul 6 V(înători) M(unte), rămas în ariergardă, a avut interceptate comunicaţiile la Inand şi atunci a încercat trecerea mai pe la sud.

În cursul nopții afluiesc fracțiuni împrăștiate de bombardamentul aviației inamice.

Inamicul nu exploatează succesul obținut, rămînînd pe aliniamentul Leș—Gepiu—Inand.

Unitățile organizează poziție și reorganizează subunitățile.

Prin ordinul de operații No. 37 se fixează Grupurile:

— Colonel Cârnu, cu Batalionul 12 V(înători) M(unte) 11 și 5 V(înători) M(unte), cu Divizionul 1 și 3 Aruncătoare, se organizează defensiv pe Bicaciu și Pădurea Peri.

— Lt. Colonel Vagner, cu Batalionul 22 și 12 V(înători) M(unte), cu Divizionul 9 T(unuri) Munte, defensiv pe pădurea Barad și ferma Filip.

Grupările vor căuta legătura la dreapta și stînga cu Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu", respectiv Divizia 78 rusă.

Prin ordinul de carnet Nr. 30 se arată situația și se fixează misiuni și amplasamente Div(izionului) III (Div(izia) 1 „Tudor Vladimirescu").

Se trimit recunoașteri spre Gepiu și Inand, unde se constată prezența inamicului.

Ordinul de carnet nr. 33 — se dă ordin Companiei 3-a (Bat(alionul) 22 V(înători) M(unte) să intre în subordinele Pionerilor, pînă la nosirea Batalionului.

În poziție, la nord-Miersig se instalează un Batalion aliat cu misiune A(nti) C(ar).

Constatîndu-se un gol de 4 km, la stînga se introduce Batalionul 6 V(înători) M(unte) în apărare pe satul Ianoșda (Ordin de carnet No. 35 și 36). Inamicul acționează cu foc de artilerie A.C.

Comandantul Diviziei 3-a Munte,
General de Divizie Leonard Mociulschi

Șeful de Stat Major,
Maior A. Jitariu

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 49—50)

84

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septemvrie 1944

Dispozitiv:
— Bat(alionul) 21 V(înători) Munte, nord-Miersig.
— Bat(alionul) 12 V(înători) Munte, între Gepiu și Inand.
— Bat(alionul) 11 V(înători) Munte, sud-vest pădurea Miersig.

Patrulele Bat(alionului) 11 iau contact cu inamicul la orele 5 dimineața.

La orele 17,10 se schimbă dispozitivul, intrînd în compunerea Grupului 6 V(înători) M(unte) Bat(alioanele) 12, 11 și 5 V(înători) Munte, cu organizare defensivă pe Bicaciu și pădurea Perie, cu frontul la nord și nord-vest.

Activitatea inamicului: trageri intense de artilerie, de toate calibrele și (în) tot cursul zilei și nopții.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 22 trupă.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă: 28 000; Brd (Brandt) 81,4 (mm): 90 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 200 (lovituri).

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comand. Grupului 6 Vînători Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 14)

85

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septemvrie 1944

La ora 0,5, cînd capul coloanei Batalionului trecuse șoseaua Oradea—Salonta, tancurile inamice, însoțite de infanterie cu arme automate și aruncătoare, apar din nou la n(ord) de încrucișarea drumurilor Gepiu—Inand și Inand—Bicaciu, deschizînd un foc viu de arme automate, aruncătoare și artilerie din tancuri asupra coloanei, care se rupe, capul continuîndu-și mișcarea spre Miersig, iar restul deplasîndu-se de pe ax, o ia prin Ianoșda spre Miersig.

La orele 4, fracțiunile Batalionului ajung la Miersig, unde se primește ordinul Diviziei de a se ocupa o poziție pe liziera de n(ord) a pădurii Peri, asigurînd flancul drept al Batalionului 11 V(înători) Munte și flancul stîng al Batalionului 22 V(înători) Munte.

La orele 7, Batalionul intră în poziția ordonată. În tot timpul zilei recunoașteri de aviație inamică și focuri de artilerie și aruncătoare pe întreg sectorul Batalionului.

La orele 6, la ordinul Grupului 6 V(înători) Munte, sub a cărui ordine am intrat, se formează o Companie din 2 plotoane — plotonul Pioneri și Plotonul A.C — care este dată în sprijinul Batalionului 12 V(înători) M(unte), care se găsea în apărare în localitatea Bicaciu.

Adjutantul Batalionului și of(ițer) cu operațiile,
Sublt. Mucea Avram

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 94)

86

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septembrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:
În timpul nopţii inamicul, dispunînd de trupe motorizate, a ieşit înaintea Batalionului, a deschis foc, obligînd Batalionul să ocolească satul Inand. Batalionul s-a putut descătuşa de inamic numai datorită întunericului. În dimineaţa zilei ajunge la Gurbediu. de unde merge la Miersig, unde ocupă un dispozitiv în pădurea de la sud de Miersig, trecînd în rezerva Diviziei. La orele 23 primeşte ordin de a se deplasa la comuna Ianoşda.
Activitatea inamicului: Trageri de artilerie.
Activitatea aviaţiei: A mitraliat şi bombardat tot timpul.
Starea atmosferică: ploaie.
Diverse:
Pierderi: trupă, răniţi 6, dispăruţi 11.
Consum de muniţie: (cartuşe) mitralieră: 2 100.
Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 17, trupă 1 061.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.StM., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 109)

87

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 sept. 1944

Chiar în cursul nopţii, începînd de la ora 1, Bat(alionul) este împins să ocupe poziţia de apărare în regiunea satul Bicaciu.

La ora 5, contactul cu inamicul este luat pe toată linia şi Batalionul se stabileşte în poziţie de apărare, în următorul dispozitiv, pe pîrîul din satul Bicaciu:
— Compania 2-a stînga

— Compania 3-a, cu un ploton din Compania Cercetare, dreapta
— Compania 1-a în rezervă în interiorul satului Bicaciu.
La ora 15, tancuri inamice atacă stînga Bat(alionului), fără a-şi produce efectul scontat. Unul din tancuri este distrus chiar în interiorul poziției de un tun anticar rusesc.
Noaptea acțiuni de patrule.

Adjutantul Batalionului,
Slt. Ionescu Aurel

Comandantul Batalionului 12 V(înători) Munte,
Maior Novacovici Iosif

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 55)

88

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septembrie 1944

În dimineața zilei, la orele 3,30, Bat(alionul) din ordinul Diviziei se pune în marş către pădurea Bard, cu misiunea de a ocupa, org(aniza) şi apăra o poziție pe liziera n(ord)—pădurea Bard.

În timp ce Batal(ionul) executa lucrări de organizarea terenului, la orele 14, D-l Lt. Col. Vagner Ervin, comand. Batalionului, este numit comandant al Grup(ării) 3 V(înători) Munte, trecînd la comanda Batalionului D-l Maior Mihuțoiu Vasile.

La orele 18, Bat(alionul) primeşte ordin de la Grup(area) 3 V(înători) să ocupe spațiul liber dintre Batal(ionul) rus din dreapta şi un Bat(alion) rus sau Batal(ionul) 12 V.M., de la satul Bicaciu.

La căderea nopții, în urma recunoaşterilor, Batal(ionul) 21 V(înători) M(unte) intră în interval, prinzînd cu dreapta stînga Batal(ionului) Aliat şi cu stînga, dreapta Batal(ionul) 12 V(înători) M(unte).

In aer: activitate de recunoaştere.

Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic

Comandantul Batalionului 21 V(înători) Munte,

Maior Mihuțoiu Vasile

Ofițer cu operațiile,

Căpitan Pană Theodor

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 92)

89

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 sept. 1944

Batalionul se află în mişcare pe direcţia de retragere, la ora 3 ajunge la Cefa, unde cantonează. La orele 5 se primeşte ordin de a se deplasa, a ocupa o poziţie de apărare la Ferma lui Filip, 2,5 km s(ud)-v(est) Păuşa, cu misiunea să se asigure pe şoseaua, la 1 km v(est)-Păuşa şi spre Şauaeu. Batalionul se deplasează la orele 7, iar la orele 13 a intrat în dispozitivul ordonat cu Compania 1, 2 şi 3 în linia I-a, iar cercetarea în rezervă de Batalion. În afară de cîteva încercări ale aviaţiei inamice de a descoperi dispozitivul, ziua a trecut în linişte şi fără schimburi de focuri în faţa Batalionului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 79)

90

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 IX 1944

La orele 1,30 se primeşte ordinul de operaţii Nr. 8 de la Grupul 3 Artilerie Munte, emis la orele 16 (dos. nr. 30, fila nr. 79), prin care se dispune că Divizionul 1 Tunuri Munte să se regrupeze la Tulca.

La orele 1,30 se primeşte de la Grupul 3 Art(ilerie) Munte ordinul de operaţii No. 10, emis la orele 21.40 (dos. nr. 30, filra nr. 82), prin care se ordonă că Divizia 3-a Munte se regrupează în cursul nopţii de 29/30 IX 44 în zona Bicaciu—pădurea Peri—Miersig—pădurea Filip, cu misiunea de a interveni la ordin pe direcţiile Apateu sau Nojorid ori Gepiu.

Divizionul 1 Tunuri Munte, în sprijinul Batalionului 12 V(înători) M(unte), ocupă poziţie la Bicaciu. Se dă ordin verbal comandanţilor de baterii.

La orele 3,30 Divizionul se pune în marş, mai puţin bateria 1-a, care a rămas cu Batalionul 6 V(înători) M(unte).

Bateria 3-a, cu 2 piese, şi bateria 2-a, cu 1 piesă.

La orele 7,30 bateriile au ocupat poziţie la Bicaciul Nou. A fost trimis ofiţerul

de legătură la Batalionul 12 V(înători) M(unte), pe care trebuia să-l sprijinim cu foc. În acest timp, 2 tanchete inamice s-au retras spre Bicaciu Nou, mitraliind pozițiile bateriilor.

Divizionul a schimbat de poziție prin acoperiri pînă la pădurea Peri. Noua poziție a fost ocupată pe Valea Mare la sud de pădurea Peri (schița anexă).

La orele 9,30 bateriile au fost gata de tragere.

La orele 10 sosește și bateria 1-a, schimbînd de poziție din fața satului Bicaciu.

La orele 11, 2 tanchete inamice se opresc în fața P(unctului) C(omandă) și trag o rafală de mitraliere asupra P(unctului) C(omandă) Divizion.

Bateria 1-a regulează tragerea asupra bisericii din Bicaciu, unde ofițerul de legătură cu infanteria raportează că a observat grupare de trupe și tancuri, trăgînd 11 lovituri.

Artileria grea inamică execută trageri asupra sectorului.

Consum de muniție: 80 lovituri.

Pierderi: 40 cai morți.

Comandantul Divizionului 1 Tunuri Munte P.O.,
Maior Radu Negoescu

Ofițer cu operațiile,
Locot. Zdrafculescu Dumitru

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 85—87)

91

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 octomvrie 1944

Situația și dispozitivul:

Grupul 3 V(înători) M(unte), care a luat ființă operativ în ziua de 30 IX 1944, sub comanda Lt. Col. Vagner Ervin, avînd în compunere Batal(ioanele) 21 și 22 V(înători) M(unte) iar în sprijin Divizionul 9 Arunc(ătoare), plus 2 secții a(părare) a(ntiaeriană), prin ordinul de operații nr. 37 primește misiunea de a se organiza defensiv pe pădurea Bard și Ferma lui Filip, cu frontul spre nord și nord-vest, fiind în măsură să atace fie spre Leș, fie spre Gepiu—Sînicolaul Român.

În dimineața zilei de 1 octombrie 1944, Grupul se găsea în dispozitivul ordonat, avînd organizat terenul și baricadate comunicațiile spre Leș.

Către ora 14,40, după o puternică pregătire de artilerie, inamicul atacă însoțit de care de luptă (tancuri), pe direcția Bicaciu—Miersig, în sectorul Grupului din stînga, proiectînd o învăluire a satului Miersig pe la sud-vest.

Grupul 3 V(înători) M(unte) rezistă pe poziție pînă către orele 18, cînd, ne mai fiind nici o legătură cu vecinii, iar inamicul pătrunsese în Miersig, se retrage, luptînd cu un inamic superior spre Sititelec—Șumugiu.

În tot cursul nopții s-au adunat fracțiuni din unități care intraseră în panică din cauza atacului cu care (tancuri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739,* dos. nr. 4, f. 1)

92

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 octomvrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 12, 11 şi 5 V(înători) Munte, în linia I-a, cu organizare defensivă pe Bicaciu—Pădurea Peri, cu frontul la nord şi nord-vest.

Inamicul: activitate foarte intensă de artilerie, după care porneşte la atac cu tancuri.

În urma atacului cu tancuri şi după o luptă defensivă îndîrjită se face o breşă în dispozitivul Bat(alionului) 12 V(înători) Munte.

La ora 14 se primeşte ordin de plecare către Husasăul de Tinca, din lipsă de apărare A(nti) C(ar).

În cursul replierii, aviaţia inamică sboară la mică înălţime bombardînd şi mitraliind întreg dispozitivul, fără a produce mari pierderi.

Toate Batalioanele din Grupul 6 V(înători) Munte se regrupează pînă la ora 21 la Husasăul de Tinca.

Timpul: noros. Drumuri: practicabile.

Pierderi: 3 ofiţeri, 109 trupă.

Consum de muniţii: (cartuşe) Puşcă: 66 000; Brd. (Brandt, calibrul) 81,4 (mm): 300 (lovituri); Brd. (Brandt, calibrul) 60 (mm): 240 (lovituri).

A.M.A.N., M.St.M., *fond* 742, dos. nr. 4, f. 17)

93

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU“) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 octomvrie 1944

Pînă la amiază trageri de artilerie şi aruncătoare inamice. La orele 14,40, după o pregătire puternică de artilerie şi Brandturi, inamicul atacă cu tancuri. Batalionul motorizat rus şi Batalionul 12 V(înători) Munte care, sub puternica presiune a inamicului, se retrage din satul Bicaciu, antrenînd după ei şi Batalionul 11 V(înători) M(unte), care se găsea pe liziera de n(ord) a pădurii Peri.

Grupul dă ordin Batalionului să deplaseze imediat o companie, pentru a ocupa poziţia părăsită de Batalionul 11 V(înători) Munte. I se dă ordin Companiei 2-a pentru a ocupa această poziţie, apoi Batalionul, puternic presat în faţă, cu stînga dispozitivului descoperită în (şi) întoarsă de tancurile inamice, care la un moment dat ajunseseră la cca. 60 m de grosul Batalionului, în teren complet descoperit şi urmăriţi de puternice formaţiuni de aviaţie de asalt, se retrage spre Oşand, unde ajunge la orele 13. Grupîndu-se, primeşte ordin de la Divizie să se pună în marş pe direcţia Ianoşda.

A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 97)

94

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 octombrie 1944

Situaţia şi dispozitivul

După regruparea Batalionului în comuna Ianoşda, se primeşte de la Divizie următorul ordin de operaţii:
— Inamicul în apărare pe linia Inand—Bicaciu, are probabil intenţia de a ataca în cursul zilei.
— Batalionul 6 V(înători) Munte, întărit cu o baterie a(nti) t(anc), va intercepta şoselele Ianoşda—Inand şi Ianoşda—Bicaciu, pentru a opri orice încercare de pătrundere a inamicului pe aceste direcţii.

Pentru executarea ordinului de mai sus s-au luat următoarele măsuri:

— Compania Locot. Munteanu + o secţie de (tunuri) a(nti) t(anc) va bara şoseaua Ianoşda—Bicaciu.

— Compania Locot. Barna + o secţie de (tunuri) a(nti) t(anc) va intercepta şoseaua Ianoşda—Gepiu.

— Compania Locot. Staicoviciu va executa o recunoaştere pe direcţia Ianoşda—Inand.

— Compania Locot(enent) Carpen în rezervă, înapoia intervalului dintre Compania locot. Munteanu şi Compania locot. Barna.

— Compania Arm(ament) Greu înapoia Companiei 3-a.

În cursul nopţii, Compania locot. Staicoviciu porneşte pentru a executa recunoaşterea, însă la 500 m de satul Inand este primită cu focuri puternice de arme automate.

Compania încercînd să înainteze este contraatacată puternic de inamic cu care de luptă (tancuri). Cu toate pierderile mari suferite, Compania reuşeşte să se organizeze la teren, oprind înaintarea inamicului.

Activitatea inamicului:

Reacţiuni puternice cu focuri de arme automate, artilerie şi branduri. A contraatacat cu care de luptă cînd Compania a încercat să pătrundă în sat.

Este încă în curs de regruparea forţelor.

Activitatea aviaţiei inamice: A mitraliat şi bombardat tot timpul linia I-a.

Starea atmosferică: Timp frumos.

Diverse:

Pierderi: trupă morţi 10, răniţi 16.
Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 16, trupă 1 061.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut

Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Maior Ioan Clăianu

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 113—114)

95

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 X 1944

Orele 5. În conformitate cu ordinul verbal primit de la Cd. M., Batalionul s-a instalat pe poziţie la liziera de vest a Pădurii Peri, 1 km vest com(una) Miersig, avînd următorul dispozitiv: Compania 2-a (locot. Micu Viorel) stînga Com(aniei) Cercetare (locot. rez. Popescu Vasile), Compania 1-a (Slt. rez. Sătmăreanu Dumitru) şi Comp. 3-a (Slt. rez. Jurian Alexandru) dreapta cu plotonul de pioneri în rezervă.

După instalarea dispozitivului, Companiile au început lucrările de organizarea terenului.

Orele 9. Avioane inamice de recunoaştere au zburat la mare înălţime deasupra poziţiei, venind din dreapta pădurii Bicaci spre Tinca.

Orele 11. Comand(antul) Batalionului (Locot. Col. Costin T. Vasile) a început lucrările de organizarea terenului, aducînd şi unele explicaţii de felul cum trebuie apărată poziţia. Totdeodată, a dat ordinul fiecărei Companii să trimită patrule de recunoaştere înainte.

Orele 12. Patrulele trimise pentru recunoaştere au raportat că au fost primite cu foc de arme automate cînd au ajuns la liziera de est a satului Bicaci.

Orele 14. Din nou avioane de recunoaştere inamice au planat deasupra sectorului Batalionului, venind din direcţia com(unei) Leş spre comuna Ianoşda.

Orele 15. Inamicul a deslănţuit o tragere masivă de aruncătoare în sectorul Batalionului. Aruncătoarele de 81,4 mm ale noastre au dezlănţuit un foc concentric asupra turnului bisericii reformate din com(una) Bicaciu, unde inamicul îşi avea instalate observatoarele.

Orele 16. Două tanchete inamice au apărut la liziera de nord-est a satului Bicaciu. După 15 minute au dispărut în comuna Bicaciu.

Orele 18. Un baraj puternic a deslănţuit inamicul asupra poziţiei noastre, combinat de data aceasta şi cu artilerie.

Orele 18,45. Două tanchete inamice, ce s-au strecut (strecurat) prin lanurile de porumb, apropindu-se cît mai mult de poziția noastră, în sectorul Companiei 2-a. S-a deschis foc asupra tanchetelor, forțîndu-le să se retragă.

La căderea serii, inamicul a deslănțuit iarăși un baraj de artilerie asupra poziției noastre.

În tot cursul nopții au fost numai rare trageri de artilerie din partea inamicului.

În poziția noastră intensă activitate de patrulele noastre de recunoaștere.

Ofițeri, subofițeri, trupă: morți, răniți, dispăruți (în Jurnalul de operații al unității, nu se face nici o mențiune la această poziție, la data respectivă).

A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 183)

96

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 X 1944

Batalionul apără mai departe satul Bicaciul Românesc cu linia principală pe balta ce desparte acest sat de Bicaciul Unguresc. Dispozitiv: Compania 2-a stînga, Compania 3-a + un Ploton cercetare dreapta iar Compania 1-a înapoia stîngăi.

În prima jumătate a zilei schimb de focuri de brandt.

La ora 13 inamicul atacă din direcția Inand, sprijinit de 14 tancuri. În momentul cînd acestea, patrulînd în poziția Comp. 1-a și a doua, apar(e) alt val de tancuri inamice. Față de această situație, artileria A.T. aliată se repliază. Batalionul rezistă, pusă (pus) în fața grelelor pierderi este silit să (se) replieze în pădurea Filip (n(ord)-Miersig), unde găsind și Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte) se organizează în apărare în dispozitiv: Comp(ania) 1-a dreapta, Compania 2-a stînga, fiecare întărită cu cîte un Ploton mitralieră, Ploton Pioneri și Plot(on) Transmisiuni, rezerva Batalionului.

La ora 16, cu toată rezistența îndîrjită poziția ocupată de Batalion (respectiv pădurea Filip) este încercuită de tancurile inamice, care revărsau focul ucigător asupra poziției din toate părțile. În fața acestei situații, Batalionul primește de la Grupul 6 V(înători) Munte, sub ale cărui ordine se află, ordinul de repliere și regrupare la Oșand, repliere ce se execută în foarte grele condițiuni, urmărit mereu de focul inamic, pierzînd în aceste lupte 3 ofițeri: Lt. Vana Viorel, slt. Maxim și slt. Drăgan Emil.

La ora 20, Bat(alionul), regrupat la Oșand, primește ordinul Div(iziei) 3-a Munte de deplasare în pădurea Gurbediu pentru reorganizare.

A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 58)

97

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 octombrie 1944

Batalionul se găseşte în acelaşi dispozitiv, la Batalionul 11 din stînga. Germanii atacă cu tancuri, care au pătruns spre Miersig. La ora 2, Batalionul este atacat din flanc de tancurile germane. În faţa acestei situaţii şi lipsiţi de mijloace anticar, domnul Maior Ghiciulescu ordonă replierea, făcînd ca punct de adunare şi regrupare al Batalionului (în) comuna Şumugiu. Companiile se repliază pe direcţiile cît mai ferite de acţiunea tancurilor, care intră în pădure, căutînd să facă opriri. Circa 45 ostaşi şi slt. Sălăgeanu Petre au căzut în această acţiune prizonieri la inamic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 82)

98

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 X 1944

Bateriile în aceiaşi poziţie la s(ud)-v(est) pădurea Peri, în măsură a sprijini acţiunea Batalionului 11 şi Batalionului 12 V(înători) M(unte).

Inamicul execută concentrări cu artileria asupra pădurii Peri şi în jurul ei.

Pe la orele 1, care de luptă (tancuri) inamice atacă poziţia Batalionului 11 V(înători) M(unte) şi observatoarele Bateriilor, îndreptîndu-se spre poziţia Bateriilor de tragere.

Bateriile 1 şi 3 execută trageri asupra carelor de luptă ce erau concentrate la eşirea s(ud)-v(est) Bicaciu şi asupra infanteriei inamice ce se grupa la liziera v(est) Bicaciu. Carele de luptă inamice au ajuns la 200 m de poziţia bateriilor, trăgînd direct asupra pieselor.

Comandantul Divizionului, Maior Negoescu Radu, dă ordin (de) schimbarea poziţiilor bateriilor, observatorul Divizionului (şi) al Bateriilor fiind depăşit de carele de luptă inamice.

La orele 14, Grupul de Comandă al Divizionului, cu ofiţeri de la observator, începe replierea spre Miersig şi pe la orele 17 ajung la Sititelec, unde s-au întîlnit cu comandamentul Diviziei. Domenul General comandant al Diviziei ordonă regruparea Diviziei în comuna Oşand.

Pe la orele 20, parte din Grupul de Comandă şi Bateria A.C., au ajuns la Oşand.

Se primește ordin verbal de la Grupul 3 Artilerie Munte ca Divizionul să ocupe poziție în regiunea comunei Sititelec. Comandantul Divizionului trimite 2 patrule, una în spre comuna Fonău iar alta spre Husasău, pentru a ieși înaintea bateriilor de tragere. Patrula trimisă înspre Husasău se înapoiază și raportează că a întîlnit 5 căruțe din bateria 3 cu locot. rez. Popescu Coriolan și slt. Pop Octavian. Comandantul patrulei, slt. Dron Paul mai raportează că în drum a întîlnit pe Domnul General Comandant al Diviziei, de la care a primit ordin că Divizia se regrupează în pădurea Goroniște n(ord)-Gurbediu.

La orele 24, Divizionul se pune în marș din comuna Oșand spre locul de regrupare al Diviziei.

Consum de muniție: 80 lovituri de brandt de 120 (mm).

Pierderi: 2 grad(e) inferioare morți, 10 grade inferioare răniți, 8 grade inferioare dispăruți; 1 grad inferior evacuat bolnav; 12 cai morți; 1 căruță distrusă; 18 arme distruse; 1 pistol mitralieră distrus; 1 aruncător de 120 (mm) distrus.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 89)

99

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 OCTOMBRIE 1944

1 oct. 1944

Inamicul atacă puternic cu multă artilerie și care de luptă. Detașamentul primește ordin de regrupare la Oșand, unde se adună toată Divizia.

Comand(antul) Divizionului, Maior Eraclide Ioan, fiind bolnav, este evacuat, iar la comanda Divizionului rămîne Ajutorul Comandantului, căpitan Popa Atanasie.

Divizionul se deplasează în cursul nopții de 1—2 oct. a.c., la Gurbediu, unde intră în sprijinul Bat(alionului) 6 V(înători) M(unte).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 82)

100

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octomvrie 1944

După retragerea de la Miersig, unitățile Diviziei s-au grupat în zona Gurbediu, urmînd a primi ulterior ordine.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 1)

101

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octombrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 6 și 5 V(înători) Munte în linia I-a.

— Bat(alionul) 3 Pioneri Munte, în rezervă.

Misiunea: de a organiza și apăra o linie defensivă: Ianoșda, cu direcția Bicaciu.

Activitate vie de aviație inamică în toate sectoarele.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 2 ofițeri, 95 trupă.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă: 26 000; Btd. (Brandt) 81,4 (mm): 140 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 140 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 17)

102

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU“) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octombrie 1944

La orele 4,50 Batalionul ajunge la Ianoșda, unde ia contact cu comandantul Grupării, Maior Clăianu.

La orele 5,30, Batalionul ocupă o poziție intrînd în dispozitiv de apărare pe liziera de n(ord—e(st) a localității Ianoșda, în dreapta Batalionului 6 V(înători) Munte.

La orele 16 Batalionul se pune în mișcare în formație de apropiere, instalîndu-se în apărare pe liziera de s(ud)-e(st) a satului Bicaciu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 97)

103

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octomvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:

Pînă la orele 15 Batalionul rămîne în apărare în acelaşi dispozitiv şi acelaşi sector. La orele 15 se primeşte ordinul de operaţii nr. 57 al Grupării Maior Clăianu.

În urma acţiunii Aliaţilor, inamicul s-a retras spre nord.

Batalionul 6 V(înători) Munte, avangarda Grupării urmăreşte inamicul pe direcţia Ianoşda—Bicaciu—Gepiu.

Pentru executarea ordinului s-au luat următoarele măsuri:

— Comp(ania) Locot. Munteanu, avangarda, restul Batalionului urmează Compania de avangardă la 500 m, luîndu-se măsuri contra aviaţiei.

Din cauza activităţii intense a aviaţiei inamice, Batalionul este nevoit, către căderea serii, să se instaleze în dispozitiv pe liziera de sud a satului Bicaciu.

Activitatea inamicului: Reacţiuni puternice cu artileria.

Activitatea aviaţiei inamice: A mitraliat în tot timpul marşului.

Starea atmosferică: Ploaie.

Diverse:

Pierderi: trupă răniţi: 1.
Consum de muniţie: — .

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comand(antul) Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 115)

104

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 X 1944

Orele 4. Patrulele de recunoaştere au fost trimise la liziera de sud-est a satului Bicaci, fiind primite cu foc de arme automate.

Orele 4,30. Inamicul a deslănţuit o tragere de aruncătoare asupra lizierei de nord-vest a pădurii Peri. Artileria rusă a răspuns prin mai multe salve de artilerie plasate în jurul bisericii din comuna Bicaci.

Orele 5. Două tanchete inamice au apărut la liziera de nord a satului Bicaciul Nou, pentru recunoaştere.

Tunurile aliate au distrus una din tanchetele inamice.

Orele 7. Patrulele inamice s-au strecurat prin porumbişte şi au ajuns pînă la 200 m vest pădurea Peri. Primite cu foc, au fost nevoite să se retragă.

Orele 9. În satul Bicaciul Nou s-a observat mişcare de tancuri şi blindate.

Orele 9,30. Patru tancuri inamice au deschis foc asupra poziţiei Batalionului 12 V(înători) Munte, din dreapta Batalionului nostru. Tunurile anticare Aliate au distrus trei din aceste tancuri inamice, care au încercat să pătrundă în sectorul Batalionului 12 V(înători) Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 183—185)

105

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octombrie 1944

Conform ordinului de regrupare al Diviziei 3-a M-te (Munte), transmis prin ofiţerul Adjutant al Batalionului, se încolonează la orele 5 pentru a parcurge itinerariul: Şumugiu—Oşand—Husasăul de Tinca—Gurbediu—pd. s(ud)-e(st) Gurbediu. Batalionul ajunge la orele 9 şi intră din ord. Div(iziei) sub ord. D-lui Lt. Colonel Costin, cdt. Batal(ionului) 11 V(înători) M(unte), pînă la regrupare. Pe măsură ce se prezintă, se face reorganizarea unităţilor. Peste noapte, Batal(ionul) rămîne în bivuac în pd (pădurea) s(ud)-e(st) Gurbediu.

În aer: Activitate de recunoaştere executată de avioane ger(mane).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 95)

106

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 octombrie 1944

Se ordonă regruparea Diviziei la Gurbediu. Întreaga zi este destinată pentru regruparea Batalionului şi organizarea Companiilor.

(A.M.A.N., M.Şt.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 82)

107

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 X 1944

În tot cursul nopţii, Divizionul se strînge pe locul de regrupare al Diviziei, aşa că în dimineaţa zilei de 2 X. 44. Grupurile de comandă şi Bateriile de tragere se află grupate în pădurea Goronişte n(ord)-comuna Gurbediu.

La orele 10 sosesc pe locul de regrupare 2 aruncătoare de 120 (mm), ce au fost trimise la Beiuş la reparat.

La orele 13, Comandantul Divizionului şi comandanţii de baterii pleacă la recunoaştere în regiunea comunei Ianoşda, unde Divizionul urmează să ocupe poziţie.

La orele 15, Bateriile de tragere şi Grup comandă Divizion se deplasează la Ianoşda, unde bateriile ocupă poziţie în partea de n(ord) a comunei (schiţă anexă).
Pierderi: — .
Consum de muniţie: — .

(A.M.A.N., M.Şt.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 89)

108

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL AMBULANŢEI 39 MUNTE, SECŢIA 39 AUTO-SANITARĂ, DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 OCTOMBRIE 1944

2 oct. 1944

Se continuă tot timpul zilei cu evacuarea răniţilor de la staţia de trăsuri la postul Ambulanţei, cu autocamioneta sanitară Mercedes-Benz.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 46, f. 10; *fond microfilme F-II-2.1234*, cadrul 201)

109

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octomvrie 1944

P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează la Miersig, începînd cu ora 7 dimineaţa.

Prin ordinul de cîmp nr. 45 A de la ora 11,30 se ordonă Grupării Colonel Cârnu să reia mişcarea — aliaţii fiind în mişcare.

De la ora 10, Gruparea va ocupa pădurea nord-est Inand, unde se va organiza puternic în apărare, cu faţa la nord-vest şi sud.

La ora 15,20, Corpul 5 Blindat, sub ale cărui ordine am intrat cu începere de la 2 oct. 1944, ordonă telefonic ca cele 2 Batalioane (5 şi 6 V(înători) Munte) + Batal(ionul) 3 Pioneri cu Divizionul de aruncătoare vor ocupa pînă la ora 18 poziţia la 2 km. vest-Bicaciu, cu misiunea de a ocupa flancul stîng al Corpului Blindat.

Ordinul de cîmp. nr. 48. Se repetă Grupării Cârnu acest ordin.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 54—56; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrele 59—61)

110

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octomvrie 1944

S-a continuat cu organizarea unităţilor în pădurea est-Gurbediu, conform ordinului Domnului General Comandant. Elemente izolate sau mici fracţiuni constituite au sosit în tot cursul zilei. Spre seară se primeşte ordin de deplasare către Miersig, ajungîndu-se la grupul de case din cotul de n(ord)-vest al pădurii Mari.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*. dos. nr. 4, f. 1)

111

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octomvrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 6, 5 V(înători) Munte şi Bat(alionul) 3 Pioneri Munte în linia I-a, cu misiunea de a asigura flancul spre vest, constituind eşalonul 2. Vor relua mişcarea la ord(inul) Diviziei, pe direcţia: Inand—Berechiu—Cheresig—Toboliu.

Reluarea mişcărei se face la ord. de operaţii nr. 42, înlocuind Brigada 2-a şi 9 Blindate Aliate pe poziţiile: liziera de nord satul Sînicolaul Român, cotele 108, 112 şi ferma Pâncota.

Activitatea inamicului: nimic de semnalat.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate. Pierderi: nimic. Consum de muniţii: nimic.

Ofiţer cu operaţiile,
Lt. rez. Vasile Chişu

Văzut,
Comand. Grupului 6 V(înători) Munte,
Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 17)

112

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNATORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octomvrie 1944

Batalionul intră sub ordinele Grupării Colonel Cârnu şi reia înaintarea la orele 19, atacînd pe direcţia Inand—Berechiu—Toboliu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 97)

113

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octomvrie 1944

Situaţie şi dispozitiv:

Din cauza stîngei, care nu a putut progresa, Batalionul rămîne în acelaşi sector şi dispozitiv.

La orele 19,30 Batalionul primeşte ordin de la Gruparea Colonel Cârnu de a ocupa cota 106.

Compania locot. Carpen ocupă cota 106 iar restul Batalionului intră în sat.

Activitatea inamicului: Reacţiuni slabe cu artileria.

Activitatea aviaţiei inamice: Redusă.

Starea atmosferică: ploaie.

Diverse:

Pierderi: — . Consum de muniţii: — .

Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 16, trupă 1060.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 116)

114

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 X 1944

Ora 7. Batalionul din ordinul verbal primit de la Divizie a început regruparea.

Ora 8. Domnul Colonel Constantinescu, comandantul secund al Diviziei a inspectat Batalionul care avea următorul efectiv: ofiţeri 14, subofiţeri 8, trupă 396.

După inspecție, Batalionul a trecut în cantonament, deoarece a început ploaia.

Ora 9. S-a primit ordin verbal de marș spre direcția Gurbediu—Husasăul de Tinca—Miersig—Bicaci—Inand—Berechiu. Batalionul s-a încolonat imediat, la nouă și zece s-a început marșul pe un timp noros și pe un drum prea încărcat de noroi.

Marșul a fost destul de greoi și a determinat Batalionul să se oprească la 1 km. sud-vest satul Miersig, la ferma Veres, în bivuac. Batalionul a poposit peste noapte aci, continuînd marșul a doua zi.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 185)

115

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 octombrie 1944

Din ordinul Div(iziei), Batal(ionul) se găsește adunat în pădure la orele 7,30. Domnul Colonel Constantinescu, secundul Div(iziei), indică măsurile de luat și normele de executat pentru o cît mai rapidă reorganizare și dotare cu armament.

În timp ce se executa(u) cele de mai sus, în baza ord(inului) Div(iziei) Batal(ionul) se deplasează spre n(ord) în pd. (pădurea) Cotle, unde rămîne în bivuac peste noapte.

În aer: nimic. Timpul: ploios.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 95)

116

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 X 1944

Se continuă cu reorganizarea. Starea timpului: ploaie. La ora 16 vine la Batalion și Comp(ania) Cercetare de sub comanda cpt. Petrescu.

La ora 16,30, Divizia 3-a Munte ordonă deplasarea în pădurea Cotle, la sud de Miersig, unde trece la dispoziția Gr(upului) 3 V(înători) M(unte). Se continuă

cu reorganizarea, constituindu-se din întreg efectivul două Companii, ulterior întregindu-se.
În cursul nopții sînt aduse aici și T(renul) L(uptă) și T(renul) R(regimentar).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152,* dos. nr. 1, f. 58)

117

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 X 1944

În ziua de 3 X 44, bateriile stau pe poziție în partea de n(ord) a comunei Ianoșda.
La orele 20 se primește ordinul de operații no. 14 de la Grupul 3 Artilerie Munte, emis la orele 18,30 (Dos. nr. 30, fila nr. 1), prin care se dispune ca Divizionul va ocupa poziție în partea de n(ord) a satului, cu direcția de supraveghiere n(ord)-v(est) (și) observare pe liziera n(ord)-v(est) a satului și înaintate la infanterie.
Divizionul dă bateriilor ordinul de operații nr. 93, emis la orele 20 (Dos. nr. 30, fila 3), prin care se ordonă punerea în marș după Batalioanele de vînători, pe direcția comunei Bicaciu și ocuparea poziției în partea de n(ord) a comunei. T(renul) L(uptă) va rămîne pe loc în comuna Ianoșda (schiță anexă).
Consum de muniții: — . Pierderi: — .

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 89—92)

118

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3—4 OCTOMBRIE 1944

3—4 oct. 1944

De la ora 13,30 Divizionul se deplasează la Bicaciu și cantonează pînă a doua zi la ora 10.
Divizionul se deplasează pe itinerariul: Inand—Cefa—Berechiu, unde ajunge la căderea serii și ocupă poziție la liziera de sud a satului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 82)

119

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL AMBULANȚEI 39 MUNTE, SECȚIA 39 AUTO-SANITARĂ, DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 OCTOMBRIE 1944

3 oct. 1944

Din cauza afluenței mari de răniți, autocamioneta Mercedez-Benz efectuează trei transporturi de răniți de la postul de Ambulanță Tinca la Spit(alul) Z(onă) I(interioară) Beiuș, pentru (des)congestionarea Ambulanței. Toate trei transporturile s-au efectuat în condițiuni bune.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 46, f. 10; *fond microfilme F-II-2.1234*, cadrul 201)

120

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octomvrie 1944

La ora 2,50 prin ordinul de operații nr. 41 se fixează misiunea Grupării Col. Cârnu: ocupă imediat poziție pe Cefa, ferma Popi, ferma Pâncota, cu siguranța pe Inand.

Batal(ioanele) 11 și 12 V(înători) Munte, reorganizat în pădurea Cotle se pune în marș pe direcția Miersig—Bicaciu, de unde Gruparea Col. Constatinescu le va întrebuința pentru apărarea sectorului.

— Colonel Constantinescu preia comanda sectorului de apărare Cefa—ferma Pâncota, avînd la dispoziție: Gruparea Col. Cârnu (Batalioanele 6 și 5 V(înători) Munte), Gruparea Lt. Colonel Vagner (B. 11 și 12 V(înători) M(unte).

Elemente înaintate vor fi împinse pînă la Bereteu—Sînicolaul Român.

Brigăzile 2 și 9 Blindate Aliate urmează a fi înlocuite de trupele noastre pe linia pe care se găsesc ele (Ord. de operații nr. 42).

Pînă la ora 17 Grupările intră în noul sector cu Bat(alioanele) 6, 11 și 12 V(înători) Munte în linie, 5 V. Munte în rezervă pe dreapta și Bat(alionul) 3 Pionieri Munte cu siguranța la Cefa și Inand în rezervă la Bicaciu.

În cursul nopții, Batal(ionul) 5 V. Munte înlocuiește în sector Brigada 20 Blindată de la dreapta sectorului pînă la pădurea Miheș (ordinul de cîmp nr. 51/D. 31, f. 293—294).

În locul Batal(ionului) 5 V(înători) Munte va intra în sector (Gepiu) Bat(alionul) 22 V(înători) M(unte) (care) a fost în rezerva Diviziei (Ordinul de cîmp nr. 53).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 56; *fond microfilme FII-2.1232*, cadrul 61)

121

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octombrie 1944

Din unităţile Diviziei cu armamentul rămas în urma retragerii s-au organizat două grupuri operative a cîte două batalioane.

În compunerea Grupului 3 V(înători) M(unte) a intrat Batal(ionul) 5 V(înători) M(unte) şi Batal(ionul) 12 V(înători) M(unte), avînd în sprijin Divizionul 3 Aruncătoare, cu misiunea de a înlocui Brigada 20-a de Gardă Motomecanizată rusă, aflată în sectorul: colţul de nord al pădurii Miheş, ferma Pîncota.

Marşul în noua zonă începe dimineaţa la orele 6 iar la orele 12, Grupul ajunge la Gepiu unde se ia legătura cu Comandamentul Aliat în vedere(a) schimbări(i). La orele 13 începe schimbarea cu Batal(ionul) 12 V(înători) M(unte), care ocupă sector între ferma Pîncota şi gara Leş, iar Batal(ionul) Moţi (B.5 V.M.) de la pădurea Bihiş pînă la linia ferată.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 1)

122

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octombrie 1944

Dispozitiv:
— Bat(alioanele) 6 şi 11 V(înători) Munte în linia I-a.
— Inamicul: activitate intensă de artilerie şi tancuri.

Grupul 6 V(înători) Munte se pune în marş pentru înlocuirea Brig(ăzilor) 2 şi 9 blindate Aliate; ocupă poziţiile ordonate către orele 16. Ocuparea poziţiilor s-a făcut foarte greu din cauza armamentului inamic aflat în faţa sectorului Grupului 6 V(înători) Munte. Batalioanele se organizează în apărare pînă la noi ordine.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 2 ofiţeri, 1 subofiţer, 27 trupă.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă 16.000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 60 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 40 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 18)

123

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octomvrie 1944

La ora 1 atinge linia pădurea n(ord)-e(st) Inand, unde la cca. 3 km. n(ord), călare pe şoseaua Salonta—Oradea, ocupă o poziţie în apărare, în flancul drept al Batalionului 6 V(înători) Munte.

La orele 5,30 reia mişcarea pe aceeaşi direcţie, ajungînd în localitatea Gepiu la orele 10, unde intră sub ordinele Grupului 3 V(înători) Munte.

La orele 11 ocupă o poziţie în apărare pe liziera la 2 km. n(ord)-e(st) a localităţii Gepiu.

La orele 18, din ordinul Grupului, Batalionul înaintează pînă la înălţimea flancului drept al Batalionului 12 V(înători) Munte, care era instalat în faţa fermei Pîncota, călare pe C(alea) F(erată) Oradea—Salonta. Aci ocupă o poziţie în apărare călare pe şoseaua naţională Salonta—Oradea, cu flancul stîng încadrat de Batalionul 12 V(înători) Munte la 300 m. e(st) ferma Pîncota, iar flancul drept sprijinit pe liziera de e(st) a pădurei Miheş, în strînsă legătură cu Batalionul 3 R(egimentul) 2 (Infanterie din Divizia) „T. Vladimirescu".

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145,* dos. nr. 2, f. 97)

124

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octomvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:

Domnul Maior Clăianu rămînînd la comanda Grupului, comanda Batalionului o ia Domnul Maior Zăvoianu.

La orele 7,30, Batalionul primeşte ordinul de operaţii no. 50 de la Grupul 6 V(înători) Munte.

Inamicul retrăgîndu-se, Grupul reia urmărirea inamicului cu Batalionul 6 V(înători) Munte în avangardă, pe direcţia: Bicaciu—Inand—Cefa.

Inamicul fiind în apărare pe canal la nord-vest de Cefa, Batalionul intră în dispozitiv de apărare pentru a asigura flancul Aliaţilor.

Dispozitivul Batalionului este:

— Compania Locot. Carpen şi locot. Barna în linia 1-a pe canal;

— Compania locot. Munteanu interceptează șoseaua Bicaciu—Sînicolaul Român;
— Compania cercetare în rezervă între Compania 3-a și 2-a.
La orele 12, conform ordinului verbal al D-lui Colonel Cârnu, Batalionul reia mișcarea pe direcția Berechiu—Sînicolau, pentru a schimba unitatea Aliată.
La orele 15 Batalionul, ajungînd la Sînicolaul Român, intră în următorul dispozitiv:
— Compania locot. Carpen la stînga, pe canal;
— Compania locot. Barna la centru, pe liziera de nord a satului.
— Compania locot. Munteanu la dreapta, interceptînd șoseaua Sînicolau—Roit.
— Compania Cercetare înapoi în rezervă.
Activitatea inamicului: Acțiuni puternice de artilerie.
Activitatea aviației inamice: redusă.
Starea atmosferică: Ploaie.
Diverse: Pierderi: —. Consum de muniție: —.

Adjutantul Batal. 6 V. Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandanul Batal. 6 V. Munte,
Maior Zăvoianu

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 117)

125

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 X 1944

Ora 9. Batalionul a fost adunat pentru comunicări de ordine și prescripțiuni în vederea luptei. După aceia, Batalionul a trecut iarăși în bivuac, continuînd curățitul armamentului și aranjarea echipamentului.

Ora 12,30. S-a primit ordinul de operație Nr. 23, din 4 X 1944, al Grupului 6 V(înători) Munte, comandat de Colonel Cârnu, care ordona Batalionului următoarele:

„Batalionul 11 V. Munte, la dreapta Batal. 6 V. Munte, pînă la cota 112 inclusiv, unde se leagă cu Grupul col. Vagner, care se află la dreapta. Pe această poziție noi schimbăm o Brigadă Blindată rusă. Se execută lucrări de sapă. La Berechiu se găsește un Regiment Aliat de Tunuri A.C. Deplasarea se face imediat. P(unctul) C(omandă) (al) Batalionul(ui) 11 V.M. (va fi amplasat) pe drumul ce trece de la Berechiu spre nord, la nord de cota 102".

Ora 12,45. Batalionul a început marșul spre poziția ordonată de ordinul de mai sus al Grupului. Marșul s-a executat și de data aceasta greoi, din cauza noroiului acumulat pe drumuri.

Ora 15. Batalionul a sosit în comuna Berechiu. A fost oprit de comandantul Batalionului la liziera de nord a satului, între Berechiul Nou și cel Vechiu.

În timp ce comandantul Batalionului era la Comandantul Tancurilor ruse din Regiune, o tanchetă germană s-a apropiat de sat, din direcția cotei 112, și a tras focuri de-a lungul drumului de care de la Berechiul Vechiu ce duce la Berechiul Nou, rănind doi soldați și scoțînd din uz o mașină rusească ce staționa pe drum. Imediat s-a(u) luat măsuri de cercetarea satului, împreună cu camarazii ruși. După cercetarea satului s-a constatat că tancheta, după urmele (pe) care le lăsase, a dispărut în direcția cotei 112.

Colonelul rus, comandantul Regimentului 484 Anticar, a dat informații că ar fi ocupată cota 112 de trupele ruse, că nu este nevoie de siguranță de tancuri în această direcție.

Orele 16,30. Am înaintat cu Batalionul, pentru a cuceri cota 112, conform ordinului de operații nr. 23, avînd siguranță înainte, Compania de Cercetare comandată de slt. rez. Băgineanu Aurel. În loc de trupe rusești, pe cotă erau două tancuri germane, care au deschis focul asupra Companiei Cercetare.

Batalionul, fiind surprins cu primele elemente la 100 m., iar grosul la 400 m., a fost silit să se replieze pe linia tunurilor anticar ce se găseau înapoi la 1 km. Ajuns la T.C. rusești, am raportat comandantului Reg. A.C. rusesc că vin tancurile în spre Berechiu. S-a deschis foc asupra tancurilor inamice și au fost distruse. Au urmat după aceste tancuri încă opt care s-au ascuns în valea 1 km nord-Berechiul Nou și așteptau înaintarea Batalionului.

Ora 17,20. Batalionul s-a instalat în dispozitiv pe linia tunurilor anticare rusești, astfel: Compania 1-a stînga, Compania 2-a dreapta, Compania 3-a la 100 m., înapoia legăturii între Companiile din prima linie. În tot timpul nopții activitate intensă de patrule de recunoaștere către cota 112 și patrule de legătură între Companii și unitățile A(n)ti) C(ar) Aliate.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 185—187)

126

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octombrie 1944

Din ordinul Grupului 3 V(înători) M(unte), Batal(ionul) se deplasează dinspre Cotle la orele 7, în satul Sititelec, unde ajunge la orele 9. Se procedează la cartiruirea unităților și se formează echipe conduse de sublt. Ianța pentru adunarea armamentului, M-ției (muniției) și echipamentului rămas pe poziția de la pd. (pădurea) Bard. La orele 19 echipele se înapoiază, aducînd 14 arme aut(omate), 150 arme, articole de îmbrăcăminte și materiale de tot felul. Se procedează imediat la dotarea munițiilor.

În aer: deasupra Batal(ionului): nimic.

Timpul: ploios. Pierderi: —. Consum de muniție: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f 96)

127

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 X 1944

Grupul 3 V(înători) Munte, comandat de Lt. Col. Vagner Ervin, ordonă deplasarea pe direcţia Miersig, Bicaciu, Gepiu, ferma Pîncota, pentru a înlocui un Batalion Motomecanizat. La ora 5, Bat(alionul) se pune în marş pe itinerariul ordonat, cu Compania 1-a avangardă.

La ora 9 începe înlocuirea unităţii Aliate, la 300 m. nord ferma Pîncota, călare pe C.F.R. Arad—Oradea, în următorul dispozitiv: Compania 1-a dreapta C.F., Comp(ania) Cercetare stîngă C(ăii) F(erate), în linie principală. În linia 2-a Comp(ania) 2-a dreapta înapoia Companiei 1-a şi Compania 3-a stînga înapoia Companiei Cercetare. Compania Comandă (Plotonul transmisiuni şi Plotonul Pioneri rezervă). Încadrarea dreapta: Bat(alionul) 5 V(înători) Munte, iar la stînga Bat(alionul) 6 V. M(unte). Legătura cu stînga printr-un pluton înaintat la cota 112 dat de Compania cercetare, sub comanda slt. rez. Gunta Niculae, cu dreapta prin patrule reciproce. Cu dreapta nu s-a putut realiza legătura, intervalul fiind prea mare.

Activitatea: de luptă — schimb de focuri de Brandturi.

Starea timpului: ploaie.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 58)

128

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 octombrie 1944

Sîntem în aşteptarea inspecţiei. Sîntem anunţaţi că D-l General nu mai vine, în schimb vom fi inspectaţi de D-l Colonel Constantinescu, Cdt. secund al Diviziei. Dsa. vine şi inspectează Batalioanele Diviziei la orele 8, apoi se începe organizarea Diviziei.

Batalionul 22 V(înători) Munte, în urma pierderilor de armament, se reorganizează pe una Companie operativă. Ne deplasăm apoi în Sititelec pentru cantonare.

La orele 18 se primeşte ordinul de deplasare în comuna Gepiu, ca rezervă la dispoziţia Grupării Lt. Col. Vagner şi complectarea armamentului cu 10 P(uşti) M(itraliere) de la Divizie. La orele 22, Bat(alionul) se pune în mişcare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 8)

129

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 X 1944

Divizionul, în aceeaşi poziţie n(ord)-satul Bicaciu, este în rezerva Grupării Colonel Constantinescu.

La ora 8 se primeşte ordinul de operaţii No. 15 de la Grupul 3 Artilerie Munte, emis la orele 7,30 (Dos. nr. 30, fila 4), prin care se dispune ca Divizionul să se deplaseze la interval de una oră după gros, cu Batalionul 3 Pioneri Mte (Munte) pe direcţia Bicaciu—Gepiu—Berechiu şi că va ocupa poziţie la ordin.

Comandantul Divizionului dă ordine verbal comandanţilor de baterii, de a fi gata pentru deplasare la ordin.

Inamicul rezistă şi nu părăseşte poziţia, aşa că Divizionul rămîne în aceeaşi poziţie la Bicaciu.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 92)

130

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL AMBULANŢEI 39 MUNTE, SECŢIA 39 AUTO-SANITARĂ DIN SUBORDINEA DIVIZEI 3 MUNTE, DIN 4 OCTOMBRIE 1944

4 oct. 1944

Se continuă cu transporturile de răniţi în tot decursul zilei, de la Tinca la Beiuş.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 46, f. 10; *fond microfilme F-II-2.1234*, cadrul 201)

131

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octomvrie 1944

La ora 2 soseşte la Bicaciu Batal(ionul) 22 V(înători) Munte. În dimineaţa zilei se verifică situaţia Grupării Cârnu, care a raportat că la intrarea în sector a fost primită de foc din tancuri şi se constată că Batal(ionul) 11 V(înători) Munte s-a repliat pe satul Berechiu, la fel dreapta Batal. 6 V(înători) Munte în legătură.

S-a ordonat Batal(ionului) 11 V(înători) M(unte) să ocupe poziţie pe linia ordonată (cota 112).

La ora 15,40 Grupul 3 V. Munte raportează că în sectorul Bat(alionului) 12 V(înători) Munte, ferma Pîncota, au apărut 16 tancuri inamice, însoţite de infanterie, care înaintează către poziţie, deschid focuri şi se retrag. Poziţia a fost menţinută.

La ora 13,15, Divizia reintră în subordinele Corpului 33 A(rmată) rus, în sprijinul Diviziei rămîne mai departe Reg. 484 A.C. rus, amplasat în zona Berechiu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 56; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 61)

132

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octomvrie 1944

Grupul a ocupat poziţia ordonată de Gruparea Colonelului Constantinescu prin ordinul de operaţii nr. 44, făcînd legătura la dreapta cu Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu", iar la stînga cu flancul descoperit, întrucît Batal(ionul) 11 V.M. nu putuse ajunge la înălţimea lui Batal. 12 V.M., către cota 112.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 2)

133

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octomvrie 1944

Dispozitiv:
— Bat(alionul) 6 V(înători) Munte în regiunea cotei 100;
— Bat(alionul) 11 V. Munte în regiunea cotei 107;
— Bat(alionul) 5 V. Munte în dreapta încalecă linia ferată cu misiunea de a apăra flancul stîng.

În sprijinul Bat(alioanelor) 5 şi 6 V(înători) Munte sunt afectate cîte o Baterie Branduri 120 (mm) din Divizionul 9 Tunuri Munte.

Inamicul bate cu artileria foarte violent de la vest satul Cefa în poziţiile noastre. În sectoarele batalioanelor sunt identificate arme automate în număr mare.

De la cota 112 se apropie tancuri inamice, în acest timp artileria bate liziera satului Berechiu.

Toată ziua se continuă lupte defensive grele, fără ca inamicul să poată progresa nici un pas în faţa poziţiilor noastre.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 1 ofiţer, 11 trupă.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă: 18.800; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 180 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 120 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 18)

134

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octomvrie 1944

Batalionul se organizează la teren. Intervine şi se minează zona şoselei naţionale în 2 locuri la înălţimea primelor elemente ale Batalionului, iar al 2-lea baraj de mine în dreptul drumului de care ce merge de la colonia Peici în şoseaua naţională.

Activitatea de artilerie inamică pe flancurile Batalionului şi în special la ferma Pîncota, pe care o incendiază.

În sectorul Batalionului acţiune de recunoaştere a inamicului cu patrule şi care blindate, mai ales în faţa Companiei Cercetare şi a 2-a din flancul stîng al Batalionului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 97)

135

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octomvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul

Batalionul continuă lucrările de organizarea terenului. I se afectează o baterie a.c., aliată, care este amplasată în sectorul Companiei 1-a.

La orele 15, 5 tancuri inamice au făcut o incursiune în sectorul Companiei 1-a. Compania a rămas mai departe pe poziţie, iar artileria anticar a deschis focul, obligîndu-le să se retragă.

Batalionul a primit felicitări de la D-l Colonel Cârnu, coman(antul) Grupului 6 V(înători) Munte, pentru felul cum a ştiut să se comporte faţă de tancurile inamice.

Activitatea inamicului: A executat o incursiune cu tancuri. Trageri puternice de artilerie şi Branduri.

Activitatea aviaţiei inamice: Redusă.

Starea atmosferică: Timp frumos.

Diverse:

Pierderi: trupă răniţi 4, dispăruţi 2.

Consum de muniţii: (cartuşe) mitralieră 300; Brand 81,4 mm: 10 (lovituri).

Efectivul Batalionului: ofiţeri 28, subofiţeri 16, trupă 1054.

Adjutantul Batal. 6 V. Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batal. 6 V. Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 118)

136

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 X 1944

Ora 7. Patrule trimise înainte au raportat că inamicul se găseşte la 1 km. sud cota 112. Batalionul şi-a mişcat dispozitivul pînă cînd s-a luat contact cu inamicul.

După instalarea pe noua poziție s-a luat legătura cu Bat(alionul) 6 V. Munte (stînga), printr-o patrulă trimisă de la Comp(ania) 1.

Ora 12. Batalionul a încercat un atac și un atac care a fost fără rezultat, deoarece cota 112 era îmbîcsită de armament anticar, care a deschis foc asupra întregului Batal(ion).

Ora 17. O tanchetă inamică și 4 tancuri au fost observate de Compania 1-a pe cînd înaintau dinspre cota 124 spre 123, pe liziera sălașului.

În timpul nopții s-au luat măsuri de siguranță și de patrulare în tot sectorul Batalionului.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți: (în acest Jurnal de operații, la această poziție și dată nu figurează nici o mențiune).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 187)

137

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 octombrie 1944

La orele 3 intrăm în Gepiu, unde Batalionul intră în cantonament. La orele 8,30 se primește ordinul de operații nr. 44. Batalionul 22 (Vînători Munte) constituie rezerva Grupării la marginea de n(ord)-v(est) a satului Gepiu și va fi în rezervă.

— A interveni fi(e) în sectorul Grupului 6 V.M., în direcția Berechiu, fie în sectorul Grupului 3 V.M.

— A apăra satul Gepiu.

În acest scop, Batalionul se deplasează pe liziera de n(ord)-v(est) a satului și cantonament de alarmă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 82)

138

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 X 1944

Pentru a realiza legătura cu Bat(alionul) 6 V. Munte, slt. rez. Gunta Nicolae este trimis cu o patrulă spre stînga. Întîmpinat de 6 tanchete inamice, în lupta dată ofițerul cade rănit grav, așa că patrula revine în dispozitiv, fără a realiza legătura.

La ora 9,30 un viu tir de artilerie inamică se dezlănţuie asupra întregii poziţii.

La ora 10 inamicul atacă sprijinit de 10 tancuri în sectorul Companiei 1-a, care rezistă, rămîne neclintită de pe poziţie. Tancurile au pătruns în poziţie, luînd prizonieri, după care nefiind urmate de infanterie, care a fost oprită în faţa poziţiei, se retrag.

Pierderi proprii: 3 morţi, 11 răniţi şi 12 dispăruţi.

Restul timpului, activitate de patrule de ambele părţi şi schimburi de focuri de infanterie. Către seară, Compania Cercetare face un prizonier ungur. Starea timpului: ploaie.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152,* dos. nr. 1, f. 58)

139

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 OCTOMBRIE 1944

5 oct. 1944

Bateriile execută regulări de tragere şi trageri de neutralizare la cererea infanteriei.

Divizionul aflîndu-se în sprijinul Grupării Colonel Cârnu compus din Batalionul 6 şi 11 V.M.

După amiază se execută trageri în sprijinul atacului Bat(alionului) 11 V.M., care încearcă să pună stăpînire pe cota 112 nord-est Berechiu şi în sprijinul Batalionului 6 V.M., care ocupă Sînicolaul Român.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 82)

140

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 octomvrie 1944

Divizia cere Corpului mijloace suplimentare pentru apărare A(nti) C(ar) în sectorul de la est. Acesta ordonă să se ia legătura cu Diviz(ia) 1 „Tudor Vladimirescu“ din dreapta.

Cu ordinul de cîmp nr. 57, Divizia ordonă că în vederea reluării înaintării în dimineaţa zilei să se constituie din Batal(ionul) 22 V. Munte avangarda Grupării, care va depăşi linia de rezistenţă la ora 6.

Ordinul de operații nr. 52 prevede același lucru, reluarea mișcării pe direcția cota 112 — ferma Hotarului, ocupînd pichetul Gustelul Soveja.

Grosul Diviziei se pune în mișcare la ordinul Diviziei pe direcțiile ferma Pîncota — ferma Hotarului și Berechiu ferma Tămășeu — Toboliu, pentru a ocupa cu Batal(ionul) 5 V. Munte și Diviz(ionul) 9 Arun(cătoare) Toboliu și cu Grupul Lt. Colonel Vagner, sectorul între Toboliu—Girișul de Criș.

La ora 9,30 avangarda a atins linia 1 km nord cota 112, unde a întîmpinat rezistențe puternice de front și ambele flancuri.

Atacul scontat nu s-a produs din cauză că inamicul contraatacă la ora 16,50 cu 11 care de luptă care împrăștie Batalionul și (se) repliază pe liziera est-Berechiu, antrenînd la repliere și dreapta Batal(ionului) 11 V. Munte. Contraatacul a fost oprit de focul artileriei A.C. ruse, care a distrus 5 care de luptă.

6 octomvrie 1944, la ora 13, 10 tancuri inamice atacă tot în sectorul Bat(alionului) 12 V. Munte și, pătrunzînd în poziție, forțează 2 Companii să se replieze.

Pînă în seara zilei, ambele Grupări restabilesc poziția numai cu mijloacele proprii.

Batal(ionul) 22 V. Munte în curs de regrupare.

Satul Leș puternic reperat de inamic.

Cu ordinul de cîmp, ordonă reocuparea sectorului în timpul nopții, pe linia Sînicolau—cota 112—ferma Pîncota—pădurea Mihiș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 56—58; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrele 61—64)

141

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 octomvrie 1944

Grupul rămîne în apărare în același dispozitiv, consolidîndu-și poziția prin lucrări de organizarea terenului.

Pe la orele 12,30 inamicul atacă cu tancuri și tanchete (circa 10) în sectorul Batal(ionului) 12 V.M., pătrunzînd în sectorul Companiei de Cercetare, pe care o silește să se replieze, cu pierderi mari. Datorită intervenției la timp a Comand(antului) de Batal(ion), restul Companiilor rămîn pe poziție adăpostiți în gropi, deschizîndu-se foc cu armamentul automat.

Inamicul se retrage cu tancuri spre n(ord)-vest. Pe la orele 18, apar din nou tancuri în sectorul Batal(ionului) 12 V(înători) M(unte), de astă dată în dreapta c(ăii) ferate, în fața Comp(aniei) 2-a și a Comp(aniei 2-a din Batal(ionul) 5 V.M.

Sub protecția tancurilor, infanteria inamică s-a apropiat de liniile noastre pînă la circa 400—600 m., îngropîndu-se la teren.

În cursul serii a sosit în sprijin un Regiment de tunuri a(nti) c(ar) Aliat.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 2)

142

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 octomvrie 1944

Dispozitiv:
Bat(alioanele) 11, 6 și 5 V(înători) Munte în linia I-a.
Linia de contact cu inamicul: cota 112 şi 108, liziera de nord a satului Sînicolaul Român.
În tot cursul dimineţii vie activitate de artilerie de ambele părţi. La orele 14,50, în sectorul Bat(alionului) 11 V. Munte, apar 5 tancuri inamice. Batalionul se repliază pînă la linia tunurilor A.C. aliate, unde aşteaptă infanteria inamică să primească lupta.
Tancurile sunt luate sub tirul artileriei A.C. Aliate, cu care ocazie inamicul pierde un tanc greu şi patru tanchete. Infanteria inamică este pusă pe fugă, iar sectorul Bat(alionului) 11 V.M. este ocupat din nou pe vechea linie.
Aviaţia inamică execută sboruri de recunoaştere și vînătoare fără a mitralia.
Timpul: frumos. Drumurile: desfundate.
Pierderi: 6 trupă.
Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă: 30.000; Brd (Brandt) 81,4 (mm): 190 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 230 (lovituri).

Ofiţer cu operaţiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comand. Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 18)

143

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 octomvrie 1944

Situaţia și dispozitivul:
Batalionul rămîne în apărare în acelaşi sector și dispozitiv. În cursul zilei, inamicul a împins recunoaşteri, contra cărora s-a deschis foc, obligîndu-le să se retragă.
Activitatea inamicului: A împins patrule de recunoaştere. Trageri puternice de artilerie şi Brandturi.

Activitatea aviaţiei inamice: redusă.
Starea atmosferică: timp frumos.
Diverse:
Pierderi: Trupă: morţi 4, răniţi 3.
Consum de muniţii: cartuşe puşcă 400, Brandt 81,4 mm: 10 (lovituri). O puşcă mitr(alieră) distrusă.
Efectivul Batalionului:
Ofiţeri 28, subofiţeri 16, trupă 1047.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comand(antul) Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 119)

144

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 X 1944

Ora 9,10. Patrule de recunoaştere au fost trimise spre cota 112, au fost primite cu foc la încrucişarea drumurilor, 1 km. sud cota 112.

Ora 11. Patrulele de recunoaştere trimise în stînga cotei 112, pentru a face legătură cu compania 1-a din Batalionul 6 V. Munte, ce se găsea în dreapta, la cota 108, au fost primite cu foc despre (dinspre) fîntîna tăul Cucului. Totdeodată, am raportat că tancurile inamice se aud foarte distinct în imediata apropiere a cotei 112.

Ora 14. Patrule din Compania 1-a au fost trimise pe drumul de care ce duce de la Berechiu spre cota 112. Patrulele din dreapta drumului au fost lăsate să treacă, iar cele din stînga au fost primite cu foc. Unităţi germane, dinspre cota 123, au încercat să pună mîna pe patrulele din dreapta drumului, comandate de slt. rez. Albu Ioan, patrulele au deschis imediat foc şi s-au repliat pe linia unităţilor din prima linie.

Ora 15,30. Inamicul a dezlănţuit un atac cu care de luptă, dintre care 4 mari şi 3 mici, asupra Batalionului.

Batalionul, lipsit fiind de armament anticar, s-a repliat din nou pe linia tunurilor anticare aliate.

În urma tragerii precise a artileriei anticare aliate şi a Batalionului 11 V. Munte, inamicul a fost respins şi se retrage în pripă, în nord-est cota 112.

O unitate de tancuri a încercat să se infiltreze pe la nord de sat. Artileria anticar aliată a deschis foc de precizie asupra elementelor blindate inamice, forţîndu-le să se retragă.

Ora 17,20. Inamicul, în forţă de aproximativ un Batalion, însoţit de 4 tancuri şi 7 tanchete, a atacat satul Berechiu de la sud-est şi nord-est. Atacul puternic a

fost oprit pe loc la aproximativ 700 m. În urma tragerii precise a artileriei anticar aliate au fost distruse un tanc de tipul „Tigru" și patru tanchete, precum și două mașini transport trupe. În urma acestor pierderi grele, inamicul s-a retras în grabă spre cota 112—120, urmărit îndeaproape de patrulele Companiei 1-a.

Ora 18. Cota 112 este ocupată de Batalion, care a trimis unități în spre cota 120 (Compania 1-a, Compania 2-a și Compania cercetare).

În tot cursul nopții s-au făcut patrule în sectorul Batalionului.

Ofițeri, subofițeri, trupă — morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 187—188)

145

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 X 1944

Activitate de patrule de ambele părți. La ora 9,30 inamicul atacă în sectorul Comp(aniei) Cercetare, sprijinit de 4 tanchete, care pătrund în poziție, însă stînjenite de cartușele perforante ale mitr(alierelor) noastre se retrag către nord-vest.

La ora 13, inamicul repetă atacul pe tot frontul Batalionului, sprijinit de data aceasta de 16 tancuri. Unul dintre tancuri este distrus de minele A.T. instalate la pasagiul de nivel al C(ăii) F(erate). Pătrund pînă în spatele primei linii, însă infanteria fiind oprită în fața liniei de focul poziției, tancurile se retrag spre nord-est. Companiile rămîn neclintite pe poziție.

Pierderi proprii: 4 morți, 8 răniți și 12 dispăruți.

La ora 20,30 alte două tanchete inamice pătrund în poziție, în sectorul Companiei Cercetare, trec prin spatele Comp(aniei) 1-a și se retrag către nord-est. Restul timpului schimb de focuri de Branduri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 58)

146

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 octomvrie 1944

Peste noapte primim ordinul de deplasare. Batalionul 22 V.M., ce se află în apărare pe liziera de n(ord) a satului Berechiu, cota 102, și a înainta spre cota 112.

Domnul Maior Ghiciulescu, comandantul Batalionului ordonă înaintarea pe direcţia cotei 112, în următorul dispozitiv: Comp(aniile) 1, 2 şi 3 în linia 1-a. Cercetarea în urmă ce înaintarea Batalionului se desfăşoară fără incidente pînă la 800 m., n(ord) şirul de salcîmi (de) pe drumul ce duce la cota 112, unde elemente înaintate ale inamicului deschid foc. Sub presiunea trupelor noastre inamicul se retrage. Companiile 1 şi 2-a continuă înaintarea, trec viroaga ce tae drumul de care şi, la circa 400 m., dau de un grup de 12 tancuri inamice, care deschid foc asupra noastră. Ambele Companii se retrag la sud de viroagă. Tancurile inamice pornesc la contraatac şi, cu toate încercările de a fi oprite cu brandurile de 120 (mm), tancurile înaintează spre linia noastră. Domnul Maior Ghiciulescu, în faţa acestei situaţii, ordonă retragerea pe drumul cu salcîmii, însă tancurile ne urmăresc trăgînd cu mitraliere. Din nou D-l Maior Ghiciulescu ordonă replierea pe liziera de n(ord)-v(est) a satului Berechiu. Pe liziera sînt amplasate tunuri A(nti) C(ar), care iau în primire tancurile inamice, incendiind 3 din ele, celelalte se retrag, după ce incendiază cîteva case din Berechiu. Batalionul îşi reocupă vechea poziţie avută înainte de atacurile tancurilor. Restul zilei trece în linişte.

Pierderi: Trupă morţi: 3; trupă răniţi 33, trupă dispăruţi 18.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 82—83)

147

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 X 1944

La ora 8 se primeşte ordinul de operaţii Nr. 16 de la Grupul 3 Artilerie Munte (dos. nr. 30, fila nr. 6), emis la ora 7, prin care se ordonă că Divizionul sprijină avangarda pe tot timpul înaintării. În acest scop, se deplasează imediat la Gepiu, unde se află Batalionul 22 V(înători) M(unte), care formează avantgarda, de unde cu acesta porneşte mai departe.

Comandantul Diviziei dă ordin verbal comandanţilor de baterii şi la orele 8 Divizionul se pune în marş spre Gepiu iar de aici spre Berechiu şi lîngă ferma Popii ocupă poziţie bateriile 1 şi 2 iar bateria 3-a în liziera satului Berechiu, fiind în măsură să sprijine Batalionul 22 V.M., care se află în poziţie în zona cotelor 112 şi 123.

Pe la orele 15 inamicul atacă Batalionul 22 V.M. cu care de luptă. Batalionul se repliază spre comuna Berechiu iar Divizionul, scos din poziţie, se îndreaptă spre comuna Berechiul vecin.

Divizionul dă bateriilor ordinul de operaţii No. 101 (dos. nr. 30, fila nr. 9), prin care se ordonă ca bateriile să reocupe imediat poziţiile avute în jurul fermei Popii şi să raporteze imediat la P(unctul) C(omandă) după ce sînt instalate.

La orele 21 bateriile raportează prin agent la P.C., că sînt instalate în poziţiile de la ferma Popii, gata de tragere (schiţa anexă).

Carele de luptă (tancurile) inamice au fost în parte distruse iar în parte puse pe fugă de un tun A.C. Aliat din zonă, aşa că Batalionul 22 V.M. îşi reocupă vechea poziţie.

Consum de muniţie: 61 lovituri.

Pierderi: 12 cai morţi.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 92)

148

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 OCTOMBRIE 1944

6 oct. 1944

Inamicul atacă Batalionul 11 V.M., care rezistă pînă la orele 14,30, cînd inamicul aruncă în luptă mai multe care de luptă, forţînd Batalionul 11 V.M să se retragă către sat, unde Bateriile A.C. Aliate reuşesc să distrugă 3 tancuri, punînd restul pe fugă. Batalionul se regrupează şi contraatacă, reuşind să respingă inamicul, pînă în apropierea cotei 120 nord-est Berechiu.

Bateriile 1 şi 3 execută trageri de protecţie în sprijinul Batalionului 11 V.M., consumînd în total 66 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 82)

149

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octombrie 1944

În cursul nopţii, Batal(ionul) 22 V(înători) Munte se regrupează în rezerva Grupării la 1 km. vest Gepiu.

În tot sectorul, activitate de foc de artilerie şi infanterie.

Se continuă cercetarea de luptă pentru verificarea contactului şi forţarea forţelor inamice.

Bazat pe ordinul Corpului 33 A(rmată) rus, Comandamentul Artileriei No. 025, Divizia dă ordinul de recunoaştere Nr. 32.252, care va fi executat de artilerie pentru identificarea dispozitivului inamic.

La P(unctul) C(omandă) soseşte Comandantul secund al Corpului 33 A(rmată) rus, Generalul-Maior Simionov, însoţit de Comandantul Artileriei Corpului, Colonel de gardă Tihomirov.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 58; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 64)

150

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octomvrie 1945 (1944)

Inamicul, continuînd să reziste puternic la sud-vest de Oradea, misiunea Grupului este de a menţine actuala linie, făcînd faţă oricărei încercări de pătrundere a inamicului. Pentru aceasta se vor constitui detaşamente speciale anticar, compuse din tancuri a.c. şi arme automate, pentru apărarea apropiată a pieselor.

În sectorul grupului s-au organizat la ferma Pîncota şi pe şoseaua Gepiu—Leş, la grupul de case 2 km n(ord) Gepiu.

Pentru verificarea contactului şi identificarea forţelor inamice, unităţile au trimis recunoaşteri: Batal(ionul) 12 V(înători) M(unte) spre R. Ferdinand iar Batal(ionul) Moţi spre Gara Leş. Rezultatul acestor recunoaşteri este consemnat în rapoartele nr. 31 al Batal. 12 V.M. şi în raportul nr. 67 al Batal. Moţi (Batalionul 5 Vînători Munte).

Inamicul ocupă o linie prin cuiburi de arme automate izolate de cîte 3—4 oameni. La gara Leş s-au descoperit 2 aruncătoare de 80, iar în satul Leş s-au auzit tancuri.

•

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 739, dos. nr. 4, f. 2)

151

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octomvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 5, 6 şi 11 V(înători) Munte în linia I-a.

În tot cursul dimineţii linişte în sectorul Grupului 6 V(înători) Munte, care are misiunea de a apăra sectorul: cota 112, 108, liziera de nord a Sînicolaului Român.

Prin ordinul de operaţii Nr. 15 a Grupului 6 V(înători) M(unte) se ordonă verificarea contactului cu inamicul, prin recunoaşterea de patrule în dispozitivul inamicului, în special pe direcţia: vest-canal, spre cîmpia Tămăşeului şi spre Roit.

Recunoaşterile făcute identifică amplasamente de artilerie şi observatoare inamice asupra cărora se trage cu efect de către artileria noastră.

Timpul: frumos. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 2 trupă.
Consum de muniție: (cartușe) pușcă: 14 000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 80 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 60 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 20)

152

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octomvrie 1944

Pe aceeași poziție și în aceeași situație, Batalionul continuă la lucrările de organizarea terenului și branduri cad mai des în flancurile dispozitivului nostru.
La orele 14, după o pregătire puternică de artilerie, inamicul atacă în sectorul Companiei a 2-a și Cercetare din flancul stîng al Batalionului, cu 4 tancuri și o tanchetă, însoțite de infanterie. După o rezistență dîrză, stînga se repliază cîteva sute de m(etri), ca apoi, regrupîndu-se, reocupă poziția inițială.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 98)

153

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octomvrie 1944

Situația și dispozitivul:
Batalionul rămîne în apărare în același sector și dispozitiv. Se primește ordinul Diviziei ca Batalionul să verse pe sublt. rez. Dobrin Gheorghe și Dobriceanu Pantelimon și 220 trupă Batalioanelor 11 și 21 V(înători) Munte, care aveau efective mult mai mic(i).
Activitatea inamicului: Trageri puternice de artilerie și Brandturi.
Activitatea aviației inamice: Redusă.
Starea atmosferică: Timp frumos.
Diverse:

Pierderi: Trupă, morți 2; răniți 9.
Ofițeri răniți: Slt. Ilinca Gheorghe.
Consum de muniție: —.
Efectivul batalionului:
Ofițeri 25, subofițeri 16, trupă 801.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 120)

154

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 X 1944

Ora 9. Patrulele trimise spre Valea Alecului au raportat că au observat aglomerări de trupă în Valea Alecului.

Ora 12. Patrulele trimise în spre comuna Ferdinand au raportat că mult în spre nord de comună se auzea zgomot de motoare. Pentru ca Batalionul să nu fie surprins de un contraatac inamic am ordonat organizarea la teren.

Ora 15. Din nou patrule de recunoaștere au fost trimise pe Valea Alecului prin acoperiri și acestea au raportat că sînt aglomerări de trupe în Valea Alecului și că în satul Toboliu se aud sgomote de motoare.

Ora 17,20. S-au trimis elemente înainte, pentru noapte la 1 km. nord cota 120. În timpul nopții intensă supraveghiere și observare în sectorul Batalionului, plus patrule de legătură între elementele înaintate și restul Batalionului.

Ofițeri, subofițeri, trupă — morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 188)

155

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 octombrie 1944

La ora 2, Batalionul mai puțin Comp(ania) 3-a, care rămîne pe poziție pentru legătură, primește ordinul de a trece în rezerva Grupării, în zona liziera cantonul de C.F.R., lăsînd Compania 3-a la cota 112, pentru legătura cu Batalionul 11 la

stînga şi Batal(ionul) 12 la dreapta, aflat la ferma Pîncota. Imediat Batalionul se deplasează în zona ordonată, ajungînd acolo la ora 6. Peste zi oameni(i) se odihnesc, curăţă şi pun în funcţionare armamentul.

Pierderi: Trupă răniţi 4; trupă dispăruţi: 56.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 83)

156

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 OCTOMBRIE 1944

7 X 1944

Divizionul în aceeaşi poziţie la ferma Popii. La ora 6 se primeşte, de la Grupul 3 Artilerie Munte, ordinul de operaţii No. 17, emis la orele 4 (dos. nr. 30, fila 10), prin care se ordonă ca Divizionul din poziţiile de la ferma Popii să fie gata pentru a sprijini Batalionul 11 şi 12 V(înători) M(unte). Se dă ordin verbal în acest sens comandanţilor de baterii.

La orele 20 se primeşte, de la Grupul 3 Artilerie Munte, ordinul de recunoaştere no. 49, emis la orele 18,35 (dos. nr. 30, fila nr. 12), prin care se ordonă că observatorii Divizonului să facă recunoaşteri în zona limitată: la drepta: Leş—cota 134—Sîntion (toate exclusiv); la stînga: Sînicolau—Roit—Toboliu (toate exclusiv), cu misiunea:

1. A identifica conturul poziţiei inamice;
2. A identifica artileria şi aruncătoarele inamice, precum şi punctele de observaţie, cu deosebire în gara Leş, bifurcaţia drumurilor de la cota 120 şi satul Roit.

Se dă ordin telefonic în acest sens comandanţilor de baterii şi observatoarelor.

Se primeşte ordinul Diviziei 3-a Munte, Stat Major, Bir(oul) 1, cu No. 112006/6 X 1944, prin care se ordonă slt. Basca Vasile, cu 10 grade inferioare tractorişti, să fie trimişi la P(unctul) C(omandă) Divizie, pentru a fi trimişi să primească tunuri A(nti) C(ar) din ţară. Este trimis chiar în seara zilei slt. Basca Vasile şi gradele inferioare.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 92—93)

157

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7—10 OCTOMBRIE 1944

7, 8, 9 şi 10 oct. 1944

În ziua de 7 (octombrie 1944) se înapoiază de la spital comandantul Divizionului, Maior Eraclide, în rest situaţia rămîne neschimbată.

Bateriile execută trageri de neutralizare la cererea infanteriei, consumînd în total 60 lovituri.

Bateria 2-a își instalează observatorul în turnul bisericii din Sînicolaul Român, acționînd în sprijinul Bat(alionului) 6 V(înători) Munte.

Bateria 1-a sprijină Batalionul 11 V(înători) M(unte), avînd observatorul împins în linia infanteriei.

Bateria 3-a în ansamblu ocupă observator în turnul bisericii din Berechiu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 82)

158

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 octomvrie 1944

În tot sectorul aceeași activitate de foc. Artileria grea inamică execută concentrări asupra satului Berechiu.

În seara zilei, inamicul execută o tragere de hărțuială cu artileria grea în satul Berechiu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 58—59; *fond microfilme F—II.—2.1232*, cadrele 64—65)

159

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 octomvrie 1944

Situația rămîne neschimbată. În tot cursul zilei a fost liniște în sector. Inamicul n-a acționat decît cu rare focuri de branduri.

Comandantul fiind informat că inamicul s-ar retrage din zona Leș, se ordonă executarea unei incursiuni în noaptea de 8/9, cu scop de a captura prizonieri și a stabili prezența inamicului. Incursiunea este executată de Batal(ionul) 5 V(înători) M(unte), cu un Ploton spre gara Leș, însă nu a putut captura prizonieri. S-a identificat în schimb linia inamicului, armamentul, precum și două tanchete ce staționau în jurul gării și cîteva autocamioane.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 3)

160

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 octomvrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 11, 6 şi 5 V(înători) Munte în linia I-a, în apărare.

Se execută toată ziua recunoaşteri de către Bat(alionul) 6 şi 11 V(înători) Munte pe direcţia canalului Tămăşeu şi satul Roit. Patrulele raportează că inamicul este instalat în apărare pe liziera satului Roit, identifică poziţii de aruncătoare şi de artilerie la ferma Boteanu. Observatoarele le are instalate în turnul bisericii din Roit.

Conturul poziţiei noastre este pe liziera de sud a satului Roit. S-au mai descoperit amplasamente de artilerie în satul Cheresig, iar pe liziera satului s-au observat mai multe tanchete germane în mişcare.

Trageri de artilerie în sectorul Bat(alionului) 6 V(înători) M(unte), linişte în sectorul Bat(alionului) 11 V(înători) M(unte).

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: nimic.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă 10 000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 60 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 20)

161

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 octomvrie 1944

Se continuă la organizarea terenului şi camuflajului lucrărilor.

Inamicul tatonează dispozitivul Batalionului prin acţiuni de recunoaştere cu mijloace blindate, mai ales la flancul stg. (stîng).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 98)

162

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 X 1944

În dimineaţa zilei s-a continuat organizarea terenului.

Ora 10. La nord de cota 120, la circa $1^1/_2$ km, s-a observat circa 2 Plotoane inamice organizîndu-se la teren.

Ora 11,45. S-au trimis patrule spre cota 118. Cînd s-au apropiat de cotă au fost primiţi cu foc puternic de arme automate din partea stîngă şi dreaptă a drumului.

Ora 14. Alte patrule trimise spre comuna Regele Ferdinand au raportat că au văzut ostaşi îmbrăcaţi în uniformă kakie la 100 m. sud de comună. Tot la această comună s-au descoperit două arme automate, una aproape de drumul de care ce duce la cota 124, iar alta la 500 m. sud de comună. Patrula a încercat să se apropie, dar a fost primită cu foc de la circa 4 pistoale mitralieră şi o armă automată; pînă la căderea serii s-au continuat patrulările şi cercetările spre inamic.

În timpul nopţii de asemenea.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă — morţi, răniţi, dispăruţi.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 188)

163

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 OCTOMBRIE 1944

8 octombrie 1944

Conform ord(inului) Div(iziei), Batal(ionul) se deplasează prin comuna Bicaciu la Gepiu, unde D-l Colonel Constantinescu, cu cdt-ul Grupării, dispune cantonarea Batalionului.

Trenul de luptă se instalează la Bicaciu, cel Regimentar rămînînd la Miersig.

În aer: nimic de semnalat.

Pierderi: —. Consum de muniţie: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 96)

164

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,

8 X 1044

Divizionul în aceeaşi poziţie la ferma Popii. În tot cursul zilei nu s-a executat nici o tragere.

La orele 12,35 se trimite la Grupul 3 Artilerie Munte raportul cu No 108 (dos. nr. 30, fila nr. 15), prin care se raportează rezultatul recunoaşterilor ordonate în ziua de 7 X 44.

S-a semnalat un observator inamic în turla bisericii din comuna Leş, care a fost distrus.

S-a mai semnalat o baterie inamică de aruncătoare de 120 m în regiunea Valea Regele Ferdinand, 500 m n(ord)-e(st) intersecţia Văii cu calea ferată.

Pe la orele 10 aviaţia inamică execută sboruri de recunoaştere pe deasupra poziţiilor bateriilor.

La orele 13 se prezintă la P(unctul) C(omandă) ferma Popii sublocotent rez. Pop Sabin, venit de la Comandamentul 103.

La orele 17,30 comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, inspectează observatorul înaintat al Divizionului din linia infanteriei.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 93)

165

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octomvrie 1944

În cursul nopţii şi în tot cursul zilei, inamicul reacţionează cu focul armelor automate şi al aruncătoarelor, ca şi înainte.

Prin ordinul special nr. 66 se ordonă reluarea cercetărei de luptă cît mai agresiv, trimiţîndu-se 2 plotoane puşcaşi pe direcţia cota — 118 Toboliu şi ferma Pîncota — 1024 — Tărian.

Recunoaşterile trimise au constatat prezenţa inamicului pe linia de contact.

La ora 14,30, Comandantul Diviziei este chemat la Corpul 33 Armată rus, unde primeşte ordinul de operaţii nr. 097, care prevede atacul asupra Oradei.

Divizia 3-a Munte, cu Regimentul 1324 şi 484 Art. A.C. Aliată, înaintează spre nord, cu misiunea de a curăţa zona cuprinsă între C(alea) F(erată) şi Crişul Repede.

cu 2 Grupări, una principală de-a lungul C.F., şi cu alta în direcţia Roit—Toboliu.
La ora 15, comandantul Diviziei, însoţit de şeful Biroului 3, se deplasează la Bicaciu—Gepiu, unde ia legătura cu Gruparea Constantinescu, în vederea atacului. Se hotărăşte constituirea a 2 Grupări, astfel:
— Gruparea de atac nord, Colonel Cârnu, cu Batal(ionul) 21, 22 şi 5 V(înători) Munte, Diviz(ioanele) 1 şi 3 Arunc(ătoare), Regimentul 1324 A(nti) C(ar) şi 484 A.C. (mai puţin una Baterie), un Plot(on) Pioneri, Comp(ania) 30 A(nti) A(eriană). Atac pe C.F.—Regele Ferdinand—Sîntandrei, apoi va forţa Crişul Repede în legătură cu Divizia 1 „Tudor Vladimirescu".
— Gruparea de atac nr. 2, Maior Clăianu, cu Bat(alioanele) 6 şi 11 V(înători) Mun(te), Divizionul 9 Arunc(ătoare), una baterie; R(egimentul) 484 A(nti) C(ar), un Plot(on) Pioneri. Atac pe direcţia Roit—Toboliu—malul de sud Crişul Repede.
— Gruparea No. 3 (rezervă), Maior Novacovici, cu Batal(ionul) 12 V(înători) Munte şi Batal(ionul) 3 Pioneri Munte.
În acest sens, se dă ordinul de operaţie nr. 67 (D(osar) 31, f(ila) 350).
În cursul nopţii se execută recunoaşteri spre Roit şi între Roit şi canal.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 57; *fond microfilme F—II—2.1232*, cadrul 65)

166

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octomvrie 1944

Grupul rămîne în acelaşi sector, îmbunătăţindu-şi poziţia prin adîncirea lucrărilor şi executarea camuflajului.
Activitatea inamicului: trageri puternice de artilerie şi branduri.
Activitatea aviaţiei: Recunoaşteri foarte dese, de cîte 2—4 aparate, deasupra poziţiei noastre şi în spatele frontului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 3)

167

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octomvrie 1944

Dispozitiv:
Bat(alioanele) 11, 6 şi 5 V(înători) Munte în linia I-a, în apărare.

În cursul zilei, artileria noastră și cea aliată execută trageri asupra pozițiilor inamice de artilerie și arme automate identificate. La ora 21 se modifică dispozitivul Grupului, în sensul că în compunerea lui intră Bat(alioanele) 21, 22 și 5 V(înători) Munte. La orele 24, comanda Grupului și Bat(alionului) 5 V(înători) Munte se deplasează către satul Gepiu, pentru a intra în zona linie de atac.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 3 trupă.

Consum muniții: (cartușe) pușcă: 24 000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 140; Brd. (Brandt) 60 (mm): 200 (lovituri).

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comand. Grupului 6 V(înători) Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 20)

168

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octomvrie 1944

Situația și dispozitivul:

Batalionul rămîne în apărare în același sector și dispozitiv. S-au împins patrule de recunoaștere în direcția satului Roit și s-a constatat că inamicul are o poziție bine organizată și un plan de foc bine închegat.

Activitatea inamicului: Trageri puternice de artilerie și Brandturi.

Activitatea aviației inamice: Redusă.

Starea atmosferică: Timp frumos.

Diverse:

Pierderi: Trupă, răniți 3.

Consum de muniții: Arunc(ător de mine de tip Brandt de calibrul) 60 mm: 10 (lovituri); Arunc(ător de mine de tip Brandt de calibrul) 81,4 mm: 20 (lovituri).

Efectivul Batalionului: Ofițeri 25, subofițeri 16, trupă 783.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comand. Batalionului 6 V. Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 122)

169

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 X 1944

Ora 9. Din nou au fost trimise patrule spre ferma Macia, la cota 120 şi cota 118. La 300 m de liziera fermei, patrula a fost primită cu foc straşnic de arme automate. Printre case s-a observat sumedenie de ostaşi îmbrăcaţi în kaki, probabil trupe maghiare.

Ora 14,15. S-a primit ordinul de operaţii no. 43 al Grupului 6 V(înători Munte, care ordonă Batalionului următoarele: o recunoaştere tare de un pluton cu arme automate spre direcţia: cota 118—Valea Alecului—Toboliu. La ordinul Grupului, Batalionul a trimis patrule în direcţia ordonată. Aceasta a raportat că inamicul se găseşte organizat la teren, la 1 km sud cota 118.

Pentru seara zilei s-au luat severe măsuri de siguranţă, instalîndu-se posturi duble de observare şi patrule în tot sectorul Batalionului. În cursul nopţii s-au continuat patrulările.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă — morţi răniţi, dispăruţi:

(A.M.A.N., M.StM., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 188—190)

170

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 X 1944

Linişte. Rare focuri de artilerie de ambele părţi. Batalionul hotăreşte să facă o recunoaştere mai adîncă în linia inamică, pentru a stabili linia ocupată de inamic, punctele tari ale acestuia şi gurile de foc şi arme automate.

În acest scop este trimis slt. rez. Moldoveanu Vasile, cu plotonul său, pe stînga C.F.R., şi o altă patrulă tare de 12 oameni, sub comanda unui sergent de la Comp(ania) 1-a pe dreapta C.F.R., spre gară. Rezultatul: slt. Moldoveanu a întîlnit rezistenţe inamice la vest de satul Ferdinand. Patrula de la Comp(ania) 1-a a găsit inamic puternic organizat la gara Leş şi satul Leş.

Pierderi proprii: 3 morţi.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152,* dos. nr. 1, f. 58)

171

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octombrie 1944

În dimineaţa zilei, la orele 4, Batal(ionul) porneşte spre F-ma (ferma) Pîncota cu misiunea de a depăşi, la ord. Batal. 12 V.M., atacînd în direcţia: Gara Leş, liziera e(st) comuna Regele Ferdinand — liziera e(st) Sântandrei—Episcopia Bihor, în legătură la stînga cu Batalionul 22 V.M. şi la dr(eapta) cu Batal(ionul) 5 V(înători) M(unte) şi sprijinit de Div(izionul) 3 obuziere.

Batalionul ajunge la dist(anţa) de 500 m de Batalionul 12 V(înători) M(unte) şi ia contact cu comandantul Batalionului 12 V.M., obţinîndu-se astfel informaţiile necesare relative la prezenţa şi forţa inamicului.

În această situaţie, Batalionul aşteaptă ordinul de plecare.

La orele 19, din ordinul Gr(upului) 6 V(înători) M(unte), Batalionul revine în comuna Gepiu, unde trebue să ocupe o poziţie călare pe şoseaua Gepiu—Leş şi pe drumul ce duce din Gepiu spre ferma Pîncota.

Înainte de a proceda la execuţia acestui ordin, se raportează (repartizează) pe Companii, ofiţerii, subofiţerii şi trupa venită din Batalionul 6 V(înători) M(unte) şi Grupul 6 V(înători) M(unte).

În aer: activitate de recunoaştere amică şi inamică.

Pierderi:

Consum de muniţii:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 96—97)

172

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 octombrie 1944

Se continuă instrucţia.

Pierderi: 4 răniţi din Compania 3-a rămasă ca legătură, la cota 112.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 83)

173

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 OCTOMBRIE 1944

9 X 1944

Divizionul în aceeaşi poziţie la ferma Popi, în tot cursul zilei nu s-a executat nici o tragere.

La orele 13, se primeşte ordinul de operaţii Nr. 54 de la Grupul 3 Artilerie Munte, prin care se dispune ca Divizionul să fie în măsură a sprijini acţiunea de recunoaştere a Plotoanelor din Batalioanele de Vînători.

Se dă ordin verbal comandanţilor de baterii în acest sens.

Pe la orele 21 se primeşte de la Grupul 3 Artilerie Munte, ordinul No. 54, emis la orele 20,45, prin care se ordonă ca Divizionul să ia măsuri pentru aprovizionarea în vederea operaţiunilor ce vor urma. Comandantul Divizionului dă ordin verbal în acest sens Comandanţilor de baterii şi Trenul de luptă, Divizion.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 93)

174

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

Recunoaşterile au descoperit cuiburi de arme automate pe Roit, aruncătoare la nord Roit şi artilerie la Boteanu.

La ora 6, Divizia este gata a trece la atac, aşteptînd ora debuşerii.

La ora 8 P(unctul) C(omandă) se deplasează la Bicaciu, în vederea începerii operaţiunilor.

Din cauza situaţiei de ansamblu, Corpul de Armată ordonă telefonic, prin ofiţerul de legătură, amînarea atacului şi rămînerea Diviziei în continuarea apărării.

Activitatea inamicului s-a manifestat prin foc mai închegat în zona Roit. Art(ileria) uşoară şi grea inamică a tras pe liziera satului Sînicolaul Român. La Roit au fost descoperite 4 pînă la 6 tancuri.

Un ploton german, venind din direcţia Roit către cota 118, a fost împrăştiat de focurile apărării noastre.

La ora 23, Corpul 33 Armată rus dă ordinul Nr. 098, care prevede că atacul Oradiei Mari va începe la 11 XI (X) 1944, ora 8.

Simultan cu Corpul 33 Inf. de la nord atacă Grupul de tancuri și Cavaleria din Beliu.
Misiunea Diviziei conform ordinului Nr. 097 din 9 X 1944.
Începutul pregătirei de artilerie la ora 7,40.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 57—60; *fond microfilme F—II—2.1232*, cadrele 65—66)

175

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

În cursul nopții s-a primit ordinul de operații nr. 67 al Diviziei 3-a Munte, prin care se ordonă atac pentru ziua de 10, pe direcția generală Regele Ferdinand—Sîntandrei—2 km vest Oradea—Biharia, în strîns contact la dreapta cu Divizia 1-a „T. Vladimirescu", iar la stînga cu unități din Corpul 6 Armată de tancuri Aliate.
Întrucît acțiunea era conjugată cu a vecinilor și ei nu au acționat, Grupul a rămas tot timpul zilei pe vechea poziție, așteptînd ora plecării la atac.
În cursul nopții s-a deplasat comanda Grupului la Berechiu, conf(orm) ord(inului) de operații nr. 67, prin care Lt. Col. Vagner lua sub comandă Gruparea din stînga, compusă din Batal(ioanele) 6 și 11 V(înători) M(unte), sprijinit(ă) de Div(izionul) 9 Arunc(ătoare).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 3)

176

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

Dispozitiv:
— Bat(alioanele) 21 și 22 V(înători) Munte în linia I-a.
— Bat(alionul) 5 V(înători) Munte în rezervă.
Se primește ordin de atac pentru ora 8, însă este oprită pornirea la atac și se rămîne în defensivă pentru motive cunoscute de M(area) U(nitate).

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.
Pierderi: 1 ofițer.
Consum muniții: (cartușe) pușcă: 22 000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 100 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 80 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 21)

177

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

Situația și dispozitivul: Batalionul rămîne în apărare în același sector și dispozitiv. S-au împins patrule de recunoașteri.
Activitatea inamicului: Trageri puternice de artilerie și Brandturi.
Activitatea aviației inamice: inactivă.
Starea atmosferică: ploaie, frig și vînt.
Diverse:
Pierderi: —. Consum de muniție: cartușe pușcă: 300. Brd (Brandt) 60 mm: 15 lovituri).
Efectivul Batalionului: Ofițeri 25, subofițeri 16, trupă 783.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. 1, f. 123)

178

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 X 1944

Ora 6,30. Am trimis din nou patrule pe direcția ordonată de Grup, prin ordinul de operații nr. 43. Acestea raportează următoarele: inamicul este instalat la 1 km sud cota 118 și cota 113 și liziera de est a comunei Roit.

Ora 15. Patrulele trimise raportează că au ajuns pînă la 300 m est liziera satului Roit și au observat că inamicul este instalat la 100 m departe de liziera satului.

Ora 17. A fost adus la P(unctul) C(omandă) Batalion avocatul Gheorghe Rațiu din comuna Roit, care a trecut prin sectorul Companiei 3-a și a raportat că în sat se găsesc trei tancuri și 3 tanchete, toate cu personal german. Asemenea, 1 tun antiaerian și două mașini mari de transport. Tot acolo se mai găsește și una Companie unguri îngropați la teren spre liziera de sud a satului Roit. Odată cu lăsarea serii s-au luat măsurile de siguranță necesare peste noapte.

Ofițeri, subofițeri, trupă — morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151,* dos. nr. 1, f. 190)

179

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

La orele 4, Batalionul revine, din ordinul Gr(upului) 6 V(înători) M(unte), în spatele Bat(alionului) 12 V(înători) M(unte), cu misiunea zilei precedente.

La orele 7,30 artileria pregătește atacul, în timp ce Batalionul, depășind Bat(alionul) 12 V.M., se apropie de obiectiv.

Dispozitiv: Compania Cercetare în dreapta C.F., în legătură cu Bat(alionul) 5 V.M., pe direcția gara Leș.

Compania 1, una grupă mitraliere în stînga C.F., în strînsă legătură cu Comp(ania) cerc(etare) spre dreapta și cu Comp(ania) 2-a în stînga.

Compania 2-a, una grupă mitraliere stînga în strînsă legătura cu Bat(alionul) 22 V.M.

Compania 3-a + un Plot. mitraliere, rezerva Batalionului.

Acțiunea:

Compania cercetare a ajuns în fața gării Leș, este primită cu focuri puternice de armele automate și oprită.

Compania 1-a ajunge la înălțimea gării Leș și încearcă o manevră pe la stînga, dar este oprită.

Se dă ordin Comp(aniei) 2-a să execute pe la stînga învăluirea gării. Concomitent cu acțiunea unui Ploton din Compania rezervă, care execută învăluirea prin dreapta gării.

Datorită acestei acțiuni, primul obiectiv (gara Leș) este cucerită și se continuă înaintarea spre obiectivul 2.

După depășirea obiectivului 1, la circa 600 m Bat(alionul) este puternic contraatacat dinspre nord-est și se repliază pe poziția la sud de gara Leș, unde se organizează la teren.

Se atacă din nou, întrebuințînd și rezerva, dar Bat(alionul) rămîne în aceeași situație, focul inamic fiind puternic.

În cursul nopţii se trimit patrule care pînă la orele 6 dimineaţa semnalează prezenţa inamicului.

În aer: activitate de recunoaştere inamică.

Pierderi: Consum de muniţii:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163,* dos. nr. 1, f. 97)

180

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 octomvrie 1944

La orele 7 se primeşte ordinul de operaţie pentru ziua următoare. Batalionul 22 V.M., sprijinit de Divizionul 1 Artil., atacă pe direcţia Firinca-t. din pustă, liziera n(ord) Regele F., ferma Peştilor, liziera n(ord) Sîntandrei. Batalionul se leagă la stînga cu detaşamentul Maior Clăianu prin compania dată de acesta. Restul zilei este destinată odihnei şi repausului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164,* dos. nr. 1, f. 83)

181

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 OCTOMBRIE 1944

10 X 1944

Divizionul în aceeaşi poziţie la ferma Popi.

La orele 4,30 se primeşte ordinul de operaţii No. 18 de la Grupul 3 Artilerie Munte, emis la orele 23,55, din ziua de 9 X 44 (dos. nr. 30, fila nr. 20), (care) ordonă că Divizionul intră în compunerea Grupării Colonel Cârnu şi trebuie să fi(e) gata pentru a sprijini atacul grupării, neutralizînd artileria şi focul inamic din linia I-a şi în adîncime. Să împiedice atacul infanteriei şi de tancuri a inamicului, din direcţia Oradea — gara Leş — Regele Ferdinand. Ordinul este citi(t) în faţa comandanţilor de baterii. Divizionul trebuie să fi(e) gata de acţiune la orele 6.

Începerea pregătirii la ordin.

La orele 7 se primeşte de la Grupul 3 Artilerie Munte ordinul nr. 58, emis la orele 5,45 (dos. nr. 30, fila nr. 26), care este urmare la ordinul de operaţii nr.

18/44, care prevede că Divizionul 1 Tunuri Munte sprijină Batalionul 22 V(înători) M(unte) care atacă în linie cu Batalionul 21 V(înători) M(unte).

Ordinul este comunicat verbal comandanților de baterii.

La ora 8, comandantul Divizionului se prezintă la Grupul 3 Artilerie Munte pentru a primi ordine.

La ora 17,30, 9 bombardiere aliate, însoțite de 4 avioane de vînătoare de tip Rata, trec pe deasupra sectorului spre Oradea.

La ora 18, comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, este chemat la Grupul 3 Artilerie Munte, pentru a primi ordine.

Se dă ordin verbal de la Grupul 3 Art(ilerie) Munte că acțiunea ordonată se amînă pentru a doua zi.

Consum de muniție: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 93—96)

182

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

La ora 8 Grupările pornesc atacul, conform ord(inului) de operații din 9 X 1944.

După lupte îndîrjite date pentru gara Leș, cota 124, cota 120 și Roit, unde inamicul a dat 2 contratacuri cu infanterie și 4—6 care de luptă (tancuri), pînă la ora 16 situația se definește astfel: contraatacul de la cota 124 a fost respins, satul Roit curățat, afară de o mică rezistență la cota 99, susținută cu foc dinspre Harsany, restul liniei la 1 km. sud Macea — 200 m., gara Leș.

Regimentul 1 324 A(nti) C(ar), conform ordinului (Corpului) 33 Armată (Sovietic), se deplasează în sectorul Diviziei 1 „Tudor Vladimirescu".

Gruparea nr. 2 ia 7 prizonieri, 4 unguri și 3 germani, la atacul satului Roit. De la aceștia se identifică în fața sectorului Diviziei 4-a maghiară, cu Reg(imentul) 18 Inf(anterie) și Divizia 76 germană.

Drumurile, complet desfundate, au îngreuiat mult mișcarea artileriei, neputînd urma infanteria.

Muniția de aruncătoare foarte puțină.

Pierderi mari a avut Batal(ionul) 21 V(înători) Munte în contraatacul de la gara Leș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 60; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 66)

183

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

Conf. ord. de operații nr. 67 din 9 X 1944, Gruparea Lt. Col. Vagner atacă în dimineața zilei de 11, avînd următorul dispozitiv: ambele Batal(ioane) în linie, Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte) atacă pe direcția cotei 112—118—ferma Notarului, Girișul de Criș, în legătură la stînga cu Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte), care atacă pe direcția cota 108—ferma Tămășeu Mare, vrînd (acționînd) pe la est satul Roit și malul de vest al canalului Felfögö, către ferma Boteanu.

Atacul pornește la ora 8, după o pregătire de artilerie de 10 minute, și progresează încet, mai ales în sectorul Batal(ionului) 6 V.M., inamicul fiind puternic organizat pe satul Roit, unde avea și patru tancuri.

După lupte ce au durat mai multe ore în șir, către orele 18 satul Roit este ocupat de Batal(ionul) 6 V.M. și curățat definitiv pînă către orele 24.

Batal. 11 V.M. abia ajunge la cota 120, trimițînd recunoașteri spre valea Alecu.

Contactul cu inamicul se menține strîns toată noaptea.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 3)

184

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 21 și 22 V(înători) Munte, în linia I-a.

Bat(alionul) 5 V(înători) Munte în linia II-a.

Se primește ordinul de atac nr. 67 bis, pentru ora 8. La ora ordonată Batalioanele pornesc în dispozitiv de atac, sub protecția tirului de artilerie, pentru cucerirea gării Leș. La ora 10 gara este cucerită, însă inamicul contraatacă cu forțe mult superioare și reocupă gara după un ceas de lupte grele soldate cu mari pierderi pentru inamic.

Bat(alionul) 22 V(înători) M(unte) se oprește pe linia Bat(alionului) 21 V.M. și în tot cursul zilei se continuă lupte defensive grele.

Ambele batalioane luptă cu hotărîre nesdruncinată pentru a nu mai da nici o palmă de pămînt inamicului care a atacat cu disperare în tot cursul zilei.

Timpul: ploios. Drumurile: desfundate.
Pierderi: 3 trupă.

Consum de muniții: (cartușe) pușcă: 48.000; Brd. (Brandt, calibrul) 81.4 (mm): 300 (lovituri); Brd. (Brandt, calibrul) 60 (mm): 240 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 21)

185

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

În urma ordinului Diviziei, Batalionul rămîne pe aceeași poziție, constituind rezerva Diviziei, la flancul drept al Batalionului 21 V(înători) Munte și care, împreună cu Batalionul 22 V(înători) Munte, la orele 8, încep atacul contra localității Leș.

La orele 18,35 din ordin superior, Compania 2-a, întărită cu un Plot(on) mitr(aliere) și 1 grupe (grupă) arunc(ătoare de mine de tip Brandt de calibrul) 81,4 (mm), ocupă o poziție în stînga șoselei Salonta—Oradea, cu misiune de atac în direcția bisericii din Leș.

Intervenind schimbarea situației inițiale, se renunță la atacul proiectat, iar Compania 2-a ocupă poziție în stînga Companiei cercetare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 98)

186

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

La orele 8 Batalionul primește de la Grup ordinul de operații nr. 60.
Inamicul apără linia Leș—Roit.

Trupele amice trec la ofensivă. Batalionul 6 V. Munte, încadrat la dreapta de Batal(ionul) 11 V. Munte, atacă pe direcția cota 108—ferma Tămășeu, manevrînd pe la est satul Roit, Toboliu, Girișul de Criș, Tărian.

Batalionul 6 V. Munte va curăți satul Roit, apoi malul de vest al canalului către ferma Boteanu.

Batalionul atacă cu Compania 1, 2 și 3 în linia I-a. Compania cercetare în rezervă.

La orele 8 au început tragerile de pregătire a atacului, care durează 30 minute.

La orele 8,30 s-a plecat la atac numai cu Compania 1-a, care avea misiunea de a ataca inamicul de la est spre vest. Inamicul a fost bine organizat la teren și a dispus de mult armament automat, Brandturi, artilerie și care de luptă.

După lupte grele, pe la orele 18, Batalionul reușește să pătrundă în satul Roit, care a fost curățat complect pînă la orele 1 noaptea. Din informațiile de la prizonieri, satul Roit a fost apărat de un Batalion maghiar, întărit cu 4 tancuri și 6 tunuri a(nti) c(ar).

Datorită manevrei, conduse personal de D-l Maior Zăvoianu, comand. Batalionului, care a stat tot timpul bătăliei în spatele liniei, la 150 metri, Batalionul maghiar a fost desorganizat și pus pe fugă, lăsînd material și mort(i) pe poziție.

Activitatea inamicului: Reacțiuni puternice cu armament automat, artilerie și Brandturi. A contraatacat cu care de luptă.

Activitatea aviației inamice: Inactivă.

Starea atmosferică: Ploaie și noroi.

Diverse:

Pierderi: ofițeri morți: slt. rez. Dumitrescu Ctin.

Situația și dispozitivul:

Trupă morți: 14. Trupă răniți: 25.

Ofițeri răniți: Slt. rez. Domșea Iosif, slt. rez. Popa Petru.

Consum de muniție:

cartușe pușcă și p(ușcă) m(itralieră) — 8600.

cartușe mitralieră: 4300.

Brandt 60 mm: 65 (lovituri).

Brandt 81,4 mm: 43 (lovituri).

O pușcă mitr(alieră) distrusă.

Efectivul Batalionului:

Ofițeri 22, subofițeri 16, trupă 744.

Adjutantul Batalionului 6 V. Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batalionului 6 V. Munte,
Maior Zăvoianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 124—125)

187

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 X 1944

Ora 8. S-a primit ordin de debușare la atac spre cota 120 — Valea Alecului și ferma Notarului, după o pregătire de artilerie de 20 minute, am debușat la atac spre direcția ordonată. Atacul a avansat cu mici incidente pînă la aproximativ

1 km. sud cota 120 de la această distanță. Batalionul nu a mai putut înainta, fiind primit cu focuri de arme automate din regiunea cotei 120 și bombardat în special pe aruncătoare.

Ora 13. În sectorul și la dreapta Batalionului au apărut 3 tancuri tip „Tigru". S-a cerut intervenția artileriei anticare, dar nu s-a răspuns nimic.

Ora 14,30. Tancurile inamice s-au retras în spre ferma Macea.

Ora 15,30. Printr-o dîrză apărare, Batalionul a reușit să respingă pe inamic spre cota 118. A fost reluată înaintarea, spre a urmări pe inamic, ce se retrăgea.

Ora 17. S-a cucerit cota 120 și cota 118. S-a ordonat organizarea la teren, posturi duble de observare și supraveghere, cît și patrulări în sectorul Batalionului.

Morți, răniți, dispăruți, ofițeri, subofițeri, trupă:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, fond. 190)

188

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 X 1944

În conformitate cu ord(inul) de operație al Div(iziei) 3-a Munte nr. 32284/1944, Batalionul 12 V(înători) Munte, împreună cu Bat(alionul) 3 Pioneri Munte, sub comanda Maiorului Novacovici Iosif, formează Gruparea nr. 3, rezerva Diviziei, operînd la ordinele Grupului 6 V(înători) Munte, cu aprobarea Div(iziei).

La ora 8, Bat(alionul) este depășit de Bat(alionul) 21 V(înători) Munte, care atacă pe direcția gării Leș, urmînd a intra în dispozitivul de înaintare după ce va fi depășit și de Bat(alionul) 5 V(înători) Munte, care formează rezerva Gr(upului) 6.

Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte) atacă și cucerește gara Leș însă, contraatacat puternic de inamic, este respins cu pierderi mari, rămînînd în apărare la 7 m n(nord) în fața gării.

Față de această situație, Bat(alionul) primește ordin (a) se pune la dispoziția Grupului 6 V.M., una Companie pentru o misiune specială.

Este trimisă Compania 2-a (cpt. Chicaș Constantin), care rămîne în apărare pe linia Bat(alionului) 21 V.M., Bat(alionul) cu restul Comp(aniilor) apără mai departe poziția veche.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 58)

189

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

Dimineața, la orele 6, patrulele raportează retragerea inamicului, iar Batalionul continuă cu vigoare înaintarea către ob(iectivul) 2 (satul Regele Ferdinand).

Ajuns la s(ud) Regele Ferdinand, circa 2 km., Batalionul se oprește din ord(inul) Gr(upului) 6 V(înători) M(unte), urmînd a fi depășit de Batalionul 22 V.M. Se execută depășirea, continuîndu-se apoi înaintarea și (în) formațiunile subțiri.

Batalionul trece prin com(una) Regele Ferdinand, oprindu-se apoi din ord(inul) D-lui (Colonel) Constantinescu, Comand(antul) Grupării, în com(una) Sîntandrei, unde cantonează peste noapte.

În aer: activitate slabă (a) recunoașterii inamicului.

Pierderi: morți 4 trupă; răniți 2 of(ițeri); dispăruți: 1 subof(ițer), 16 trupă. Arme 50, p(uști) m(itraliere) 4, mitraliere 2. Consum muniție: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 90)

190

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 octomvrie 1944

Pentru ora 8 s-a ordonat pornirea la atac. Batalionul se pune în mișcare, iar la ora 7,40 este gata pentru depășirea primei linii, așteptînd pregătirea artileriei, ordonată pentru ora 7,40—8. La 8, Batalionul pleacă la atac. Ajuns în dreptul gării Leș este primit cu foc din flanc de inamicul organizat pe gară și se oprește raportînd situația.

Tot restul zilei, pe frontul Batalionului sînt schimburi de focuri și focuri de branduri și artilerie grea.

Ostașii se îngroapă la teren.

Pierderi: Trupă, răniți 2.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 83)

191

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 X 1944

La orele 6 se primeşte ordinul de operaţii nr. 59 de la Grupul 3 Art(ilerie) Munte, emis la orele 1,05, prin care se comunică Divizionului că atacul ordonat ieri se va produce neapărat în dimineaţa zilei de azi 11 X 44, către orele 8 (dos. nr. 30, fila nr. 30).

La ora 7,30, Batalionul 22 V.M. atacă gara Leş, Divizionul sprijină cu foc această acţiune din poziţiile de la ferma Popi. La Bateria 3-a s-au defectat 2 aruncătoare, care au fost trimise imediat la reparat, la atelierul de la Tinca.

La orele 13, Bateria 1 şi 2 schimbă de poziţie, ocupînd o altă poziţie în jurul cotei 120 (123?) (Schiţa anexă).

La orele 16, Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, inspectează observatoarele înaintate din linia infanteriei, Batalionul 22 V.M.

Consum de muniţie: 30 lovituri.

Pierderi: 1 grad inferior rănit la observatorul înaintat.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594,* dos. nr. 3, f. 96)

192

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 OCTOMBRIE 1944

11 oct. 1944

Gruparea, primind ordin să reia înaintarea către nord, începe atacul cu Batalionul 6 V(înători) M(unte), pe direcţia Roit—Ferma Tămăşeu—Tebeliu (Toboliu), iar Batalionul 11 V.M. în direcţia cota 120 Valea Alecu—Toboliu, în legătură cu Batalionul 6 V.M.

Atacul începe la ora 8 şi Divizionul dă sprijin de foc necesar cu Bateria 2 şi 3 Batalionului 6 V.M. şi cu Bateria 1-a Batalionului 11 V.M.

Pentru susţinerea Batalionului 6 V.M., Bateriile 2 şi 3 au ocupat poziţie la Sînicolaul Român, 500 m. sub biserică, de unde au bătut puternic liziera satului Roit, în special liziera de sud.

Satul Roit fiind cucerit, Batalionul 6 V.M. ajunge la 500 m. ferma Tămăşeu, unde este oprit. Bateria 1-a schimbă poziţia la Sînicolau iar Bateriile 2 şi 3 la Roit 200 m est biserică.

Consum total de muniţie: 80 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 83)

193

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

În cursul nopţii se primeşte ordinul Corpului 33 Armată Sovietic. Grupul de Cavalerie motorizat Pliev a ajuns la nord, pînă la liziera Oradea Mare şi, în colaborare cu tancuri, duce lupta pentru oraş. Semnal va fi rachetă albă cordon.

Se va trece la înaintarea hotărîtă după cucerirea oraşului Oradea Mare.

Divizia dă ordinul de operaţii nr. 68. Inamicul, cu pierderi mari, are în sector resturi din Reg. 18 Inf(anterie).

Trupele aliate au înconjurat Oradea pe la nord-vest şi est.

Divizia 3-a Munte reia atacul în dimineaţa de 12 X 1944, ora 8, cu misiunea de a nimici inamicul din faţă şi a lua legătura cu Grupul aliat de la vest Oradea.

Grupările, cu aceeaşi compunere, afară de Gruparea Colonel Cârnu, în care Batalionul 12 V.M. schimbă Batalionul 5 V.M., care rămîne rezerva Diviziei, vor ataca pe direcţiile ordonate anterior.

În zorii zilei, Gruparea Colonel Cârnu ocupă gara Leşul Oradiei.

La ora 8, Grupările reiau atacul.

Gruparea nr. 1 Colonel Cârnu, în legătură cu Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu", respinge slabele rezistenţe inamice, pînă la ora 14 atingînd linia: 1 km. nord Regele Ferdinand—ferma Vacii.

Gruparea Lt. Col. Vagner întîmpină rezistenţă serioasă în zona ferma Tămăşeu.

La ora 9,30, P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează la Gepiu, iar la ora 13,30 se schimbă la Leş. De la Leş, la ora 18 se deplasează la Regele Ferdinand.

Pînă în seara zilei, Gruparea Cârnu atinge Crişul Repede în zona Sîntandrei, pe care-l ocupă, avînd legătura la est cu Divizia 1-a „Tudor Vladimirescu", iar Gruparea de vest atinge linia Toboliu.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 60—61)

194

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

Dimineaţa la ora 8 se reia atacul conf(orm) ordinului de operaţii nr. 68 al Diviziei, pentru curăţirea satelor Toboliu şi Tărian, făcînd legătura cu Gruparea din dreapta, spre ferma Roşia—Palota. Dispozitivul rămîne acelaşi.

Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte) atacă spre ferma Tămăşeu, fiind oprit în faţa ei de rezistenţe inamice.

Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte) aceeaşi direcţie ca în ziua de 11 X 1944.

Către seară ferma este cucerită de Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte), care împinge avangarda spre Toboliu, unde ia din nou contact cu inamicul.

Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte), după lupte succesive, ajunge în Valea Alecu, împingînd avangarda spre ferma Roșia.

Pentru noapte, unitățile se organizează defensiv, trimițînd elemente la contact.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 3—4)

195

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 21 și 22 V(înători) Munte în linia I-a.

La ora 8 pornește atacul pentru cucerirea gării Leș, cu Bat(alionul) 21 V.M., iar în stînga Bat(alionul) 22 V. Munte.

După o scurtă dar aprigă luptă, gara Leș este cucerită, inamicul respins și pus pe fugă.

Ambele Batalioane continuă urmărirea inamicului, pentru a atinge obiectivul zilei Sîntandrei.

La orele 18,30 este cucerit și satul Sîntandrei, inamicul fiind aruncat peste Criș, batalioanele se organizează în dispozitiv de apărare peste noapte.

Timpul: noros. Drumurile: desfundate.

Pierderi: 1 trupă.

Consum muniții: (cartușe) pușcă: 22.000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 156 (lovituri); Brd. (Brandt, calibrul) 60 (mm): 190 (lovituri).

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comand(antul) Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 21)

196

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

La orele 3, Batalionul se deplasează la 1 km s(ud)-v(est) ferma Pîncota, unde rămîne tot ca rezervă a Diviziei, în dispozitiv articulat, călare pe c(alea)-f(erată) Salonta—Oradea, cu misiunea de contraatac în sectorul Batalionului 12 și 22 V(înători) Munte, ce se găseau la flancul stîng al Batalionului nostru, la o depărtare de 700—800 m., spre v(est). La orele 17, Batalionul primește ordin și se deplasează la ferma Pîncota, ocupînd o poziție în dispozitiv articulat.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145,* dos. nr. 2, f. 98)

197

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

Situația și dispozitivul

D-l Maior Clăianu trece din nou la comanda Batalionului.

În dimineața zilei de 12 octomvrie 1944, dispozitivul Batalionului este cel din seara zilei de 11 octomvrie 1944, rămas după terminarea luptelor și anume:

— Compania 3-a stînga, de siguranță înspre vest pe dig și partea de nord a satului Roit, avînd în supraveghiere, în special podul de peste dig.

— Compania 1-a în dreapta Companiei 3-a și în legătură la dreapta cu Compania 2-a, ocupă partea de nord a satului Roit.

Inamicul fiind respins dincolo de dig și spre ferma Tămășeu.

La orele 11,30, conform ordinului telefonic al Grupării Colonel Vagner, Compania locot. Barna pleacă în recunoaștere și menține contactul cu inamicul.

La 500 m. sud ferma Tămășeu este oprit cu foc puternic de inamic.

La orele 12, după o pregătire de artilerie de 31 minute, se reia atacul, deplasîndu-se și Compania 1-a înspre ferma Tămășeu. Compania 3-a și Cercetare rămîn tot în poziția inițială.

La orele 13, ferma Tămășeu a fost ocupată de Comp(aniile) 1-a și 2-a, Companiile trecînd dincolo de dig și apropiindu-se de Toboliu, unde sînt primite cu

foc de către inamic. Acest fapt, coincizînd cu căderea nopții, Batalionul se organizează la teren în dispozitivul în care a ajuns pe dig.

Activitatea inamicului: Reacțiuni puternice cu atilerie, Brandturi și arme automate. Luptă în retragere în Toboliu.

Activitatea aviației inamice: Inactivă.

Starea atmosferică: Ploaie.

Diverse: Pierderi: —.

Consum de muniție: (cartușe) pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 4300; (cartușe) mitralieră: 2600; aruncătoare (tip Brandt, calibrul) 60 mm: 30 (lovituri); Brandt 81,4 mm: 18 (lovituri).

Efectivul Batalionului:

Ofițeri 22, subofițeri 16, trupa 744.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 127)

198

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 X 1944

Ora 1. S-a primit ordin de operații nr. 48 de la Grupul 3 V(înători) Munte, care ordonă să se facă recunoașteri, de tăria unei Comp(anii) întărite, pe direcția Toboliu. Dacă recunoașterile nu întîlnesc inamic să rămînă pe terenul ocupat.

Ora 2. S-au trimis recunoașteri spre direcția ordonată de grup. Patrulele trimise au întîlnit rezistențe inamice dincolo de Valea Alecu spre satul Toboliu, s-au oprit la sud de Valea Alecu.

Ora 10. Altă patrulă a încercat să treacă Valea Alecu și a fost primită cu foc. Atunci s-au trimis recunoașteri spre ferma Roșia și la Valea Alecu au fost primite cu foc.

Ora 14,45. S-a primit un ordin de la Grupul 3 V. Munte care comunica următoarele: ferma Tămășeu a fost cucerită de Batalionul 6 V. Munte. Batalionul 6 V. Munte va continua înaintarea spre Toboliu iar Batalionul 11 V. Munte, după ce Batalionul 6 V. Munte va fi trecut de ferma Tămașeu se îndreaptă în direcția nord-vest, urmînd Batalionul 6 V. Munte, în linia II-a, la distanță de 1 km.

Batalionul s-a deplasat de la cota 120 pe Valea Alecului, unde s-a organizat la teren, în timpul nopții s-au făcut recunoașteri spre ferma Roșie. Patrulele au raportat că nu este inamic și atunci Compania cercetare care era destinată Companie de legătură între Batalion și Batalionul 22 V(înători) Munte a trecut la ferma Roșia.

Ofițeri, subofițeri, trupă — morți, răniți, dispăruți:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 190—191)

199

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 octomvrie 1944

Batalionul este av. gardă (avangarda) Gr(upului) 6 V(înători) M(unte), cu misiunea de a face siguranţa pe direcţia: Sîntandrei—Girişul de Criş, călare pe c(alea)-f(erată) şi trece Crişul Repede pe la nord Girişul de Criş, după care va ataca pe direcţia: Bereg—Bösörmeni—cota 104—98, pentru a pune stăpînire pe şoseaua Mezoszasz—Keiseresse—Apateu, la 1 km. sud pîrîul care traversează şoseaua.

Ajungînd la Crişul Repede, Batalionul găseşte angajate în luptă 2 Batalioane din Reg(imentul) „T. Vladimirescu" şi se opreşte.

La ord(inul) Gr(upului) 6 V(înători) M(unte), Batal(ionul) 22 V(înători) M(unte) depăşeşte Batal(ionul) 21 (Vînători Munte), care rămîne în rezervă.

Către orele 23, Batal(ionul) intră în satul Bereg-Bösermeni şi ocupă poziţie pe liziera de vest.

În aer: Intensă activitate de recunoaştere inamică.

Pierderi: morţi 1 of(iţer).

Consum de muniţie: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 90)

200

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12. octomvrie 1944

La orele 5 se primeşte ordinul atacului gării. Batalionul reia mişcarea. Inamicul peste noapte s-a retras, astfel că în cursul zilei nu se mai ia contactul cu el şi Batalionul intră nestingherit în comuna Sîntandrei, obiectivul zilei.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 83)

201

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 X 1944

La orele 7 se primeşte de la Grupul 3 Artilerie Munte, ordinul de operaţii nr. 19, emis la orele 6 (dos. nr. 30, fila 39), prin care se ordonă că Divizionul sprijină înaintarea infanteriei prin concentrări asupra rezistenţelor inamice şi trageri înaintea trupelor ce înaintează.

La orele 7, Divizionul dă bateriilor ordinul de operaţii No. 135, prin care se ordonă următoarele:

— Bateria I-a sprijină atacul Batalionului 22 de la obiectivul I pînă la atingerea obiectivului 2. Zona poziţiei bateriei, ferma Sălaj 1 km e(st) cota 123. Zona observatorului la un loc cu P(unctul) C(omandă) şi observatorul Batalionului 22 (Vînători Munte).

— Bateria 2-a sprijină atacul Batalionului 22 V.M., de la obiectivul 2 la obiectivul 3. Zona poziţiei bateriei 1 km. S(ud)-E(st) cota 124. Zona observatorului la un loc cu P.C. al observatorului Batalionului 22 V.M.

— Bateria 3-a, cu 1 piesă, rămîne la ferma Popi, pînă la primirea unei piese de la Divizie, după care urmează itinerariul bateriilor 1 şi 2, trimiţînd agent călare imediat la P(unct) C(omandă) Divizion.

Muniţie. Bateriile vor avea asigurate pentru fiecare piesă 20 de lovituri.

Bateriile urmează Batalionul 22 V.M., pe itinerariul: Gara Leş—Regele Ferdinand, pînă în comuna Sîntandrei, fără să fi executat vreo tragere.

La orele 19,20 Divizionul dă ordinul de operaţii No. 136 (dos. nr. 30, fila nr. 41), emis la orele 19,20, prin care se ordonă bateriilor următoarele:

— Bateria I-a ocupă poziţie s(ud) Sîntandrei, în dreapta drumului, lîngă calea ferată.

— Bateria 2-a ocupă poziţie s(ud) Sîntandrei, în stînga drumului, lîngă calea ferată.

Observatoare, biserica Sîntandrei şi înaintate pe Criş în linia vînătorilor.

Consum de muniţie: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 96)

202

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 OCTOMBRIE 1944

12 oct. 1944

Se reia înaintarea pe direcţia: ferma Tămăşeu—Toboliu, Bateria 1-a sprijinind Compania de avangardă a Batalionului 6 V(înători) M(unte).

Se înaintează încet, din cauza flancului drept, care rămîne în urmă, de abia la orele 16 ferma Tămășeu este depășită de infanterie și Divizionul ocupă poziție cu Bateria 1-a la ferma Tămășeu. Bateriile 2 și 3 la Grupul de case 300 m. sud-est ferma Tămășeu. În această situație se rămîne pînă a 2-a zi.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601,* dos. nr. 1, f. 83)

203

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

Corpul 33 Armată Sovietică ordonă: în dimineața de 13 X 1944 Divizia va întoarce mult spre vest și va înainta în direcția Tărian—Berek Böszörmény—Canny, pentru a ocupa pînă în seara zilei linia, șoseaua Mezoszasz—Cheresig—Apateu.

Divizia este încadrată la nord de Div(izia) 1 „T(udor) V(ladimirescu)“, iar la sud de Divizia 78 rusă.

Divizia dă ordinul de operații no. 68. Misiunea ca în ordinul Corpului 33 Armată (D(osar) 31, f. 370, 371).

Grupările, cu aceeași compunere, vor începe acțiunea la ora 8 pentru ocuparea pînă seara a obiectivelor ordonate de Corpul de Armată.

La ora 9 Gruparea Cârnu ocupă Tărian și Girișul de Criș.

Batalionul 12 V(înători) M(unte) trece Crișul și se îndreaptă spre Berek Böszörmeny, ușurînd înaintarea Diviziei 1 „T(udor) V(ladimirescu)“, care înaintează prin același sector.

Batalionul 22 V. Munte atacă la stînga Diviziei 1 „T.V.“.

Gruparea Lt. Col. Vagner în luptă la Cheresig.

Pînă la ora 19,30 Gruparea Cârnu ajunge pe liziera sud-est Berek-Böszörmény, iar gruparea Lt. Col. Vagner ocupă Cheresigul și dirijează către Cheresig, Apateu, capturînd 80 prizonieri unguri.

Rezerva Diviziei s-a deplasat la ferma notarului.

Corpul 33 A(rmată) rus trimite ordinul de operații No. din 13.10.1944, ora 21, care prevede:

Divizia va înainta în direcția nord, cu misiunea ca pînă la sfîrșitul zilei de 14 X 1944 să ocupe linia Szent—Peterszeg—Gaborian.

P(unct) C(omandă) Divizie pînă la ora 10 la Berek Bösörmeny, pînă seara la Hencida.

Limita din dreapta: Berek—Böszörmeny—Gaborian, ambele inclusiv, iar la stînga Cheresig—Apateu: exclusiv, iar stînga Peterszeg, inclusiv.

Începutul atacului la ora 7, 14 X 1944.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544,* dos. nr. 23, f. 61—62; *fond microfilme, F-II12.1232,* cadrele 67—68).

204

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

Prin ocuparea Oradiei şi confluenţei Berctăului, un grup de forţe inamice a fost încercuit.

Divizia 3-a Munte are misiune(a) de a înainta spre vest în direcţia Tărian—Berek—Böszörmeny, pentru a ocupa pînă în seara zilei, cu Gruparea Lt.-Col. Vagner, Cheresig, Apateu, iar cu Gruparea Col. Cârnu şoseaua Mezoszasz—Cheresig—Apateu, între pîrîul Csente şi Cheresig.

Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte) în luptă pe linia 1 km sud—gara Cheresig, cota 98, cota 101, cu elemente din Reg(imentul) 18 maghiar, care apără liziera sud Cheresig—Toboliu.

Schimbîndu-se direcţia de atac a Grupului, Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte) este grupat şi adus în zona gării Cheresig, cu misiunea de a cuceri satul.

Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte), angajîndu-se cu inamicul, îl aruncă dincolo de Criş, ocupînd astfel satul Toboliu, iar după amiaza zilei şi trecînd dincolo de Criş cu una Companie, face circa 100 prizonieri.

Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte) ocupă satul Cheresig. în cursul nopţii.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 739*, dos. nr. 4, f. 4)

205

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

Dispozitiv:

— Bat(alioanele) 22 şi 12 V(înători) Munte, în linia I-a.
— Bat(alionul) 21 V(înători) Munte în linia II-a.

Misiunea Grupului este de a forţa trecerea peste Criş în zona Tărian—Girişul de Criş şi a atinge obiectivul zilei, satul Szentpeterszeg, prin Berekböszörmény. Trecerea peste Criş s-a făcut foarte greu din cauză că podul a fost aruncat în aer iar trecerea prin vad s-a făcut sub focul armelor automate şi brandurilor inamice.

La ora 17, Bat(alionul) 22 V.M. atacă dispozitivul inamicului şi reuşeşte să pună pe fugă unităţile care apărau satul Berekböszörmény.

La ora 17,30, trupele noastre de Vînători de Munte, cu un elan de nedescris, sfarmă graniţele cetăţii magnaţilor şi intră victorioşi în primul sat de iobagi ai grofilor, Berekböszörmeny.

La liziera de vest a satului, batalioanele se organizează în defensivă, nemaiputînd urmări namicul din cauza nopţii.

Timpul: senin. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 1 ofiţer şi 61 trupă.

Consum de muniţii: (cartuşe) puşcă: 10.000; Brd. (Brandt) 81,4 (mm): 300 (lovituri); Brd. (Brandt) 60 (mm): 340 (lovituri).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742,* dos. nr. 4, f. 22)

206

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU") DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

La ora 0,50 Batalionul primeşte ordin de deplasare în direcţia localităţii Regele Ferdinand, unde soseşte la orele 4.

La sosirea în pădurea de la liziera de s(ud)-e(st) a localităţii Regele Ferdinand, Batalionul primeşte ordin de deplasare în direcţia n(ord)-v(est), pentru a ocupa un dispozitiv articulat la ferma Notarului, cu misiunea de contraatac în stînga la Toboliu sau în spre v(est) şi n(ord)-v(est) Girişul de Criş.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145,* dos. nr. 2, f. 98)

207

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

Situaţia şi dispozitivul:

Conform ordinului Grupărei Vagner nr. 63 în dimineaţa zilei de 13 oct. 1944, Batalionul atacă şi cucereşte satul Roit (poate Toboliu?). P(unctul) C(omandă) se mută la Toboliu. În partea satului dinspre Cheresig, inamicul mai rezistă.

Plotonul de pistolari este trimis pentru a face siguranţa Batalionului înspre Cheresig.

Bătut puternic cu Brandurile de toate calibrele și atacat puternic de Compania Locot. Carpen, inamicul începe să strige și trece Crișul prin apă pentru a se preda.

Batalionul a luat în această luptă 80 prizonieri maghiari. În după masa zilei, Batalionul trece Crișul și ocupă poziție de rezistență la 1 km dincolo de Criș, în următorul dispozitiv: Companiile 1, 2 și 3 în linia I-a cu fața înspre Berek Böszörmeny. Compania Cercetare în rezistență.

Activitatea inamicului: A opus slabe rezistențe, cînd am atacat puternic s-a predat.

Activitatea aviației inamice: Inactivă.

Starea atmosferică: Timp frumos cu soare.

Diverse: Trupă: răniți 3.

Consum de muniții:

(Cartușe) pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 2300; (cartușe) mitralieră: 700; Brandt 60 mm: 48; Brandt 81,4 mm: 35 (lovituri).

Efectivul Batalionului:

Ofițeri 22; subofițeri 16; trupă 741.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte.
Sublt. Litu Constantin

Văzut,
Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146,* dos. nr. 1, f. 128)

208

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 X 1944

Orele 8,30. S-a primit de la Grupul 3 V(înători) Munte următorul ordin: Porniți imediat cu Batalionul pe direcția 1 km est ferma Tămășeu — 1 km est Toboliu. Trimiteți ordin Companiei de la ferma Roșia să se deplaseze la Palota.

Orele 9. Batalionul a început deplasarea pe direcția ordonată și a ordonat Companiei de la ferma Roșia să se deplaseze la Palota.

Orele 11. Batalionul a sosit deja la canalul est Cheresig, unde s-a oprit pînă la noi ordine.

Orele 12. S-a primit ordinul de operații nr. 50 de la Grupul 3 V(înători) Munte, care ordona: Batalionul ocupă zona Cheresig, pentru ca în legătură cu Batalionul 6 V(înători) Munte și Gruparea Colonel Cârnu să reia atacul pentru ocuparea obiectivului zilei: Cheresig, Apateu. Batalionul 11 V. Munte se va deplasa în marș forțat spre Cheresig, ocupînd o poziție pe linia Cheresig—gara Cheresig, cu fața spre vest.

Orele 13,35. Compania 2-a a ajuns la canalul Bereteul, de asemenea şi Compania 1-a în stînga gării Cheresig şi raportează că inamicul se găseşte dincolo de canal, instalat în apărare.

Orele 14. S-a primit ordinul: căutaţi de curăţiţi satul Cheresig.

Orele 14,30. S-a încercat trecerea Bereteului şi inamicul a deslănţuit o tragere masivă de aruncătoare asupra poziţiei Batalionului.

Orele 19,45. Compania 2-a a reuşit să treacă Bereteul şi s-a instalat defensiv în poziţia inamicului, care s-a retras spre Apateu.

Orele 20. A trecut şi restul Batalionului, ocupînd o poziţie pe malul Crişului, la liziera de vest a Cheresigului.

În timpul nopţii s-au făcut patrulări în tot sectorul Batalionului.

Ofiţeri, subofiţeri, trupă — morţi, răniţi, dispăruţi:

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 191)

209

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 X 1944

Grupul 6 V(înători) M(unte) ordonă continuarea mişcărei la ora 7,15, pe direcţia Sîntandrei—Tărian—Berek-Böszörmeny, cota 119, cu misiunea de a intercepta şoseaua Berek-Böszörmeny—Bihar Keresztes.

La ora ordonată, Bat(alionul) reia mişcarea cu Comp(ania) 2-a în avangardă, încadrat la dreapta de o unitate rusă, iar la stînga de un Bat(alion) din Div(izia) 1-a „Tudor Vladimirescu", cucereşte satul Tăria(n), trece Crişul, ajungînd către ora 13 cu avangarda la circa 300 m. n(ord)-e(st) Berek-Böszörmeny, în strîns contact cu inamicul, iar cu restul Bat(alioanelor) pe digul vestic al Crişului Repede.

Inamicul contraatacă puternic, sprijinit de tancuri, silind să replieze la est de Criş, atît pe Aliaţi(i) din dreapta, cît şi pe pandurii din stînga. Faţă de această situaţie, Batal(ionul) (se) organizează pe malul de vest al Crişului Repede şi repliază şi Compania 2-a din avangardă pe această linie, pe care o păstrează în ciuda tuturor forţelor inamice, provocîndu-i mari pierderi în oameni.

Pierderi proprii: 1 ofiţer mort, 2 ofiţeri răniţi, 7 ostaşi morţi, 18 răniţi, 32 dispăruţi.

Manevrat, inamicul este silit să cedeze, astfel că la ord(inul) Grupului 6 V(înători) Munte, la ora 19,30, Bat(alionul) reia mişcarea, pentru a ajunge pe linia celorlalte Batalioane, la nord-vest de satul Berek-Böszörmeny, păşind astfel în teritoriul Ungariei, peste vechea frontieră.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 62)

210

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 octomvrie 1944

Peste noapte se primeşte ordinul ca Batalionul să se deplaseze imediat la Toboliu, unde va trece Crişul şi va înainta (la) Berek-Böszörmeny. Batalionul se deplasează la orele 2, iar la orele 4,30 se găseşte pe liziera de n(ord)-v(est) a satului Toboliu, cu Compania 1, 2 şi 3 pe linia I-a şi Cercetarea în rezervă. Toate încercările Batalionului de a trece sînt oprite de focul inamicului, organizat la teren pe digul de pe malul drept al Crişului.

La orele 18, Batalionul dă un nou atac în frunte cu Comandantul Batalionului, D-l Maior Ghiciulescu, care trece printre primii apa. Ostaşii, stimulaţi de exemplul comandantului, intră în apă şi, într-un iureş de nestăpînit, ating malul drept al rîului. Inamicul se retrage în fugă. La căderea serii întreg Batalionul se găseşte în păduricea din sudul comunei Berek-Böszörmeny, aşteptînd trecerea nopţii pentru intrarea în comună.

Pierderi: Trupă morţi 2, trupă răniţi 2.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 83—84)

211

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 X 1944

La orele 7,35 se primeşte ordinul de operaţii no. 20 de la Grupul 3 Artilerie Munte, emis la orele 6, prin care se ordonă ca Divizionul, ca şi în repartiţia de ieri, se va deplasa şi va acţiona după ordinul Grupării ce sprijină, cu misiune principală contra blindatelor (dos. nr. 30, fila nr. 46).

Se dă ordin verbal comandanţilor de baterii în acest sens. La orele 6,15 se primeşte o notă de la Grupul 6 V.M., emisă la ora 6, prin care se ordonă ca Divizionul să fie gata de mişcare la ora 7,15, direcţia va fi spre Tărian. Nota se citeşte comandanţilor de baterii, care semnează pe ea de luare la cunoştinţă.

La orele 7,40, Divizionul se pune în marş pe itinerariul: St. Andrei—Tărian—Girişul de Criş.

La Girişul de Criş, Bateria 1-a ocupă poziţie la nord de gară, fiind în măsură să sprijine trecerea Vînătorilor peste Criş.

Bateria 2-a ocupă poziţie în spatele bateriei 1-a la 500 m. pe roate (schiţa anexă).

Divizionul stă în această poziţie la Girişul de Criş, pînă la ora 11, cînd ofiţerul cu operaţiile primeşte de la Comandantul Divizionului ordin prin agent că bateriile urmează batalioanele la trecerea Crişului, aşa cum s-a ordonat.

Pe la orele 12 Divizionul trece Crişul prin vad, deoarece podul de peste rîu a fost aruncat în aer de către inamic în retragere.

Consum de muniţie: —.

Pierderi: 1 grad inferior mort, lovit în plin de un proiectil A(nti) C(ar).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 98)

212

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 OCTOMBRIE 1944

13 oct. 1944

La ora 8 se reia înaintarea către Toboliu, unde după o foarte slabă rezistenţă din partea inamicului şi fără să fie nevoie de intervenţia Divizionului, Bat(alionul) 6 V(înători) M(unte) intră la ora 10,30 în sat.

Pentru continuarea atacului în direcţia Cheresig, Bateria 1-a ocupă poziţie de tragere pe drumul de care de la 1 şi 5 km sud Toboliu, iar Bateriile 2 şi 3 la 500 m., sub Bateria 1-a.

Către orele 16, satul Cheresig, manevrat pe la est de Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte) şi pe la sud de Batal(ionul) 11 V(înători) M(unte), este ocupat.

Bateriile 1, 2 intră în Toboliu, unde cantonează.

La orele 17,30 soseşte Locot. Colonel Broşteanu, care ia comanda Divizionului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 83)

213

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 OCTOMBRIE 1984

14 octomvrie 1944

Divizia dă ordinul de operaţii no. 69. Diviziile 4 şi 12 Infanterie maghiare şi resturi din Divizia 76 germană, Divizia 1 şi 23 Blindate sînt încercuite între Bereteu şi Crişul Repede.

Divizia 3-a Munte, încadrată spre nord, pentru a concura la distrugerea inamicului încercuit.

Grupările cu aceeași compunere vor relua mișcarea la ora 7, pe direcțiile:
— Gruparea Colonel Cârnu, Berek-Böszörmény—cota 104—Pusta Told—Mezöpeterd—Vanciod—sud Peterszeg și Gruparea Lt. Colonel Vagner, pe direcția Berek-Böszörmeny—Biharkeresztes—cota 101—Gaborian.

Rezerva Diviziei în timpul nopții se va deplasa la Girișul de Criș.

La ora 6, Divizia deschide una centrală telefonică la Berek Böszörmény.

Se prezintă la P(unctul) C(omandă) (Regele Ferdinand) Lt. Colonel Virgil Iliuță, noul șef de Stat Major.

La ora 7, Grupările reiau mișcarea, ambele de la Berek-Böszörmeny.

P(unctul) C(omandă) Divizie se deplasează de la Regele Ferdinand la Berek-Böszörmeny.

La ora 10,30 Gruparea Colonel Cârnu este oprită de rezistența inamică de pe liziera sud pusta Told.

Manevra executată cu Batalionul 22 V(înători) M(unte) și 1 Companie din Divizia 78 Inf(anterie) rusă nu reușește, ambele unități fiind oprite de focuri dense de arme automate și aruncătoare.

Gruparea Lt. Col. Vagner ocupă, la ora 10, Biharkeresztes și, respingînd apoi slabele rezistențe întîlnite pe direcția sa, pînă în seara zilei, ocupă zona Gaborian, cu antene de siguranță spre Szt. Peterseg. Ia 30 prizonieri unguri.

La ora 18, Aliații încearcă o manevră pe la est cu 6—8 tancuri, care au fost respinse spre Biharkeresztes.

În luptele de astăzi, Gruparea Colonel Cârnu a pierdut: 2 ofițeri și 20 trupă și circa 60 răniți.

O manevră executată la căderea serii cu Batalionul 12 V(înători) M(unte) pe la est de sat este, de asemeni, oprită.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 62)

214

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 3 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 OCTOMBRIE 1984

14 octomvrie 1944

În timpul nopții, Aliații au ocupat satul Kövösig Apaty, făcînd joncțiunea cu trupele noastre ce acționau dinspre vest.

Prin ordinul de operații nr. 69 Gruparea își schimbă direcția de înaintare, îndreptîndu-se spre nord, pe itinerariul Berek Böszörmeny—Biharkeresztes cota 101 1 km vest Gaborian, unde va ajunge pînă în seara zilei.

Grupul se pune în mișcare pe noua direcție către orele 8, în dispozitivul: Batal(ionul) 6 V(înători) M(unte) avangarda, Batal(ionul) 11 V.M. și Div(izionul) 9 Arunc(ătoare) în linia 2-a, trecînd astfel vechea frontieră din 1919, în Ungaria veche.

În seara zilei, după un marș fără odihnă, Grupul atinge obiectivul zilei — Gaborian, unde Batal(ionul) 6 V.M. primește ordin să se instaleze în apărare, pentru menținerea capului de pod de peste Bereteu, făcut de blindatele Aliate.